

3/03/22 వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ం వఁ బ డు ను.

Vol. 9. } చెన్న వట్టణము 1922 వ సం॥ డిసెంబరు నెల 16-వ తేది శనివారము } No. 216
సంపుటము ౯ } మండు తి నా మ శం స త్ప ర ము, మార్గశిరమాస బహుళ త్రయోదశి ౧౩. } సంచిక ౨౧౬

అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు మంచిమందు

అమృతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు

చక్కని డబ్బీ తో సహా సీసా 1-కి రూ. 0-10 0 ప్రతియింటనుండదగినది

అమృతాంజనము లోకప్రసిద్ధిని బడసియున్నది. అమృతాంజనము అన్ని నోవ్వులకు సిద్ధామృతము. అమృతాంజనము అమృతశబ్దమాదినిగల మాయమందుగాడు. సకలుమందులవలన మోసముగలుగను. మంచభాషచీటిని చూచికొనిన మోసముగలుగదు అమృతాంజనపు జగత్ప్రఖ్యాతవలన జేశమునందంతటను నెలసినది.

అమృతాంజనము డిపో, బొంబాయి, లేక నెం. 7 తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

మంచితరుణము! ఆంధ్రపత్రిక త్వరపడుడు!!

ఉగాది సంచికలు

(1911 మొదలు 1921 వరకు)

1-కి అ. 0-6-0 చొప్పున కొలదిప్రతులు మాత్రము

మా యేజింట్లవద్ద దొరుకును

తిరుగా అచ్చుపడనేరవు పోస్టు ఖర్చులు లేవు.

ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయము, మదరాసు.

లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు

పిన్నలు మొదలు వయసైన పెద్దవారివరకు సాధారణ వ్యాధులన్నిటికిని వాడతగినది.

250-300 మాత్రలుగల సీసా 1-కి ధర 0-4-0 1 మొదలు 6 సీసాలవరకు రూ 1-4-0

1. మలేరియా జ్వరమునకు మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు మంచి గుణమిచ్చినది. లక్షి సరిహద్దు వ్యాధి సోమవారపేట, మార్కెట్.
2. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రలు అతి ఉపయోగకరమైనది. మరల దేవుడుబుద్ధుడు పంపజేసినది. బాలరామచార్య, కిరస్టానూరు, చిక్కోడి రెక్కామ్.
3. మీ లోకమయహార కస్తూరిమాత్రల గర్భిణులకు మిక్కిలి ఉపయోగించినది. 6 బుద్ధు వెంటనే పంపజేసినది. ఎన్. అచ్చయ్య, స్కూల్ మాస్టరు కిరగనూర్, రెండుకూరు.

సారస్వతాసవము విద్యార్థులకు, వ్యాధివాదులకు, ఉపాధ్యాయులకు, సంగీతజ్ఞులకు, వారు, పీఠ యనశేల మెదడు సంబంధమైన పనిగలవారి పాలిటికి సంతకసి.
20 దినములకు పరిపూర్ణ బాషధ నెల 1-0-0 వి. పి. ఖర్చులేదు.
ప్రాంచి ఆఫీసు నెం 881 - తంబు శెట్టివీధి మద్రాసు. వి. పి. ఆర్డరు మద్రాసునుండి పంపబడవు.
సాళిపుస్ వెంకటాచల పండితులు శ్రీ శీతారామవ వైద్యశాల మైసూరు. (1)

శ్రీకృష్ణ తులారాధారము

బండరు నోటిలో కళాశాల ప్రాఫసరుగారైన కీర్తిశేఖరైన ముత్తరాజు సుబ్బరావు వంతులు (M. A.) గారిచే రచించబడిన నాటకము.

(కయం 1-0-0 పోస్ట్ పేజీరు, కొద్ది ప్రతులు మాత్రమే నిలవయున్నవి. వ్యాపారస్థులకు ధారాళమైన కమిషన్ యివ్వబడును. యం. వి. రమణ అండు కో., నెల్లూరు

ఆర్. ఎన్. నాదన్ & కో
సైబాపేట పోస్టు, మద్రాసు.

లోకు, చిల్లకర్తకులు. ఈ దిగుత లెలుకబడిన సామానాలు స్టాంపుచేయబడియున్నవి. శ్రేష్ఠమైన యింగువ మొదటి రకం-తామరపాదము-కత్తిలేని ఈక్కి పప్పున తైలము, మేతైన ఆత్తలు, గబ్బుబిల్లులు, రంగులు, వాల్చీలు, అమృతాంజనము, పుస్తకములు, బడిబాటకకు అవసరమైన సకలవస్తువులు మూలద్ద అతిసరసముగా దొరకును బయటియూరి ఆడ్డరులు మిక్కిలి నాగ్నతగా వి. పి. మూల్యముగా పంపబడును.

గుణము లేనియెడల పైకము వాపసు

మామొక్క శాస్త్రీగారి రంగువరము లోకమయహార యోగింపుటవల్ల, చర్మవ్యాధులు, మేహకారకపాదలు, యంకను అనేకచర్మ వ్యాధులు నివర్తియును 5 నిమిషములలో గుణము యిచ్చును ధర రూ 1-కి 0-10-0.
అన్నపూర్ణస్టోర్స్ పార్కుటౌన్ మద్రాసు

తెల్లకుప్పము

8 దినములలో పూర్తిగా నయమగును. కష్టమేమియు లేదు. ఇట్లు గుణమివ్వవ పోయినచో రెండింతలు డబ్బు వాపసీయబడును. బుడ్డి 1-కి రూ. 8-8-0 ఉత్తరములు అంగమున ప్రాయశ్చితము.

N. Banerji, Hulaganj, Cawnpore (A)

01-594

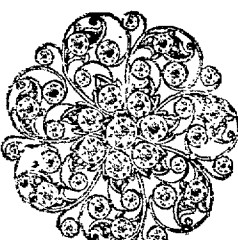
1923 హానుమా క్ ఆఫీసు క్యాలండరు 1923

వెల ప్రతి 1-కి ధర 0-10-0, తపాలఖర్చు ప్రతి 1-కి 0-3-0. ఎక్కువగా పుచ్చుకొను వారికి ప్రత్యేకపుధర.

ఎన్. రంగనాథం శెట్టి అండు బ్రదర్, ఈవినింగ్ బజార్ రోడ్డు, మద్రాసు.

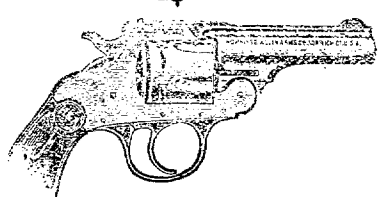
నిగయ కాలమునకు
 నగలు తయారుచేసి యిచ్చుటవారు తేరని సంహేతులగుటకు
 చుట్టము చొప్పు పెండి, సవరణంబుగారము పూచీచెప్పదము. యిచ్చుము
 తేరివో వాచుకు తీసుకొనెదము.
 సవరణంబుగారు వారములు, సావా జడవిళ్ళలు, మల్లెమొగ్గులు,
 కంపులబిళ్ళలు చిన్నవి పెద్దవి అమ్మకమునకు సిద్ధముగానున్నవి.
 ఉమ్మడి రామయ్య శెట్టి, గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ, నగలవర్తకులు.
 చై నాబాబు రోడ్డు, మద్రాసు.

హిందీ హాకెట్టు డిక్షనరీ

సర్వదా బిగ్గెట నుంచుకొనుటకు వీలుగా - చిన్నవైజున
 జేబులో ఇముడుకట్టుగా - ఏమియు భాషాజ్ఞానము లేనివారై
 నను సరే - దీనిసాహాయ్యము అప్పుటి కష్టము హిందీ మాటలను
 కొనదగినట్లుగా - ఇది వ్రాయబడినది.
 అసలు పేల రు 1-0-0, ప్రస్తుతము వెల అ 8 లు.
 పోస్టేజి ప్రత్యేకము. కాంగ్రెసునకు వెల్లడి అంగ్రహాద
 రులనిమిత్తమై వెలలో కొట్టు కట్టెపు చేయబడినది. ఈ వెల ఈ
 వెలాలనుగలకు మూలమే నమక కానలనినవారు త్వరపడవల
 యును. మొత్తముగ కొనువారికి మాటికి 20 చొప్పున కమిష
 నునూడ నిచ్చెదము. రె ముద్రులకు తప్పవ పంపబడవు.
 పంపాగ్నుల ఆదినారాయణశాస్త్రి,
 (482) నెం 10 రు ఆర్మ్యంకేన్, ట్రస్టి కేక్, మద్రాసు

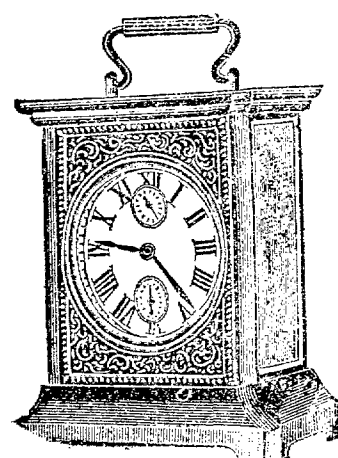
వేమూరు వేంకటకృష్ణమ సెట్టి అన్డ్ సన్స్ వారిచే ప్రకటింపబడిన
భాస్కరరామాయణం రూ 4-0-0
 ఎ. కణ్ణన్ సెట్టి అన్డ్ కంపెనీ వారిచే విక్రయింపబడును.
 నెం. 286, అప్పా బిల్డింగు, చై నాబాబు రోడ్డు, మద్రాసు.
 క్యాటలాగు ఉచితము

కొలకొండలో హిందీ భాషా విద్యను కంపెనీవారిచే
 వాణిజ్యములకు వివాదము. ఆరుతేక విద్యలో హిందీ
 (8048) వ్యాపకం. [స్థాపితము ౧౮౬౩ నం

 ౧౨ పెంబరు.
 వాళ్ళను- 3౨, 3౬ అంగుళములలో దొరుకును. చిన్నవి. - ౨౦ ఇంచులలోగలిగినవి కూడ దొరుకును.
 యర్. పి. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, మద్రాసు.

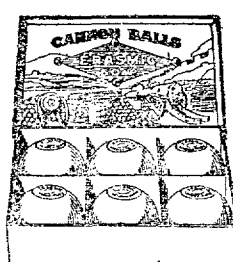
శ్రీవాల్మీకి రామాయణము ఆంధ్రవచనము.
 ఈపుస్తకమునందు అతిసుందర
 మైన 115 పటము లున్నవి.
 సంపూర్ణము 9 సంపుటములు: ౯ భాగములు ఏక కాలమున కొనువారికి రూ ౧౧ ౦ ౦
 సంపూర్ణము 3 సంపుటములు: బాల, అయోధ్యాకాండములు- ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦
 ఆరణ్య, కిష్కింధా, సుందర కాండములు- ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦
 యుద్ధకాండము- మూడు భాగములు, ౧ సంపుటము ౪ ౪ ౦
 శ్రీరామ కాలనిర్ణయము ౦ ౪ ౦
 ఆర్. వెంకటేశ్వర్ అండు కో., ఆనందముద్రణాలయము, మద్రాసు. (1)

R. Venkateshwar and Co, Publishers, Loane Square, Madras
The Mysore Govt. Security Life & Marriage Assurance Co., Ltd.
 Head Office :- Life & Marriage Assurance Buildings, Mysore.
 (The most progressive Life Office) Run on purely Indian Management.
 Loans from Rs. 1,000 to Rs. 8,000 will be given without interest and without
 security to our 200 Personal Investment Bondholders every Year
 for every one Lakh of fully paid up Bonds.
 HOUSES & LANDED PROPERTIES FROM Rs. 1,000 TO Rs. 5,000
 WILL BE GIVEN TO OUR LIFE POLICY HOLDERS BY ADVANCING
 LOANS AT MODERATE INTEREST.
 OUR INSURANCE POLICIES ARE AT LOWEST RATE OF PREMIUM NON-FORFEITABLE
 BEING AUTOMATICALLY PROTECTED.
 FEMALE LIVES ALSO ENTERTAINED.
 Management is Conducted on Strictest Economic Principles.
 WANTED.- Influential and Energetic Agents on monthly allowance plus
 commission on Guaranteed business in unrepresented places.
 For further particulars, apply to :-
THE HYDERABAD ECONOMY HOUSE, **Messrs. P. K. RAU & SONS.**
 CHIEF AGENTS, CHIEF AGENTS, MADRAS PRESIDENCY,
 RAMAKOTE, HYDERABAD, (DECCAN.) or No. 239, THAMBU CHETTY STREET MADRAS.

జోకర్ క్యా రేజి క్లాక్
 1. ఇది మేలైన సామానులచే మిక్కిలి దృఢముగా చేయబడినది.
 చాలకాలమువరకు పనిచేయును. కాలమును మిక్కిలి సరిగా తెలుపును.
 పెద్ద గడియారములవలెనే గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. మిక్కిలి
 అందమైన గడియారము. ప్రతి గడియారమును పంపుటకు మునుపు
 బాగుగా పరీక్ష చేసి పంపబడును. ధర 1-కి రు. 15-0-0
 2. జర్మనీ అలారమ్ టైమ్ ఫీసు సరియైన కాలమునుచూపును. కావ
 లనినప్పుడు అలారము కొట్టును. ధర 1-కి రు. 5-8-0
 వి. పి. చార్జి ప్రత్యేకము.
లక్ష్మీవిలాస వర్తకశాల,
 గడియారము వ్యాపారస్థులు, తపాలపెట్టె నెం 35, మద్రాసు.
 చేయబడి.

ఆంధ్ర గ్రంథములు
 శ్రీమదాంధ్రవాల్మీకి రామాయణము. - మూడు
 దశమార్కులు, అక్షుటి కాసహితము, ప్రథమసంపుటము, వెల రు 4 లు
 శ్రీకృష్ణలీలామృతము: - ఇది యాంధ్ర వాల్మీకి
 రామాయణమంతటి యుద్ధగ్రంథము. వానాపురాణాంశ కృష్ణచరి
 త్రము, సమగ్రము, భావవద్ధి, ఉద్ధాగీతలోగలనవియు, శ్రీకృష్ణ
 లీలలకు దత్తాంధ్రమును ౪లపు 3 సంపుటములు. ప్రథమసంపుటము
 1-12-0, ద్వితీయము 2-4-0, తృతీయము 2-౧-0.
 శ్రీకృష్ణానంతరతత్త్వము: - 375 పుటలు ౪లది.
 వెల 2-4-0, ఈ 2, 3, గ్రంథములను ఏక కాలమున కొనువారికి
 రూ 6-12-0 మాత్రమే.
 బమ్మెర పోతనరత్నములు: - వెల 0-14-0.
 ఒంటిమిట్ట కథువీరకథకము 0.4-0
 శ్రీరామజయమందిరము, తిరువళ్ళి క్కే.సి, మద్రాసు.

ERASMIC

ఎరాస్మిక్ తేయాకు గులాబి సబ్బు
 చర్మమును మెత్తపరచుచు సుఖముగ నుండును.
 నువ్వానకు ఘనతకు గుణమునకు అద్వితీయము.
 ఇమిటేషనులను చూచి మోసపోకును.
 అన్నిస్తోర్లు వర్తకులవద్ద దొరకును.
 (ఇ)

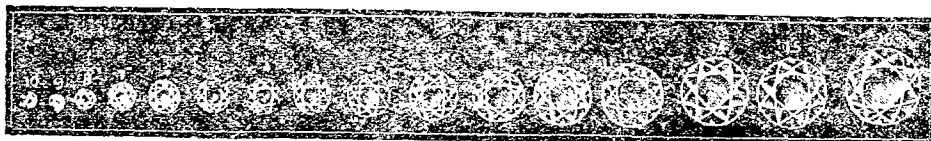
ఆయుర్వేద వైద్యసంగ్రహము
 గులభమై అనుభవసిద్ధమగు 600 చికిత్సలను తెలుపు సద్గ్రంథము
 ప్రతియింటు నుండదగినది ఆంధరుచేయదగిన ముద్రులు 1కి 1-4-0
 (2) వి. పి. 0-6-0
 ఆరోగ్యదర్శనము: - వ్యాధులను రాకుండా కాపాడు
 కొను మార్గములను చూపించును, తప్పక చదువ దగినది
 1కి 0-6-0 వి. పి. 0-4-0
 ఆయుర్వేదచృదిక: - ఆరోగ్య, వైద్య, కారీర, నిధాన
 గర్భగుణ, చికిత్స, మొదలగునవి వ్రాయబడు వైద్యపత్రిక.
 మారిది యుచితము చందా రు 20
 వై 35 ఏక కాలమున కొనువారికి 3-12-0 లకు పంపెదము,
 ఆయుర్వేదగ్రంథమందలి, పెరిదేపి. (నెల్లూరు జిల్లా)

వెలసరసము!

క్యాటలాగుయినాం!!

మతింపు అధికము!!!

ఆభరణముల రట్ల

మా పరిశ్రమశాలలో తయారగు పువ్వురాగ, కమలములు, వైకాంతములు యిమిడేషను కెపులు, నీలము, వచ్చలు, తెలుపురాళ్లు, ప్రతిరాయికిన్ని 14 పట్టులు తీర్చి గారంటిగా పంపబడును. సరకుచూచి తృప్తిలేనిచో పార్శ్వమును పుచ్చుకొన్న మూడుదినములలోవల వాపసు పంపిక పైకం టింగి పంపెదము.

పి. గోపాలస్వామి శెట్టి అన్ డు సన్, 783 ధర్మరాజులగుడివీధి సెంతామన్ మౌంటు పోస్టు.

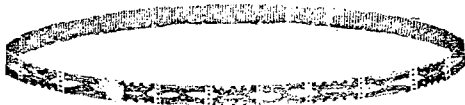
P. Gopalswamy Chetty & Son, 783, Darmaraja Covil Street Saint Thomasmount P. O

అందమైన నగలు! మిగుల చక్కదనమైన పనితనము!! వెల సులభము!!! మోసమనుభయమే లేదు.

ముఖ్యమైన గమనింపు:—మావద్దనుండి తీసిన ఏదగయైనను ఎప్పుడు వాపసు చేసినప్పటికిన్ని అప్పుడు దానికి దిగువ కనబడినట్లు క్రయమును వాపసుచేసెదము

గట్టి బంగారుగాజులు జత

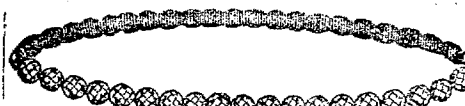
గట్టి బంగారు ఉంగరములు

నెం. 102.

నెం. 105.

నెం. 103.

నెం. 104.

నెం. 1.

నెం. 3.

నెం. 2.

ధర. రూ. 7-8-0.

ధర. రూ. 6-8-0.

ధర. రూ. 7-8-0.

వాపసు వైకము రు. 5-0-0 వాపసు వైకము రు. 4-8-0 వాపసు వైకము రు. 5-0-0

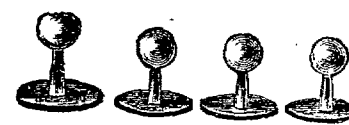
బంగారు బత్తాసులు.

బంగారు చేలేబత్తాసులు

4 1/2	అంగులముచుట్టుకొలత	రూ. 18-0-0	జత 1-కి
6	"	రూ. 20-0-0	"
5 1/2	"	రూ. 22-0-0	"
5	"	రూ. 24-0-0	"
6 1/2	"	రూ. 26-0-0	"
7	"	రూ. 28-0-0	"

వాపసు వైకము రూ. 12-0-0	రూ. 14-0-0	రూ. 16-0-0	రూ. 18-0-0	రూ. 20-0-0	రూ. 22-0-0
------------------------	------------	------------	------------	------------	------------

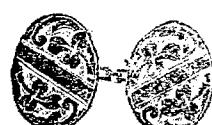
రాళ్లు చెక్కిన బంగారు ఉంగరములు

నెం. 231.

జత 1-కి ధర రూ. 7-8-0

వాపసు వైకము రూ. 5-0-0

నెం. 232.

జత 1-కి రూ. 9-8-0

వాపసు వైకము రూ. 6-0-0

రాళ్లు చెక్కిన బంగారు చుద్దులు జత

నెం. 52.

పట్టుకంపు

పువ్వురాము

నెం. 51.

ధర రూ. 27-8-0

వాపసు వైకము

నెం. 53

ధర రూ. 17-8-0

వాపసు వైకము

నెం. 1.

పువ్వురాములు

ధర రూ. 25-0-0

వాపసు వైకము రూ. 15-0-0

నెం. 61.

ధర రూ. 30-0-0

వాపసు వైకము రూ. 20-0-0

నెం. 2.

ధర రూ. 40-0-0

వాపసు వైకము రూ. 25-0-0

(టెలిఫోన్ నెం 1048)

హిరాలాల్ అండు మోతీలాల్ పాస్చి నగలవర్తకులు, నెం 126 సావలకారువేట, మదరాసు.

సమకాలికాభిప్రాయములు

వాస్తవజీవితోద్యమము: తత్వస్తుతస్థితి.

ఈ యుద్ధము మధ్యవించిన నాటంగోల మేమును తన్ని మి యింక ఉడుతధర్మక మాపించున వారమగుటచేసి, త త్తరస్థితిని గుఱించి యొక్కంత జర్పింప మనకు పుట్టినది. యుద్ధము ముగిసే; దీనివలన బ్రాహ్మణేతర మహాజనసంఘ లకు గొన్ని యాపకారములు కలిగియున్నవే; కాని, నియోక్త్యవస్తుతస్థితి యెట్లున్నది? అని విచారించు మహా యుద్ధ, స్వాధీన హితులు, సామ్యభిమానులు, మందునకయిన నరాత్మన్నారని వక్కాణింప జేయుచున్నారము. అజన హాణేయలకు దెలుగు బ్రాహ్మణేయల మీదన, తెలుగు బ్రాహ్మణేయలకు అజన బ్రాహ్మణేయల మీదను, కలిగియు నున్న అంతస్తాపములు బహిష్కృతిములు సర్వజనువిధిములయి యున్నవి. ఉద్యోగ విహీను, అధికార కాంతి, స్వాధీనత్వ, స్వ త్వ దురభిమానము, ఆత్మ ప్రవ్యామోహము, మిస్టరీయము లు. వీని వంకదృష్టి సారించి తొలగింపఁ, బూను బ్రాహ్మణే ర నాయకులొక్క రయినను బహులు దేవులైనారు. అందులు నానాయకులే కాఁజూచుచున్నార; సయింకులందఱు సేనా దకులే యయిన, లోకమువట్టునా! మీ సమమీదఁ జేయిచే యట సేర్పకొనిన తోడనే వీరుడయిపోవునా?

ఉద్యమము అభివృద్ధి జొందుచున్నదియో? లేక, క్షీణిం పుచున్నదియో? అని పరిపండ్రెండు మానములనుండి శోధించి మాచుచున్నారము. నానాటికి ఉద్యమముం దభిప్రాయభేద ములు మునుపల్లో ముప్పిరిగొనుచున్నవి. అభిప్రాయభేదములు లేలనట వట్టి ప్రశ్నలేంపు. బ్రాహ్మణేతరోద్యమమునకు “జన్మ సుపక్షము” మూలవిరాట్టు. ఈ మూలవిరాట్టుయొక్క అభి ప్రాయములు క్లిష్టములనట అనేకాధారములు కలవు. ఒక్క యాధారము మాత్రమే స్థాపితముకావలయునగు వ్యక్తీరిం చుచున్నారము. శ్రీయత కట్టవచ్చి కామలింగాదైగారు

“మేము జన్మింప పక్షమునకు జేరినవారము” అని వెల్లడించిన లు, వెల్లడించిన పోకెంతఁ జాటివాడు; ఇంకను వెల్లడించిన చాటివాడు చాటివచ్చున; కాని, రెడ్డిగారి యభిప్రాయ ములు “జన్మింపపాట్రి” ముఖ్య నాయకులకు దురుసుచున్నవియో? కనుస్తరాణీతు పక్ష నాయక సమ్మేళనముంగూర్చి రెడ్డిగారు ప్రకటించిన యభిప్రాయములు “జన్మింప, పాట్రి” వారా మోదింపఁ జాలరని “జన్మింప” పక్షిక నుడివియుండలేదా? రెడ్డిగారి యుద్ధమును జేరట ఎందఱకుఁ దలకంటుగించుటలేదు!! ఈ యంశములు మూనియం చిన దాగియుండువియో? రామలింగారెడ్డిగారు బ్రాహ్మణే తర మేధానంపై గణపందలి యుత్త మోత్తములలో నొక రయియున్నాడు. ఉన్నతోద్యోగాధికార గౌరవములం జవి చూచియున్నాడు. దేవాబుద్ధి బలము లున్నవాఁడందుకు వయసునున్నాడు. ఇందియవాడు. వీరికి పలుకుబడిగల యన ఁరకోటి కూడి వలదు. పింజల ముఖ్యోద్యమ శ్రేష్ఠి, ఎన్ వి. రామస్వామి మొరతీయారు, వి. మునుస్వామినాయకుడు, ఎమ్. ఎల్. సి. కేరీస్వామి పిల్లె ఎమ్, ఎల్. సి. మొదలుగా గల బ్రాహ్మణేతర ప్రముఖులకు, రెడ్డిగారి బ్రాహ్మణీయతము మీద వక్రము యెక్కువ. మిగిలినవాడు, జాతీయవాదులు, కొందఱమితవాదులు, రెడ్డిగారి ప్రేమింతురు. ఉన్నత ప్రభుత్వో ద్యోగః కృష్ణాంధా క్రుపల సంధింబడి లేలియాచుచున్న శ్రేష్ఠి పాట్రి” లో రెడ్డిగారివ. టి సవర్ణము చేరిన దక్షుక చనోమాలి న్యము లందురింపని మేమునకొంటిమి. అట్లే జరగినది. ఈమాలి న్యములం దుడిచివేసుకొనుట శ్రేయస్కరము. ప్రజ వైమనస్యము తక్షణము తొలగింపఁబడని యెడల ఉద్యమమునకు ముప్పుకట్టి యుట తప్పదు. కాలము తీవ్రతరముగ మారింది. కాలానుగుణ ముఁ బ్రబాధప్రే, అభిప్రాయములు, మాడ మాటినవి. జన్మిం పాట్రి వారివృద్ధి, అభిప్రాయములు, మాటలేదు, రెడ్డిగారి దృష్టి అభిప్రాయములు, మాటినవి జన్మింపపాట్రి వారు రెడ్డిగారు జన్మిం పాట్రి వారి యభిప్రాయములనో సంపూర్ణముగ ఆమోదింపి స్వీకరించినగాని, ఉద్యమము చెడును. ఈసందర్భమున రాజ ధానియందు వ్యాపించియున్న గొప్ప ప్రవాదము నొకదానిఁ దెలుపవలయును. పింజల ముఖ్యోద్యమ శ్రేష్ఠిగారు, సర్.

పి.త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారి కర్ణియలగుటచేతన, సర్. శ్రేష్ఠిగారికి ముఖ్యోద్యమ శ్రేష్ఠిగారిమీద అమితమయిన వాత్సల్యము కలిగియుండుటచేతన, సర్. శ్రేష్ఠిగారి యభిప్రాయా దరములన్ని యు, సుబ్రహ్మణ్య శ్రేష్ఠిగారు చేరియున్న రెడ్డిగారి పాట్రికయి పునకే ములునూపుచున్న కను ప్రవాదము ప్రబలుచున్నది. సుబ్రహ్మణ్య శ్రేష్ఠిగారు, సర్. త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారి రాణీయాభిప్రాయములం బూర్ణముగ మార్చివేసిరట! ఇంకటి యొందజాల ముందునా? ఇట్టి దుష్ప్రవృత్తము లన్నియుఁ దొల గింప బడవలయును. ఉద్యమము సంస్కరింపఁ జేవలయును. ఈపనికి బహుమార్గము? బాల నాయకులీదని సంగతింపఁ జాలను. సర్. త్యాగరాజు శ్రేష్ఠిగారు జరాధారంబున శ్రుంగి సంపూర్ణ వికాంఠకై కొనకలసిన వారయి యున్నాడు. మంత్రులు, తమయొక్క తమవ వులపముగల వ్యామోహమును జేదకాదఁజాలని స్వార్థపరు లయియున్నారని బ్రాహ్మణేతర మహాజనులు భావించుచు న్నారు. ఉద్యమదేహము నాశ్రయించిన యాచుకములందొల గించు సామర్థ్యముగల వెజ్జులెవరు? వరులూ, వారిభద్రమి చేయవలెనా? “మ.త్రిపదవుల సరవా తీరిపోయినది! ఇంక మే మీ పదవులను. కరింపన; వనలొని సమర్థుల నీవదివుల కె క్కింపబాటుపడుచును,” అని బ్రాహ్మణేతర మహాజనులకు మాటచచ్చి. ఉద్యమచంద మన్యాపించిన, వట్టి వ్యాపిం చుచున్న వ్యాపకులం దొలగించి, యుద్ధమాభిప్రాయములం గాలానుగుణముగ సంస్కరింపవలయున; ఉద్యోగ విధులు వయంగూరుచుండి, యీవని చేయవలయున్న సాగునదికాదు. మంత్రులలో ఒక్క రయినను ఉద్యోగమునకుఁ త్యాగమును దింపి, రాజదానియంతయు సంపాదించుచేసి, యుద్ధమును బడవైపుములగుఁ బునాదులపము నిలుపవలయును. ట్టుచేసుక పోయిన యెడల, నాశముకల్పదు. ముగ్గురు మంత్రులు రాజధాని కాసన నిర్వాణసభయందే గుంటపూవులు పూసిన లాభముండదు. ఈసారి యొకరు స్టేటుకాన్నిలు సభకు, సర్. శ్రేష్ఠిగారి ఆసెంబ్లీసభకు సభ్యులుగాఁ బ్రయత్నిం బాగుగయోదించుచు! గమనింపుడు.

నోరే శరీరమునకు ద్వారము

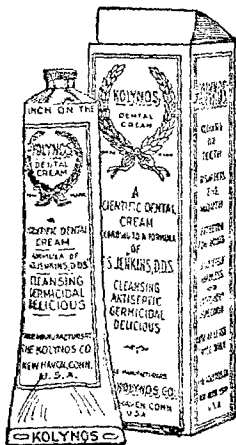
నోటియందును, కంఠమునందును తెక్కలేని చిన్నపురుగులు తిరుగుచుండును. నోటిగుండా శరీరములోను ప్రవేశించుటకు యత్నించును.

మొదట వ్యాధిని కలుగజేసి, తరువాత నాశనము చేయును.

ప్రతిసారి భోజనము చేసినపిమ్మట మీ దంతములను కొలిసిను టూత్ పేస్టుతో శుభ్రము చేసుకొనుడు; అది దంతములను తెలుపుగానుచుట, దంతములు క్రుల్లిపోవకుండుటకై అపుటికప్పుడే పాచిని తీసి వేయుట మాత్రమే గాక, మీ నోరును శుభ్ర పరచును. చిన్నపురుగును చంపును. వ్యాధి మీకు రానీయక ఆటంకపరచును.

నేడే కొలిసిను గొట్టము నొకటిని కొనుడు.

అందరియొద్దను విక్రయమునకు దొరకును.

KOLYNOS

డెన్టల్ క్రిమ్.

(2)

ఒక క్రొత్త ఉద్దేశ్యము. శ్రేష్ఠమైన కండ్లపాడియైన కొలిసినుకు మంచి ప్యాకింగు ఉండుట అవశ్యము. కనుకనే ఒకమూక గొట్టమునకు కట్టియుండుట కనిపెట్టితిమి.

మాత్రం పాడు. అది గొట్టమునకు కట్టబడియున్నది. శ్రమ యుండదు.

క్రిము చాలకాలమువరకు బాగుగానే యుండును.

The Kolynos Company New Haven, Conn, U.S.A.
Representatives for India:

MULLER & PHIPPS (India), Limited.

Madras

Bombay

Calcutta

Karachi

Rangoon

Andhra Tutorial College,

Polaiah upstairs opposite to Taluk Office, Innespeta, Rajahmundry. Of Vita interest to Senior Inter Students. Classes from 15th December. For Intermediate Part I. Students only. Book your seats early.

Apply to:—M. K. Rangachari, Secretary

Madras Tutorial College

Now residing at Polaiah Upstairs Rajahmundry

త్వరపడుడు! కొద్ది టిక్కెట్లుమాత్రమే!! మించిపోవును!!!

ఏలూరులో గొప్ప మేడలాటరీ

మాటూరి బ్రహ్మన్నగారి కుమారుడు సర్వేశం తాలూకు మేడ రూ 16,500 లకు లాటరీ.

మొత్తము 3,300 టిక్కెట్లు. టిక్కెట్లు 1-కి రు 5 లు మాత్రమే.

అయ్యలారా! కృష్ణాజిల్లా ఏలూరు వెద్దబజారులో మునిసిపల్ నె 148 రంగుల నాస్టాటిక్ మైన ఫలములో నేను 1918 సం॥రంతో కట్టించిన రెండవసారి గెలిచిన నామేడను అద్దా బీరువాల్ ఫిట్టింగు సహా గవర్నమెంటువారికి తెలియ పరచినమాటల లాటరీమాలముగా విక్రయించుచున్నాను. ఇప్పటికే చాలా టిక్కెట్లు ఖర్చుబడినవి. ఇంకను కొన్ని టిక్కెట్లుమాత్రమే గలవు. టిక్కెట్లు కావలసినవారు త్వరపడినచో లభింపగలవు. 2. టిక్కెట్లన్నియు పూర్తిమైన వెంట నేల లుట యొప్పుడు కలిపేదిగా, లాటరీ వేయువిధానమును, తప్పింజగా ముందు యాప్రతికొక్కరినూ, స్వరాజ్య పత్రికలోను ప్రచురింపబడిన పిమ్మట గొప్ప ఉద్యోగములు, పెద్దపనుసులు వగయిరాల యెటుట ఏలూరులోనే లాటరీ కల్పబడును. 3. టిక్కెట్లకల్ల వసూలయ్యే సామ్యులో ఏజెట్ల కమిషనుకగైరా ఖర్చులుపోను మిగతాసామ్యు లాటరీ టిక్కెట్లు పూర్తి అయ్యే భర్త్యంకము యెలూరు సెంట్రల్ కో ఆపరేటివు బ్యాంకిలో నుంచి లాటరీ అనంతరము దీసికొనబడును. 4. ఈ మేడను తనఖాబు వగైరా అన్యైక్రంతము లేమి చేసియుండలేదు. సదరు మేడకు ఎవరినల్ల యేతగాదాబువచ్చినా నా స్వంత ఖర్చులతో పరస్కరించి యీ మేడనాటకము స్థిరపరచగలవాడను. లాటరీలో గెలుపొందిన వారల వారి స్వంత ఖర్చులతో గెలుపొందిన 15 రోజులలో డ్రెస్సులతో శ్రమమైన దస్తావేజు వ్రాయించుకొని యెలూరు సుబరిజిస్ట్రార్ ఆఫీసులో రిజిస్టరు చేయించుకొనలయును. అందుకు నాకద్దనున్న టైటిలడిస్సు, యెన్ఫంప్రెస్సు స్టర్టిఫికెట్లు వగైరాల రిజిస్టరీకాలమందు యిచ్చి అర్హి స్వాధీన పరచబడును. 5. టిక్కెట్లు కావలసిన వారు తమ ఆద్రస్సును స్పష్టముగ వ్రాయుచు, టిక్కెట్లు 1-కి రు 5 లుగా నాపేర వనియార్దరు చేసినయెడల అందిన వెంటనే లాటరీ టిక్కెట్లు తిరుగు టపాలో పంపించబడును. 6. పది టిక్కెట్లు ఒకేసారి కొనువారికి ఒకటిక్కెట్లు కమిషనుగా యిచ్చబడును. 7. ముందు టిక్కెట్లు వి. పి. గా పంపబడవు. 8. పోప్ట ఖర్చులు పంపినడే జనాబు యియ్యబడదు. 9. ముందు

మాటూరి సర్వేశం, మేడ హక్కుదారుడు, ఏలూరు, కృష్ణాజిల్లా.

Printed .

విద్యాధి

ప్రత్యేక జాతీయ విద్యావాఙ్మయ పక్షపత్రిక
సంపాదకుడు:—కురుగంటి సీతారామయ్య
బెజవాడనుండి వెలువడును. సంవత్సర చందా 2.0-0
విద్యాభిమానులందరినీ కష్టక చందాదాతలు చేయవలెను.

మీ జాతకము

ఒక సం॥ రమణరత్న జరుగు సంగతులు నెలలువారిగా వ్రాయుటకు కట్టుము రు 2/-, జీవితమంతటికొను దశ అంతర్వశలతో వ్రాయుటకు రు 5/- ఇత్యేతకారము జీవిత మంతటికొను ప్రతి సం॥ గములో జరుగు ముఖ్యవిషయములతో వ్రాయుటకు రు 8/-, జనన సం॥రం, నెల, వారము, గంటలు, నిమిషములు తెలుపవలెను. తేక జాతకమును పంపవలెను. అన్ని ఫలములనుండి మితిలేని యోగ్యతాపత్రికలు వచ్చియున్నవి. జాతకము అంగ్లభాషలో వ్రాసి పంపవలెను. వి. ఆర్. శ్రీనివాసయ్య, కృష్ణవిలాస ఆగవారము (ఎ) పోస్టు మెసూరు.

జాతకరత్నము

జన్మనక్షత్రము పుట్టినతేదీ వేళ మున్నగునవి తేకయే సంక త్వర ఫలితములను క్యాకెక్టరు రీడింగుతో సహా యెన్ని సంక త్వరములైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము అక్కర లేకయే తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. భనము, సంతానము, ఆయురారోగ్యములు మున్నగు ద్వాదశభావములతో మీ మీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొనగలరు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీని వెల రు 2.0-0, నెలఖర్చులోగా కొనువారికి 1.0-0 మాత్రమే వలయును. జాతకములు సరసమైనభరతు పంపవలెను. (164) గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము, ఖింజోట, వికాఖపట్నం జిల్లా.

మలయచందనము

గనేరియా అను చెక్కొకమునకు నెలకొను నభ్యుదయ లేదు. విశిశాంతిలో వని లేదు. ఎటువైపు, తెలుపు, పచ్చ, అను మూడు విధముల నెలకొను మును మూడు పూటలలో మున్నును. శ్రీలంక నుండి వ్యాపకుల వూడ ఇది రాకొనవలెను. 251) డబ్బు 1 రు నెల 2.0-0
చందర్న సార్వసే, రాయవరం(గోదావరిజిల్లా.)

కత్తికట్టలు — చాకులు

కప్పుతాళములు.

లచ్చసోదరులచే చేయబడినవి. ప్రార్థనచేపుడు. వెంటనే భరల క్యాటలాగుకు వ్రాయును. బి. మొక సేకర్వర్లు అండ్ కో. కట్టయి అండ్ లాక్ మేకర్లు లెం. పెద్దాపురం. (గోదావరిజిల్లా) తెలిగ్రాఫిక్ అండ్ డ్రెస్సు: “ఇండస్ట్రీ” పెద్దాపురం.

రు 500-లు ప్రథమబహుమానము

జ్యోతిషరహస్యబహుమానపరీక్ష

30-4-23 తేదీని జరుగును

కడు ముఖ్యము. ఫల మధికము. ఈ బహుమానముల కొరకు అత్యుత్సాహముగల ప్రతివారును ప్రయత్నించుచేయవచ్చును. ఈ పరీక్షకు శ్రీలంక, పురుషులును మూడే దశాస్త్రులను చేయవచ్చును ఎవరియిండ్ల వారు కూర్చుండి “జ్యోతిష రహస్య” గ్రంథమును చూచుచునే పరీక్షప్రశ్నలకు సమ తేరములు వ్రాయవచ్చును. మాకలింగజ్యోతిషనిలయమునుండి మాజ్యోతిషరహస్యగ్రంథమును తెప్పించుకొను ప్రతివారును పరీక్షకు దరఖాస్తుచేయుటకు అర్హులే. జ్యోతిషరహస్యగ్రంథముతో పంపబడుదరఖాస్తును 20-4-23 తేదీలోపుగానే నిండి పంపించవలెను. తరువాత దరఖాస్తులు మంజూరీ చేయబడవు. ద్వితీయబహుమానము రు 250-0-0. తృతీయ బహుమానము రు 116-0-0 ఇట్లున్న 10 బహుమానములు లుండును. పరీక్ష నియమములు, పరీక్షలనిలాభములు, బహుమానముల వివరములు, ఇంకా మరికొన్ని భోగట్టలు జ్యోతిషరహస్య గ్రంథముతో పంపబడును. ఈజ్యోతిషరహస్యగ్రంథము అనేక కుండిచే కొని యాడబడినది. ఒకప్రతి వెల రు 2-0-0 పుస్తకములకు ఈ దిగువ చిరునామాకు వ్రాసి, వి. పి. గా పంపవలెను. శ్రీకలింగ జ్యోతిషనిలయం, విజయనగరం, వికాఖపట్నం జిల్లా.

మదరాసు పరిస్థితులు తనసాధనకు అవ్యంతరముగ నుండినందున, కాననసభాప్రవేశవిషయమై నిష్ప్రతిభులకు స్వాతంత్ర్యము నొసగవలెనని ఆయ్యంగారు మార్గాంతరము చూచించుచున్నారు. ఈమారుచయనవిధి భావమును ఆచరిన సంపూర్ణముగ గుర్తించినట్లు లేదు. కాననసభాప్రవేశమున రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యమున అనవాయిత్యాద్యుచయునందు రాష్ట్రీయస్వాతంత్ర్యము నొసగించటయే యగును. ఇందు నిట్టి మారుచయనవిధి అవర్థకమును చూచువరులకు గుర్తింపగలదు. సైప్రస్కాగారి సిద్ధాంతములన ఎవరియిష్టముచచ్చినట్లుకారు ప్రవర్తించుటకు మార్గమేర్పడును. ప్రారంభదశమును చీలి జగదములు ననునిపోయి, విశ్వవిజృంభణకై విశ్వాకర్మవిధమేర్పడు ననుకొందము. ఈ కాల ఈమార్గము తెచ్చటికి నడుపునో, ఇరమార్థమైదియో, ఎవరికి తెలియునో ఇట్టిపాదములయుక్తములని తెలిసికొనుట కింతకన్న నేమి కావలయును?—

హిందూభూతిక.

శ్రీ హరిశ్చంద్రబట్టరు కవిశ్లోకాంపన్యాసము.

ప్రథమ దినచర్య

వాణి వీధరు.

కలెక్టరుదర్బారు

సనదు బహుమానములు

నిన్న సాయంత్రము వంద్రాసు కలెక్టరుగారు ఈ క్రింద పేర్కొన్న ఆద్యక్షుల పట్టాభిషేకములో సనదు బహుమానములను గురించి దర్బారు గావించిరి. చాలమంది సభ్యులు వచ్చిరి.

విరుగుటలైన కానేటికి కలెక్టరుగారు వచ్చి హస్తస్థులు చెలరేగి మందిరము జొచ్చిరి.

కార్యక్రమప్రారంభమున కలెక్టరుగారు ఆరోహణ సమయముల వివరములను వివరించుచు భారతవైభవములను వారలకు మిలిటరీ పతకములను సంగ్రహించుచు చెప్పిరి. వంద్రాసునుండి 30, 40 మందికిని కొందరు మాత్రము ఎక్కువ నున్నదియు దెలిసెను. దివాన్ బహదూరు సింగ్ పట్టాభిషేకము, డి. బి. యస్. ఆర్. యం. అన్నాచలై చెట్టి యాదవ, రావుబహదూరు సి. నరేంద్రమొరల్యూరు, రావుసాహెబు కాకూరు, సింగ్, రావు సాహెబు ఓ. యం. తిరుమల సామిప్పిల్లెగారి, ఏవో కారణములచేత ఆనిభాగ్యకార్యం తరములచే రాజకపోయి రని కలెక్టరుగారు చెప్పిరి.

అంతట సనదులు వివరములు పొందిన ఒక్కొక్కరిని లేవదీసి వారివారిగుణముల నెన్నుచు ఆయావివరములను వారు ఎటుల తగియున్నారో కలెక్టరుగారు వివరించిరి.

దివాన్ బహదూరు జి. వారాయణస్వామి చె గాటికి దివాన్ బహదూరు బిరుదము నొసంగుచు వారు వంద్రాసు కార్యక్రమములను పాతకాలపుకాన్సిలరులనియు, ఆనాధరక్షకులనియు, తెల్పిరి.

దివాన్ బహదూరు యస్. గురుస్వామిశ్రేష్టిగారికి దివాన్ బహదూరు బిరుదము నిచ్చుచు వారు గావించిన సౌందర్యరహితములను మిగుల ప్రశంసించిరి. రావుబహదూరు గోపాలస్వామి ఆద్యక్షులగా కా బిరుదు నిచ్చుచు వారు లోకములకు ముఖ్యమైన పలుకొంటున్నట్లు సంగ్రహించియు, లోకములకు ముఖ్యమైన పలుకొంటున్నట్లు తేలికనియు ముఖ్యమైన కాన్సిల్లెముగల లోకములకు ముఖ్యమైన పలుకొంటున్నట్లు రని కూడ తెల్పిరి.

రావుబహదూరు యం. సి. రాజగారి కాబిరుదము నిచ్చుచు ఆయన శాసనసభలో ప్రవేశించుటకు ఆద్యక్షులలో ప్రభుత్వములని తెల్పిరి.

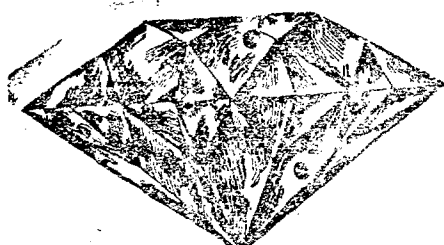
రావుబహదూరు నెడుంగడిగారి కాబిరుదము నిచ్చుచు వారు 30 వత్సరముల నుండియు ప్రభుత్వ సేవ చేయుచుండిరినియు తుదికి ప్రభుత్వ సేవ చేయుచున్నట్లు ఆస్తిసేటుగ నిలువమింప దీగియు తెల్పిరి.

ఇట్లే భాను బహదూరు అబ్దుల్ కరీం సాహెబు, భాను బహదూరు కలీషల్లాసాహెబు, భానుసాహెబు నయ్యరకా శీం సాహెబు, భానుసాహెబు అబ్దుల్ గఫూరు సాహెబు, రావుసాహెబు ముబ్బరాయచెట్టి, రావుసాహెబునధురైపల్లి, రావుసాహెబు భక్తసింగ్ మొరల్యూరు, రావుసాహెబు రావుస్వామి ఆద్యక్షులగు, రావుసాహెబు గోపాలాచారి, నైద్యరత్న భరతకాశ్రి గారలకు ఆయావివరముల నిచ్చుచు వారి వారి గుణములను వివరించిరి.

ఈవివరముల నొసంగివీరి కలెక్టరుగారు ఇడియను పిపాయిలకు యధ్యక్షులను నిచ్చి దర్బారు ముగించిరి.

బొంబాయి శాసనసభ

ప్రభుత్వముగారు ప్రైవేట్ విద్యకొనకుండునట్లు భవన రాజ్యమునకు యధ్యక్షులను పంపియు ఆ కార్యములలో లోకబోధనకు భరించుకొనియు గొప్ప పరావర్తనగా రుపొందించిన సమరణ మధికమైనట్లుచే నిరాకరింపబడిన. ప్రభుత్వము వారు సమర్థిపాదములను కంకించుచు లోకబోధనలో భవన నిర్మాణ కార్యము భవనములను కోరుచు విద్యాభివృద్ధి జరుగజేయునట్లు గావించుచు కలిపి పరిష్కారములను గొనిరి. ప్రభుత్వముగారు 10 కులీన్లను ప్రైవేట్ విద్యావిధానమును పూర్తి చేయవలెనను సమరణ చర్యలను నుండగా దానివలన ప్రభుత్వము వారికి నష్టముకలుగునట్లు తెలుపబడుటచే సమరణ యధ్యక్షులనిచే ప్రోత్సహించెను. చర్య సభ నిలిపి వేయబడిన.

Diamonds

క మ ల ము లు

ఈ కాలమున కేవలము అందమునకుగాని పనితీరునకుగాని తెల్ల రాళ్లు లేక సీమకములములు అనబడెడు వజ్రములను ఎవరును మెచ్చుకొనుటలేదు. వ్యవహారమునందు యీ కమలములు,

Real International Money.

అన్ని దేశములందును
చెల్లుబడియుండు ధనము

కావుననే అందరును ప్రేమించుచున్నారు. రుప్యాదేశమునందు బోల్లివిక్కుల బారినండి తిప్పించుకొనివచ్చిన రుప్యాదేశముల తదాదిగా తమవద్దనున్న నగలను అమ్ముకొనియే జీవించుచున్నారు. వారు వారికున్న ధనముతో నగలను కొనుటవలననే యిప్పుడు బ్రతుకగులుగుచున్నారు. “అట్లుగాక భూములను కొనుటయందును వ్యాపారపు మారకమునందును వారు ధనమును వినియోగించియున్నచో యిప్పుడు తిండిలేక మరణించునవారమే యగుదుము.” అని రుప్యావారు చెప్పుచున్నారు.

ఈ కాలమున ఐరోపాదేశముందు స్థితిగతులు ఏ వారమున కావారమే మారిపోవుచున్నవి. కావున కమలములను కొనియుంచినచో ఏ దేశమునకు పోయినను నష్టములేని ధనమేయగును.

When Bought Right!

కమలములను సరిగా కొనినయడల

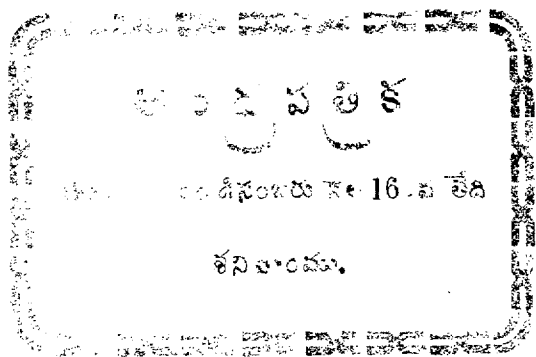
వానిని మనతో ఎచటికి తీసికొనిపోయినను ఎట్టిసంకయమును లేకుండా పూర్తివలె మనకు వచ్చును.

Where to buy Diamonds?

కమలములు ఎక్కడ క్రయముగా దొరకును?

శనివారమునాడు, యీ స్థలమును బాగుగా పరికించిచూడుడు.

అమెరికా: ఫిలిప్పైను దీవులు

ఎంటిటి యదారణతుల కయినను, అధికారము భ్రమనుపుట్టించును. దానిని విడుచుటకు మన స్పృహ. మొదట ప్రకటించెడి విశాల్ దేశములు సిక్కులు తొలగిపోవును. కలువిధములగు సమాధానములు వెలువడును. పాలితుల స్వాతంత్ర్య భాంధు చులుకనచేయబడును. వారి యనర్హతలు ప్రకటించబడును. పాలకుల దురాశ అనేక కారణముల క్రింద కప్పిపుచ్చబడును. ఫిలిప్పైను దీవులలో అమెరికనులు ప్రవర్తించెడి రీతి బట్టి, ఈ యూహ సార్థక మగుచున్నది. సెయింటు సికోలు సింగుగారు ఇంచుగూర్చి వ్రాసిన వ్యాసమును నిన్నటి దినము ప్రకటించి యుంటిమి. డిమోక్రాటిక్కు పక్షమువారు చేసిన వాగ్దానములను, ప్రస్తుత సమయమున రిపబ్లికనుపక్షమువారు తెలుల త్రోసిపుచ్చిరో, ఈ వాస్తవమునందు వివరించబడెను. తనవాగ్దానమును అమెరికా చెల్లించి ఫిలిప్పైనులకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసగియున్నచో, పాశ్చాత్య ప్రపంచమున కంతకును మార్గదర్శక మయ్యెడిది. ఇంపీరియల్ మతమునకు ప్రబల నిరుత్సాహము గలిగెడిది. హార్డింగ్ ప్రభుత్వమువారు, అమెరికా చేసిన వాగ్దానమును చెల్లించక, ఫిలిప్పైను దీవుల నికను ముక్కుద్రాళ్లతో నడపించుచున్నారు. అమెరికా ప్రభుత్వచర్య, స్వాతంత్ర్యవిముఖులగు బ్రిటీష్ ఇంపీరియలిస్టుల కవరిమితానందము గలిగించెను. తమకు దోడుగ అమెరికాగూడ నిలువబడియుండుట వీరికి కడు ప్రోత్సాహకరముగ నున్నది. లండను టైముస్ పత్రిక అమెరికా నభినందించుచున్నది. ఫిలిప్పైను దీవులలో అల్పసంఖ్యాకులగు విద్యాధికులు ముందుకు వచ్చుచున్నను, స్వాతంత్ర్యమును గాఢముగ వాంఛించుచున్నను, స్వపరిపాలనా బాధ్యతలను వారు వహించజాలరని లండను టైముస్ పత్రిక తలపు. వ్రడ్డు కమిషనువారు విచారణజేసి, ఫిలిప్పైనులు స్వాతంత్ర్యమున కనర్హులని నిర్ణయించిరి. విల్సన్ గారి కాలములో స్వాతంత్ర్యభవమునకు తగినవారని ఎంచబడిన ఫిలిప్పైనులు, నేడు అనర్హులయిరి. స్వాతంత్ర్యము మొసగకుండుటకు ఏసా కయినను అక్కరకు వచ్చును గద. వ్రడ్డు కమిషను వారు చేసిన మహాప కారమునకు, బ్రిటీష్ ప్రజల పక్షమున లండను టైముస్ పత్రిక వారి నభినందించుచున్నది. తెల్లవారల ప్రతిష్ఠను, తెల్లవారల యధికారమును వ్రడ్డు కమిషనువారు నిలువబెట్టినందులకు, టైముస్ పత్రిక కృతజ్ఞత జూపుచున్నది.

దీనియర్థ మేమి? నల్లవారలను పరిపాలించుటకు తెల్లవారలే అర్హు లనియు, నల్లవారలు స్వాతంత్ర్యమున కర్హులు గారనియు, తేలుచున్నది. ప్రజలకు పరాధీనత పోయి స్వాతంత్ర్యము లభించె నట్లు, ఇంపీరియలిస్టులు విలపించుచుందురు. స్వాతంత్ర్యభాంధు కడ్డుగలిగిన, వారు మురియుచుండును. క్లెమెన్సును అమెరికాకు జరిగిన ఒత్తిడిని బాగుగా చూచుచు, ఫిలిప్పైను దీవులు అమెరికాకు స్వాధీన మయ్యెను. అమెరికనులలో ఒక పక్షమువారు, ఫిలిప్పైను దీవులను వదలివేయద మనిరి. రెండవపక్షమువారు తమక్రింద నుంచు

కొంద మనిరి. తుదకు రెండవపక్షమే జయము గాంచెను. రిపబ్లికను పక్షమువారు మొదలు ఉదారాశయములను కెలిబుచ్చిరి. కొంతవరకు వానిని సాగించిరి. విద్యావ్యాపకము గావించిరి. దాదాపుగ ఉన్నతోద్యోగముల నన్నిటిని ఫిలిప్పైనుల పరము జేసిరి. కాని, ఫిలిప్పైనులు కేవలము ఉద్యోగములతో తృప్తి జెందరయిరి. సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును వా రాశించిరి. డిమోక్రాటులు అధికారమును వహించినపుడు, ఫిలిప్పైను దీవుల స్వాతంత్ర్యమును పొందుపరచుచు చట్ట మొకటి చేయబడెను. దీనిని జోన్సుచట్ట మనియెదరు. దీనిలో మొదట జేర్చిన కాలగర్హయమును దీసివైచినను 1922 వ సంవత్సరమున సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మియబడునని విశదపరుపబడెను. డిమోక్రాటు అధికారములో నున్నచో, ఈసరికి ఫిలిప్పైను దీవులు స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుచుండి యుండును. డిమోక్రాటికు పక్షము అడుగున బడకమందు ఫిలిప్పైను దీవుల గవర్నరుజనరలుగా రొక్కపకటన జేసిరి. అమెరికా కాంగ్రెసువారు విధించిన నియమములను ఫిలిప్పైను దీవులు చెల్లించె ననియు, ఇందలి ప్రజలు స్వాతంత్ర్యమును బడయుట కర్హు లనియు, ఈ ప్రకటన యందుగలదు. రిపబ్లికనులు అధికారమునకు వచ్చిన వాదిగ, ఫిలిప్పైను స్వాతంత్ర్యము వెనుకడుగు వైచెను. డిమోక్రాటు లిచ్చిన వాగ్దానములను వారు చెల్లించ రయిరి. తుదకు విచారణసంఘమును మాత్రము నియమించిరి. దీనిలో ఫిలిప్పైను లెవ్వరును లేరు. ఇదివరకు ఫిలిప్పైను దీవులను పరిపాలించిన అమెరికావారుమాత్రమే ఇందు గలరు. ఈ సంఘమువారును విచారణజేసి ఫిలిప్పైను ప్రజల యనర్హతను చాటిరి. వీరు దెలిపిన హేతువులు, బ్రిటీష్ ఇంపీరియల్ వాదులు సామాన్యముగ దెలిపెడి హేతువుల బోలియున్నవి. అమెరికను లుండుట వలన, పరిపాలనము తిన్నగ జరుగుచున్నదనియు, వారు లేనిచో అరాజకము కలుగుననియు, ఈ వాదము తెలుపుచున్నది.

ఫిలిప్పైను దీవులలో అరాజకభయము తొలగినప్పటికీ, అమెరికనులు స్వాతంత్ర్యము మొసగెదరట. స్వాతంత్ర్యఫలము చేజిక్కినదని సంతసించిన ఫిలిప్పైనులకు కొంతయాశాభంగము కలిగినను, వారు నిరాశులు గా లేదు. ఎప్పటికయినను స్వాతంత్ర్యము సిద్ధించునని వారికి నమ్మకముగలదు. తమ నిశ్చయ మేమాత్రము సడలించక కృషి సలుపుచో, స్వేచ్ఛ లభించితిమని నమ్ముచు, వారు గొప్ప ఆందోళన గావించుచున్నారు. స్వాతంత్ర్య మొక రిచ్చునది గాదని, ఇందుమూలమున స్పష్ట మగుచున్నది. ఒకరిపై నాశపెట్టుకొన్న ఎప్పటి కేయ వాంతరమయినను వాటిలవచ్చును. డిమోక్రాటులు తమకు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్య మొసగెదరని, ఫిలిప్పైను ప్రజలు గంపెదాశతో నుండ, రిపబ్లికనులు చేరి వారియాశలను విఫలపరచిరి. ఇదివరకు జేసిన వాగ్దానములను తృణీకరించిరి. ఇండియా సయితము, ఇంగ్లండులో నీపక్షమువారిపై గాని ఆపక్షమువారిపై గాని ఆశ పెట్టుకొని లాభములేదు. ప్రజలు వారిశక్తిపై వారాధారపడియుండుచో, ఏ పక్షమువారయినను వారిస్వాతంత్ర్యమును గుర్తించి తీరదరు. ముందునకు గడలనని కన్సర్వేటివులపక్షము శకభమునినను, ఇరిస్టికుల ననుసరించి కడలక బోదు. ఇద్దెండుసమస్య లిబరలుపక్షము అధికారము నున్నపుడు పరిష్కారముగాలేదు. కన్సర్వేటివుల కాలములోనే, శ్రీస్టేటుబిల్లు అంగీకరింపబడెను. కేవలము పార్లమెంటుసభనే సమ్మతించుచో, ఏపక్ష మెప్పుడు బైకివచ్చునో తెలియదు. ప్రజలు స్వశక్తిని కనుబులుపనిది, తుదకు తేబరుపక్షము వారయినను, హైందవసామర్థ్యమును గుర్తించరు.

ఫిలిప్పైను దీవులుగాని, హిందూ దేశముగాని, చిర కాలము పరాధీనతలో నుండజాలవు. దేశనిశ్చయము బలమగుకొలదియు స్వరాజ్యసిద్ధి చేరువకు వచ్చును. స్వాతంత్ర్యసమస్య పరిష్కారము గాకుండుటకు, ఇంపీరియలిస్టులు వీలగునంతవరకు అడ్డుపడుచుందురు. స్వాతంత్ర్యనివాదము దశ దిశల మారుమోగుచున్న యీ సమయమున, ఇంపీరియలిస్టులపని ముగిసినట్లులనే ఎంచవచ్చును. ప్రపంచశాంతి నెలకొనవలయు ననిన, వివిధజాతుల పారతంత్ర్యము తొలగవలెను. అప్పుడుగాని మన స్వర్థలంతరింపవు. దురాశలు దొలగవు. ప్రేమయు, భ్రాతృభావమును వర్ధిల్లువు. అంతర్జాతీయవ్యవహారములలో ఎవరిబాగువారు జూచుకొనుచున్నారు. తమస్వలాభమును ఇనుమతయైనను సడలించుటకు, వారుసమ్మతించుటలేదు. ఈభావము దొలగనంతవరకు ఎన్ని ప్రతిక్రియల నవలంబించినను విఫలమగుచుండును.

గాంధీమహాత్ముని శిష్యా దినము

సోమవారము గాంధీమహాత్మునినిర్బంధదినము. దానిని విద్యుత్తముగ నవలంబించుట భారతీయుల ముఖ్యధర్మము. మహాత్ముని సంస్మరించుట మిగుల అవసరమగుచున్నది. నాయకులు కొందరు నిరుత్సాహముజెంది, భారతజాతిని నిరుత్సాహపరుపజూచుచున్నారు. తాము వెనుకకు బోదలచి, భారతీయులను వెనుకకు దీసికొనిపోవయత్నించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముని సిద్ధాంతముల కపారము గలిగించుచున్నారు. దేశము గావించిన దృఢనిశ్చయమును సడలించజూచుచున్నారు. ఉత్సాహ మెప్పుడును వెలుకుచుండవలెనా? ఆవేశమును వెలిగిక్కుచుండవలెనా? ఎంతకాల మీతరున ప్రజల వేశపూరితులై యుండగలరు? ఈయావేశము కార్యరూపము దాల్చిన కొలదియు, పైపొంగు కనుపింపకబోవుట సహజము. దేశప్రముఖులు కలుపురు కారాగృహములకు గొంపోబడిరి. ప్రజలీ పోరాటములో కొంతవరకు బడలిక జెందిరి. అందుచే తాత్కాలికముగ కొంత విరామము గన్నట్టవచ్చును. ఏ యుద్యమమున కయినను హెచ్చుతగ్గులుండను. నిమోన్నతము లుండును. పాటు, పోటు లుండకతీరవు. అంతమాత్రముచే ఉద్యమమును విడనాడట భావ్యమగునా? నిర్మాణకార్యక్రమము విషయమై ప్రజలలో నుత్సాహము లేదని, నాయకులు కొందరు కలుకుచున్నారు. ఉత్సాహము లేకుండుట ప్రజలలో గాదు. కార్యదీక్షకు బదులు, బాహ్యడంబరమున కలవాటుపడిన నాయకులే నిరుత్సాహము జూపుచున్నారు. ఇప్పటికిని నాయకులు పెడమార్గము దొక్కుట ప్రజల కిష్టములేదు. స్వతంత్ర్యమును, మహాత్తరమును, స్వరాజ్యసిద్ధికి మాలసాధము నగు జాతీయ నిర్మాణమును విడిచి, మరల భైత్యకవద్దతులనొకకు మరలట, జాతీయదీక్షకు భంగకరము. నిర్మాణకార్యక్రమమును నాయకులే నిర్వహింపగూడదు? కద్దరును గురించి ప్రజలలో నుముఖతే ఏర్పడిన యీ యనుకూలసమయమున, వారేల యిందుకు తోడ్పడగూడదు? జాతీయవిద్య కేల ప్రోత్సాహమొసగగూడదు? అస్పృశ్యత నేల నివారించగూడదు? ఈ కార్యముల జేయకుండ ఎవ్వ రడ్డుపడిరి? గాంధీమహాత్ముడు వెలుపలనున్నపుడు, వీరు చూపిన యుత్సాహము ఇప్పుడేమూల దాగెను? గాంధీమహాత్ముని కారాగృహమున కంటి, వారిమార్గమును తలక్రిందులజేయుట పాడియగునా? నిర్మాణకార్యక్రమము చాల అవసరమయినదే గాని యుత్సాహము తగ్గననియు, దానిని రగుల్కొల్ప

వలయునని, ఈనాయకులు మొదటదెలిసిరి. పిమ్మట నిర్మాణకార్యక్రమమునకు పనిలేదనియు, కట్టడ నకును స్వరాజ్యమునకును సంబంధమేమి యనియు, మోరిపుడు ప్రశ్నించుచున్నారు. శాసనసభలలో జేరి ప్రతిష్ఠంబనల గావించవలయునను పాట ఇప్పుడంతగ వినిపించుటలేదు. కే. యస్. రాజగోపాలాచారి లేఖ యందు, ప్రతిష్ఠంబనలు మొదలగు లేనిపోని వద్ద తులు ఆచరణసాధ్యములు గావనియు, ధైర్యముతో సహకారమొనర్పవలయుననియు సూచించబడినది. శాసనసభాప్రవేశవాదులు త్వరలో ముసుగును దొలగించుచున్నందులకు సంతసించవచ్చును. సహాయనిరాకరణమును వదలి సహకారమునకు పాల్పడి డమన్న, నెవరికిని నాక్షణికం లేదు. సహకార వాదులు శాసనసభలలో జేరి తొడ్డుకుటకు, నిరాకరణావలంబు లడ్డుపడదు. ఇంతవరకును మితవాదులు శాసనసభలలో జేరి, సంస్కరణముల నిర్ధారణను ప్రపంచమునకు చాటగలిగిరి. సంస్కరణముల విఫలం వారికి స్పష్టముగ గోచరించినను, స్వతంత్రచర్య నవలంబించుటకు ముందుకు రాలేక వెనుకటిమార్గ ముననే నడుచుచున్నారు. వీరితోపాటు శాసన సభల కందరు పోయినను, ప్రజలకు మేలుగలుగ జేయుట యసంభవము. నిర్బంధవిధానము నెదుర్కొనుట దుస్సరము. ఈసంగతి బాలునికయినను కరతలామలక మగుచున్నను, కొందరికింకను భ్రమ వడలలేదు. అట్టివారు శాసనసభలలో జేరి, ఆసాఖ్యము ననుభవించి, గణసాతమును నేర్వగల్గుదురు. శాసనసభలో నుండి తా మేమియు నుపకారము గావించజాలమని తలచి రాజీనామ నిచ్చిన శ్రీమాన్ శ్రీ ని వా స య్యం గారు మరల శాసనసభాప్రవేశమునకు సుముఖత జూపుట నేమనవలయునో తెలియదు. కాని ప్రతిష్ఠాభంగమున కంగీకరించేవాడు తమ సమ్యక్ముద్రకారము చరింపక, కాంగ్రెసుపక్షమంతయు ఈమార్గము ద్రొక్కవలయునని కోరుట విచిత్రము. ఉద్యమదీక్షనుండి కొందరుదొలగినను, ఉద్యమము కొనసాగకపోదు. ఉద్యమమునకు ధర్మబలముగలదు. మహాత్ముని తపశ్శక్తి, దానివ్యాప్తికి తోడ్పడుచుండును. ఉద్యమప్రయోజనము బాగుగ గోచరించినచో, ప్రజలే దీనిని కొనసాగింపగల్గుదురు. స్వరాజ్యసిద్ధి, ప్రజలసామర్థ్యము ననుసరించి యుండును గాని, పడల యనుగ్రహముపై నాధారపడదు. విసిగివేసిన పద్ధతులను మరల నవలంబించుటవలన, ఈ రెండుసంవత్సరములలో జాతి గడిచిన శక్తియు, బలమును, నశించుటదప్ప వేరు లాభము గలుగజాలదు. ఇప్పుడు దొలగింపవలసినది పరాధీనభ్రమనుగాని, శాసనసభలను గాదు. శాసనసభలప్రతిష్ఠ యంతరించినను, ఆవి యేవియోనొక రూపముగ నుండకమానవు. రూపముల మార్పిన గలిగెడి లాభములేదు. రూపముల వెనుకనున్న నిరంకుశత్వము దొలగిపోవలయును. జాతీయ నిర్మాణ మంతవేగముతోజరిగిన, నిరంకుశత్వము అంతత్వరలో దొలగిపోవును. విజయధరిత మీ ప్రశ్నపై నాధారపడియుండును. ఎవరు ఎక్కడు కాలము తమదీక్షను నిలుపుకొనగల్గుదురు? తమ నిశ్చయము నెవరు తెంపులేక కొనసాగించుకొన గల్గుదురు? కష్టము లేన్ని తటస్థించినను, విఘ్నము లేన్ని చేకూరినను, అవాంతరము లేన్ని ఘట్టిలినను, ఎవ్వ రెక్కుడుగ తమప్రతిజ్ఞను నిర్వహించగలుగుదురు? ప్రజలూ, అధికారవర్గమూ? ప్రజలు తమ పంతమును సాగింప గల్గునడల, విజయము తప్పక వారిజే. లేనియెడల వారిని ఓటమి యెదుర్కొనును. అధికారవర్గము మరికొంతకాలమువరకు తనప్రతిభను కొనసాగించుకొనగల్గును. ఇట్టిస్థితిలో ధైర్యమంతయు గాంధీమహాత్ముని స్మరించి, ధైర్యము

బూని, నాయకులు పెడమార్గము ద్రొక్కకుండ నివారించుట ధర్మము. ఇందుకు గాంధీమహాత్ముని మార్గమును నిష్కర్షగ ననుసరించుట దప్ప వేరు మార్గము లేదు. గాంధీమహాత్ముని నిర్బంధవిధానోత్పన్నము చైత్రమున నూతనకార్యోత్సాహమును పురికొల్పు గాక!

రాష్ట్రముల భారము

రాష్ట్రములు చెల్లించవలసిన కప్పములగూర్చి, యాశ కనకాశము లేకుండ ఇండియా రాజ్యాంగ మంత్రులు తెలియజెప్పెను. ఇందువిషయమై ఇంతి వరకు తీవ్రాందోళన సలుపుచున్నవారు కొంచెము చల్లబడినటుల దోచును. మద్రాసు మంత్రు లీ సందర్భమున రాజీనామా నీయవలయునని, మెయిలుపత్రిక సలహానిచ్చెను. మంత్రులు తమవారకును ఎట్టి నిర్ణయము గావించలేదు. వారి సహావేకము మున్నందు జరుగునట. మద్రాసు ఛేంబర్ ఆఫ్ కామర్సువారు, ఈ విషయమై వెనుక వట్టువల జూపియుండిరి. ఇటీవల జరిగినసాంపత్సరికసభలో, నధ్యక్షతవహించిన ఆలెగ్జాండరుగా రీవిషయమై ముచ్చటించుచు, ప్రస్తుతసందర్భములలో ఇండియా రాజ్యాంగమంత్రులు సలహా నేమి యియ్యగలవని తెలుపుటతో సంతృప్తిజెందిరి. ఇటుల బలుకుట, మెయిలుపత్రిక కేవివరీతిముగదోచెను. ఇంతత్వరలో లొంగిపోయిశంకులకు, యూరపియను పర్తకసంఘమువారిని మెయిలుపత్రిక నిరసింపెను. సర్. మాడుకోర్టు బట్లరు గారు సంయుక్తరాష్ట్ర శాసన సభలో ముచ్చటించుచు తమరాష్ట్రముపై విశేష భారము పడె ననియు, అనసరమగు ఖర్చులకయి నను తమకు డబ్బు చాలుటలేదనియు, మద్రాసు, పంజాబు, సంయుక్తరాష్ట్రములమొరలు నిరాకరింప బడె ననియు, మిగుల వగచిరి. కాని లాభ మేమి? సంస్కరణవిధాన మీతెగున నున్నది. ఆభివృద్ధి మాట యటుండ మామూలు ఖర్చులకే చాలక, రాష్ట్రములు దివాలా ఎత్తుచున్నవి.

శాస్త్రీగారి సమాధానము

శాస్త్రీగారు ఆస్ట్రేలియాకు వెదికినపుడు, అక్కడిభారతీయుల కష్టస్థితిములగూర్చి ముచ్చటించవలసియుండెను. కాని హిందూ దేశములోని రాజకీయపక్షములగూర్చి అక్కడిప్రజలకు బోధింప నవసరము లేదు. దేశమంతయు సహాయనిరాకరణము నవలంబించినను దుర్భిమలో ఆస్ట్రేలియావాసులు బడకుండుటకు, శాస్త్రీగారులు బలికిరలు. ఇందువిషయమై ఇంగ్లండునుమాత్రమేగాక, వలసరాజ్యము లనుగూడ తృప్తిపరుపనలె గాబోలు. వేల్పుయనరాజగారిని బహిష్కరించినదోషమునుగూర్చి శాస్త్రీగారు తెలుసులో సర్ది చెప్పి, హిందూ దేశపుమర్యాదను కాపాడిరట! బ్రిటీషు సామ్రాజ్యబలమును గూర్చి వీరు నెక్కిచెప్పటకు, సామ్రాజ్యమునందలి వీరకిగల ప్రబలవిశ్వాసమే కారణముట. ఇట్టివిశ్వాసములేనివారు మితవాదు లనిపించుకొనుట కద్దులు గారట. తమను ప్రశ్నించిన మితవాదులనే వీరీటుల మండలించుచున్నారు. వీరిసామ్రాజ్యాభిమానము, మితవాదులకు పైతము వెగటుగదోచియుండవలెను. నాయకుని యాజ్ఞను కిరసా వహించి, లిబరలు పక్షమువా రిట్టి కుశ్చంకల నికమీద చెలుకుని గాబోలు. శాస్త్రీగారి యభిప్రాయములు లిబరలు యభిప్రాయములదాటి, అధికారాభిప్రాయముల చెంత జేరెననుట, తేటతెల్లము.

ప్రతిష్ఠంబనలు: సర్. ఫ్రాంక్ స్టైగారి బెడరింపు

మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరుగ సర్. ఫ్రాంక్ స్టైగారు ప్రసంగించుటలో, ప్రతిష్ఠంబనల నవలంబించువారిగాక, సక్రమాభివృద్ధిని గోరెడివారినే సభ్యులుగ నెన్నుకొనవలయు ననియు శాసనసభల చర్యలు రాష్ట్ర శాంతికి భంగకరమని తోచినయెడల, వానిని త్రోసివైచుటకై శాసన మిచ్చినయధికారమును తాము చలాయించెదమనియు, బెడరించిరి. దీనియర్థ మేమి? శాసన సభలో నిరోధమునకు బూనిన, పీటో అధికారమును వినియోగించుటకు స్టైగారు వెనుదీయరు. ఇట్టియధికారమును సంస్కరణ శాసనము తమకొన నెనని, స్టైగారు స్పష్టపరుచుచున్నారు. కాన, ప్రతిష్ఠంబనల నెదుర్కొనుటకు అధికారు లవలంబించెడి చర్యలు, చట్టసమ్మతమయినవని, వారిపుడే తెలియజెప్పుచున్నారు. ప్రతిష్ఠంబనల సభికారు లవలీలగ నెదుర్కొనగల రనియు, శాసనసభల వ్యవహారమును సాగకుండజేయుట అసంభవమనియు, గ్రహించుట సులభము. ఇందుకై ప్రయత్నము సలుపుట, వృథాశ్రమయనుటకు సంధియులేదు.

సానికవార్తలు

సుగుణవిలాస సభ:—ఈసభవారు శేపు 17-న తేది ఆదివారం సాయంత్రం 5-30 గంటలకు క్విట్టెయా కల్లి య హాలులో 'వారిశ్చంద్' నాటకమును తమిళమున ప్రదర్శించెదరు.

దక్షిణ హిందూస్థాన భిక్షగర్వసంఘము:— భారత రాజ్యాంగమంత్రుల వచ్చేసంవత్సరము వి. యం. యస్. కమిషనులకు 30 మంది బ్రిటీషు, దేశస్థులను నియమింప తీర్మానించినందుకు ఆక్షేపణజేయుటకు భారత భిక్షగర్వ సంఘ యొకటి 18 తేదీ సోమవారం సాయంత్రము 5-30 గంటలకు వై. యం. సి. పి. భవనమున జరుపబడును.

చింతాడిపేట సత్కాలక్షేపసభ:—ఈ సభ యాజమాన్యమున ప్రజ్ఞాశ్రీ టి.పి.కృష్ణభాగవతాచార్యులు తంబా పూరు 17 న తేదీ ఆదివారము సాయంత్రం 4 గంటలకు పురుషోత్తమహాలు (నెం 93 ఆయామొవలపిది చింతాడిపేట) రావరాసు చరిత్రమును కాలక్షేపము జేసెదరు.

శ్రీవిశిష్టాద్వైత సిద్ధాంతబోధనసభ:—శ్రీ మాన్ ప్రసన్నవిద్యాకా వి. పార్థసారథి నాయుడు (మద్రా) పి. నాగయ్య హిందూధర్మపాఠశాలలో నెం 30 నెం.బు.జేయియరు వీరగృహమున 16 న తేదీ శుక్రవారమున ప్రతి శుక్రవారము 7 మొదలొకటి గంటలవరకును తిరుప్పావై స్తోత్రమును 30 ఉపవాక్యముల నిచ్చెదరు.

ఘోరహత్యానిరూపణము:—13వ తేదీ రాత్రి తిరులిక్కేడి మోరోడ్డులో హత్యగానింపబడిన అన్నకడ్డె ఉడవాని కేసువలన గూర్చి తిరులిక్కేడి పోలీసు ఇంస్పెక్టరు మానుగాడు విచారించి యాక్రొంకి విధముగ నిరూపణ గావించిరి:—బుజ్జుమీద దెబ్బలతోలింపబడినకానికల నుంధించెను. మృతుని శరీరముపై దెబ్బలకొట్టి చంపినది రామస్వామి, ఇల్లకు అడవారలయని సాక్షులునుబట్టి తేలి నదియు. నూరడ్డినను నిల్వబడజేయవారు ఈసాక్షులు జేయించినయొక డేబేరికవచ్చును.

చిత్తూరులో ఇటీవల జరిగిన 5 న ఆంధ్ర రాష్ట్రమున భార్యహానిని తమ అన్ని బాపభలనండి కృ. 182-14-2 ప్రకటన నను రాడి ఆంధ్రము ఖర్చుకానడి నట్లు ఆహ్వాన సంఘమువారు దెబ్బపెట్టెను.

భట్టిప్రోలు దొంగపాదు గ్రామములో దర్బారుదినమున—జుదుకల జరుపబడినది.

దేశీయ మహాసభ

గాంధీమహాత్ముని శిక్షాదినము

18 వ తేదీని ఉదయమున చెన్నపురి దేశీయసమాజమునదిరమున ప్రార్థనాదులు జరుగును

అనహాయవాదులను శాసనసభలకు ఎన్నుకొనగూడదు

మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు ప్రజలకుచేసిన బోధనము-హెచ్చరిక- మందలింపు

గయలో సాంఘిక మహాసభ

ఎం. ఆర్. జయకరుగా రధ్యక్షత వహింప నంగీకరించిరి

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి, శ్రీయుత గోపాల్లాను దేశాయిగార్లు

బార్నిను మ్యునిసిపాలిటీవారు సన్మానపత్రము మెసంగగా అది అకముమని కలక్టరు రద్దుపరచుట

శ్రీయుత గొల్లపూడి సీతారామశాస్త్రి

శ్రీయుత మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగార్లు

రేపు ఉదయమునకు కడలూరు చెఱసాలనుండి చెన్నపురికి వచ్చెదరు

ఉదయమున 7 గంటలకు ఎగ్జూకుట్టేషనులో స్వాగతి మియబడును

సాయంకాలము 4 గంటలకు సాందర్యమహాలులో సన్మానసభజరుగును

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

రాష్ట్రీయకాంగ్రెసుకార్యసంఘసభ

గుంటూరులో 20 వ తేదీ మధ్యాహ్నము జరుగును

భీమవరము నాయకుల రాక

20 వ తేదీని భీమవరములో స్వాగతసభ - ఆంధ్రరత్న గోపాలకృష్ణయ్యగారి అధ్యక్షతక్రింద జరుగును

తిలకునిధి సమిత్తము రామబానుగారికి 116 రూపాయ లబ్ధిపబడును

గాంధీ మహాత్ముని శిక్షాదినము

చెన్నపురి దేశీయసమాజము

ఈనెల 18వతేదీ గాంధీమహాత్ముని శిక్షాదినముగానైనా వాడుచెన్నపురి దేశీయసమాజమునదిరమున (317, లింగిశెట్టిపేట వార్డు-పున) ప్రార్థన మున్నగునవిజరుగును.

అనహాయవాదులను శాసన సభలకు ఎన్నుకొనగూడదు

మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు హెచ్చరిక

మధ్యరాష్ట్రముల గవర్నరు 35 ప్రాంతముల గారు

దొంటపూలు వెళ్లగా అచట యంత్రశాలలయనమానమును ప్రతి వర్తకులను వారికి స్వాగత మొసంగిరి. సాక్షరీలచేట్టుమును అన లుజరుపుటలో దొరకొనదువారు సమపాదము కలుగునట్లే చేసె దరు. పరిశోధనాభివృద్ధి కరణములకు నిరసనయింపుల వన్నిటిని చేసెదరు. అదాయపుదొంగ యిబ్బంటులగువారికి శిక్షవిధించుట లేలజరుగను. ప్రయాణసౌకర్యములనువారికి జిల్లాబోర్డులవారు ముఖ్యమంత్రివరకువినాన వుండెను. అట్లవలెను అని గవర్నరు నుడివెను.

శాసనసభలవిన్నికలు

ఈసారి గాంధీమహాత్ముని ఎన్నుకొనటానికై గాంధీయైవ సంకల్పమున కలవారిని ప్రోత్సహించుచేసి అభివృద్ధిని కాంతమార్గ మున బడయగోరువారిని ప్రోత్సహించుచేసి ఎన్నుకొనవలెను. నికోథిత్తులు నవలించి చి తొందరలనుకొనినవారైనచో అన్నకొనగూ డదు. ఒకవేళ వికట్టిపారిశ్రేమిక్కుకొనినచో వారినికోరముగలవ తొందరలు కలుగజేయుటకును శాంతిగా ప్రకటనపాలనను సాపటమును దొరకొనదువారు నిష్పంథురధానము నవలించిన వలినవచ్చును. అప్పుడు మీరు దొరకొనదువారిని నిరసనపాదము కాసనసభవా రామోదించిన తీర్మానమువలన రాష్ట్రీయయొక్క కాంతిని భద్రమునము భరింపకు కలుగునని తోచినచో అ తీర్మానమును రద్దుచేయుటకు నవచ్చుదురు అధికారము కలుదు. అట్టి సంకల్పములతో గవర్నరు అట్టి అధికారమును వినియోగ పరచునెదల విూరు గవర్నరును నిందింపనూడదని నైగాడ నుడివెను.

దేశీయ మహాసభ

గయలో 23 వ తేదీని ప్రారంభమగును

దేశీయకాంగ్రెసు మహాసభ గయలో ఈ నెల 23 వ తేదీ శనివారమునాడు ప్రారంభమగును. గాని ఆంధ్రరాష్ట్ర ప్రతి నిధులందఱును ఆతేదీలోగానే గయలో నుండవలెను.

శ్రీయుత గొల్లపూడి

సీతారామశాస్త్రి

శ్రీయుత మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగార్లు

సాందర్యమహాలులో స్వాగతసభ

కడలూరు చెఱసాలనుండి వలబడిన శ్రీయుత గొల్ల పూడి సీతారామశాస్త్రి శ్రీయుత మద్ది రాధాకృష్ణయ్యగార్లు రేపు ఉదయమున 7 గంటలకు ఎగ్జూకుట్టేషనుకు వచ్చెదరు. అచట వారికి స్వాగత మియ్యబడును. రేపు సాయంకాలము 4 గంటలకుగోవిందప్ప శాయకపేటి సాందర్యమహాలులో సన్మాన సభ జరుగును.

ఆంధ్ర రాష్ట్ర కాంగ్రెసు

కార్యసంఘము

అనసరరమాచేతము

ఈనెల 20 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు

గుంటూరులో జరుగును

గయలో జరుగ కాంగ్రెసుమహాసభకు ప్రతినిధులుగా వెళ్లగోరుదు మరొకరినకు వంపిడ దోఖానుల వామోదించుటకు అవసర కార్యసంఘసభ గుంటూరులో యీ నెల 20 వ తేదీ బుధవారమునాడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు జరుగును. సభ్యు లందఱును రాగోరెదమని కార్యకర్తలు నేడు కరికనంపెను.

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి గాంధీగారు

శ్రీయుత గోపాల్లాను దేశాయిగార్లు

బార్నిను మ్యునిసిపాలిటీవారు సన్మానపత్రముల నిచ్చుట

కలక్టరు ఆజ్ఞాపన

కోలకాలముక్రిందట గాంధీమహాత్ముని భర్తవత్తి శ్రీ మతి కస్తూరిబాయి గారికిని ప్రభుత్వమువారిచే జరిపరచుకొనబడిన ఎట్టేటుతాల్పాకాదారు గోపాల్లాను దేశాయి గారికిని బార్నిను మ్యునిసిపాలిటీవారు కలక్టరు అనుమతి లేకుండా సన్మానపత్రము లను పంపించిరి. దానినిగుర్చి చాలఉత్తరప్రత్యుత్తరములు గం మూఢ్యుత్తులను కలక్టరుకు జరిగెను. అతీర్మానములు చెప్పి. అంగువివయమై ద్రవ్యమును వ్యయపరచినచో అది నెల్లదు. అని కలక్టరు వ్రాసెను. అట్లాతీర్మానమును రద్దుచేయగూడదని పోల టు కలక్టరుకు కంపుటను నవనాడు తయారు చేయబున్నాడు.

భీమవరము నాయకులు

20 వ తేదీ ఉదయము మెయిలులో

తాడేపల్లి గూడెము వచ్చెదరు

శ్రీయుత అయ్యగారి లక్ష్మీకృష్ణి (హం గారు తన తక్కిన నాయకులందఱును 20 వ తేదీ ఉదయమునకు మెయిలు లో తాడేపల్లి గూడెము చేరెదరు. మెంటనే అట నుండి బయలుదేరి ఉదయము 9 గంటలకు భీమ వరము చేరెదరు. అనాడు 9 గంటలు మొదలు సాయంకాల మువరకు భీమవరమునాటి నపాతకాలాధనమున సభ జరుగును ఆంధ్రరత్న రామబాను దుగ్గిరాల గోపాలకృష్ణయ్యగారి రా సభ కధ్యక్షత వహించుటకు దయతో నంగీకరించిరి. రామబా నుగారు 19 వ తేదీ రాత్రి కలకత్తాకు వెళ్లు మెయిలులో తాడే పల్లి గూడెములో దిగెను. తిలజస్వరాజ్యునిధి కిచ్చు నిమిత్తము రామబానుగారికి 116 రూపాయ లబ్ధిపబడును పశ్చిమగోదా వరిమండలము వారిందఱును ముఖ్యముగా భీమవరము తాల్పాకా వారు అధికముగా భవనములను చేసి ప్రార్థితులు అందనిపు ముఖ్యముగాదయచేయు ప్రార్థితులు. ఈమయమున ఇవికరకు చేయబడిన ప్రకటనయొ దినితో రద్దయచున్న శని భమిడిపాటి నూర్యనారాయణగారు నేడు భీమవరమునందొక్కతొలి కరికెరి.

మార్నింగు న్యూసు

అనహాయవాద ద్రవిడ దివస త్రిక

నెలకు ఎనిమిదణాలు చందా. విడిసంచిక ఒక కాసి (కాలణా)మాత్రమే-చూడదమ్మిడిలు

ఈపత్రిక శ్రీశ్రీగా తిరువల్లూరునందు ప్రతినిధును ఉదయమున ప్రకటింపబడును. ప్రింట్మిడి శేషము. చందానెలకు ఎనిమిది అణాలు. విడిసంచిక మాడు దమ్మిడిలు. ఈపత్రిక బహుమల్లరణ ప్రయమును సమర్థించును శ్రీమాకా శే. పి. దేవాంధా రిగారి ముద్రాపదమును ప్రకాశముగను ప్రక టించుకొనెను. ఇది కాంగ్రెసు పక్షమును బలకరచుచుండును. కాంగ్రెసు పక్షమును ప్రతిఘటించు వారుగా తెలియజేయుటకు బీదలునుడ కొని చదువుటకు వీలగునట్లు ఒక్క కాసికే యీ పత్రిక విక్రయింపబడుచున్నది. ఆ ఉద్దేశ్యముతోనే యీపత్రిక కొలు మిక్కిలి తక్కువ చందా నెలకు 8 అణాలు మాత్రమె విక్రయపబడెను.

జాతీయసాంఘిక మహాసభ

ఎం. ఆర్. జయకరుగా రధ్యక్షత వహించును

గయలో జరుగు భారతి సాంఘిక మహాసభ కధ్యక్షునిగా ఎం. ఆర్. జయకరుగారి సన్మానసంఘమువారు ఎన్నుకొనిరి. అంతలకు జయకరుగా రంగీకరించిరి.

తిరువూరు హిందువుల ఆరెన్సు

ముద్దాయివారు జామీనుమీన వడలుట

148, 149, 324, 326 పెక్కు నెల క్రింద జరపుచేయబడిన హిందువులసంఘం జామీనుమీన పడుట చేయుటకు మైసూరు చిఫ్ కోర్టువారు తీరు వొసఁగిరి.

సంయుక్త రాష్ట్రముల కాననసభ

నెల్లూరు భ్రమరాంబాగ్రంథాలయపార్టీకోత్సవము

రా-వ తేది సోమవారము

అధ్యక్షురాలు: ఆచంట చక్రిణమ్మగారు బి. ఏ.

స్త్రీలందఱు తప్పక దయచేయవ్రార్థితులు

మూలమంత్రము

హిందీ నవజీవను నుండి

ఏకాక్షరము వాసనగా నుండును? వానికర్తవ్యమునందు చిహ్నముగాని పెదవ గూడ, వానికంటే తేలికవలె ఏకాక్షరము నకు సాహసముండవలెను. ఏకాక్షరము కానకల యొక్క అత్యాచారములను సహించుట, భావములను మనోవాంఛలను, మరియు భేదమును తెలియజేయుటయందే ఈ లోటుబాటులను స్వీకరించుటయందే యుండి తన కర్తవ్యమును ఇతివ్రత్యమున తలచునా? పునఃపాపియైతి. భారతదేశము ఇందులకు వానినయ్యెడి. ఎందులకునయ్యెడిగా అయ్యె పునఃపాపము లేదు. ఎంతవరకు జనమును కాదునందు తన పౌరుషము యొక్క సరియము నీయవలెనో అంతవరకు, శకు, శక్తి, కీటుకాదులకలె నితరులయొక్క భక్త్యభ్యర్థములకలె వేదియుండును.

పునఃపాపమును ప్రకటించుటకు మూడుమార్గములు గలవు. స్వావలంబము- స్వార్థత్యాగము- కష్టసహనము. ఈ మూటియందో దానికయినను తయారయ్యెదలె, దేశము ఉన్నతస్థితికి రాగలదని ఆక పొడవకర్చును. స్వావలంబముచే తనంట్లు తాను తన పాపములపై నిలబడుటకు, స్వార్థత్యాగముచే ముందంజ వేయుటకు; క్షయము కష్టసహనముచే సఫలత పొందుటకు శక్తి గలవను. స్వావలంబమునకు నిర్భయమును, స్వార్థత్యాగముచే బలమును, కష్టసహనముచే సిద్ధియు (ప్రాప్తి) యును. ఈ మూడును కావ్యమునకు జీవనమును, పోషణమును, ఉత్పత్తియునకు ప్రాణరూపమును అయి యున్నవి. అట్టి మూడియే, కర్తవ్యమున అష్టాయోగ అదోశన కార్యక్రమముయొక్క భగవము ఈ మూడు ప్రంభములపై నిలబడెట్లుబడినది. గృహేశ అనగా భూమి పంచాయతీ స్వార్థలంబమును, పాతకాలము, కోర్టులు, కాననసభలపాపియ్యము స్వార్థత్యాగమును, కాననోల్లంఘనమునందు మెలకట కష్టసహనమునై యున్నది. ఇందులకు అనవాయోగ కార్యక్రమము ఒక సంపూర్ణ జ్ఞానికను గల్గినది యనియె! కాననసభ ప్రవేశశీర్షికము, అనవాయోగ కార్యక్రమమునకు సంబంధించినది కాదని మేము చెప్పుచుంటిమి. ఎ దుకున అది, మేము మా పాదములపై నిలబడియుండి, మనకే అధికము గావంహింతును, స్వార్థత్యాగము కొరకు, కష్టసహనముకొరకు, ముందంజ వేయుచుండునట్లును అటంకపడుచున్నది. ఇంకను నివారించు కాననోల్లంఘనమార్గమును నదిలి కాననసభ ప్రవేశమార్గమును త్రొక్కుటయు, పాపమును పునఃపాపమునదిలి, పరావలంబము, ఆకర్షి, మరియు వికారాతిహార్దమున పోవుట యగును. ఎకరయినను గృహమునందుయును, లోటుబాటులతో నుండిన స్వరాజ్యము దొరకును విద్యాసము చూపగలరా?

లోటుబాటులను దూరముచేయు ఉపాయము తన ముఖ్యము కోసికొని యితరులకు అవకాశమును కలుగజేయుట యా? కాదు-కాదు. మనకే క్షిప్ర ప్రకటించెడి, ప్రతివత్సరము తన పాపములపై బదునట్లు చేయుట ఒక మై యున్నది. మనకే క్షిప్ర ఉన్నతీయము మంచి చెడల చే విరోధుల బలహీనులగా చేయుట రెండవది. మనకే క్షిప్ర ప్రజాసముదాయముద్వారా ప్రయోగించి స్వావలంబము సార్వత్రికముల కష్టసహనముయొక్క సాతమును కేసుగరిపి బాధితుభావముచే వారి స్వార్థములను పరిష్కరింప గావించి యున్నది పొందుట మూడవ ఉపాయము. కాననసభలను భంగ పరచుటచే సర్కారుదర్శిగ్రహము చంద్రుడు ఉన్నట్లులయినను ఇంకను అధికముగు దురంతములు చేసినను లేక తెలివినవాడయి మనలను కలలుచుండు ఇరికింప జేసినను సరే ప్రజాశక్తి రేఖయినను నృధిపాదినేయు. ఈ ప్రేషణ దేశముయొక్క శక్తి యనియు ఉత్సాహముచే క్షిప్ర మేధావనియైనతలచుటవల్లే యును. ఇట్లు చెప్పుట ఇర్రపీడితుని ఉపాయము ఇట్లుచే గలగు చేవలను చూపించుట యగును. నేడు దేశమునందు అపొతన అజ్ఞేయము అనగా కాననోల్లంఘనముకొరకు ఏనుండరవాయుచుండెడియు తయారగుచు కలెనట్లు జనులకులనో, విద్యతుల కలెనట్లు చింతనలనో, ప్రాచ్య పద్ధతులం వేరి జనోపకారముగ నుండునో, తెలిసికొనవచ్చును. ఈవిధేయ నింకనుల్యూరముగ, ని తిరస్కరముగ, గృహేశ కాగితములపై ప్రకటించి అతిశయ మగు భరమ (రూ 1-2-0) సొంతంబునందులకు, అనవృద్ధాబాదు కాంగ్రెసు సన్మానసంఘము వారు చేయుట కృతజ్ఞులకు పాత్రులు. ప్రజలు అనవృద్ధాబాదు కాంగ్రెసు కాంగ్రెసులయమువద్దను గతాకాంగ్రెసు కార్యాలయమువద్దను దొరుకును.

న్నవో దానిని మరల ఈవ్యక్తి ద్వేషము ఉద్వేగము ఆనవానకల తి జరిగి మన ఆనందావలంబము మూలమందున్న నిరాకరణవాదులందఱును కాననోల్లంఘనమును గావించెదరుగాక.

ఇందులకు మేము దేశముచే ఏమని ప్రార్థించుచుంటిమిను త్వరలో స్వరాజ్యమును కావలయునని కోరుచుంటిమి. లేక ఆ మార్గమునందే చనుచు కంటకములను ఏరుకొనెదరా? మేము పునఃపాపియ్యమునందు నడువలయునని కోరుచుంటిమి. మా చేతులను ప్రవహించెడి స్వరాజ్యమును పొందవలయునని కోరుచుంటిమి. పచ్చరి పచ్చికబయల్లమీద నడచి స్వరాజ్య పటమును చూడవలెనని. కావలె యందో శ్రమముచేతను కాననోల్లంఘనముచేతనే నిలచుగు స్వరాజ్యమును భారతదేశము పొందగలగును. సంఘభావము తేవంత ముందంజ వేయుట, ఏకాక్షరమీద కూర్చుంటిమి ఆ కెట్లుయొక్క మూలమును నడువటమంటిది. మనకు పునఃపాపమునెడల ప్రేమ యుండెడినో మనయొక్క మనయొక్క పునఃపాప చయమును తెల్లచేసిన స్వార్థత్యాగ రుచిని రుచిచూడ నున్న మెడల మనపౌరుషము నెడ అభిమాన మున్నయెడ వికమత్త్యమును కాంతిని సాపించి ప్రపంచమున కను ఈశ్వరునినున్నాడ భారతదేశము స్వార్థత్యాగకొరకు అతిగానన్నదనియు స్వరాజ్య అదర్శములను స్థాపించుటకొరకు దిక్పక్కకొన్నదనియు తన మన భగములను అర్పించుటకు సిద్ధము గానన్నదని చూడవలయును. ఇదియే స్వరాజ్యములమంత్రము. కాననసభ కాదు. పునఃపాపమే స్వావలంబమును స్వార్థత్యాగమును కష్టసహనమునై యున్నది. కాంతియు తనభావము నిరాకరణమే స్వరాజ్యమునకు మూలమంత్రము.

విశిషాటి కామేష్వరస్సోమయాజి.

బందరు

(ఒక విలేఖరుని నుండి)

విద్యార్థుల సభ

డికంబరు:—14 తదవిన కుకవారము సాయంత్రముక అన్ని ఇన్సూల్టెద్వార్యుల లందరు కలసి పునఃపాపములలో నొనసభ చేసిరి. అసభ కోరిక విద్యార్థుని అదర్శముని నా కెన్నుకొనిరి, కొందరు విద్యార్థులులేరి, బందరు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము నకు తగినవో ఓనియు, విద్యార్థులకు కావలసిన సౌకర్యములు బుడమలో తప్ప మరెచ్చుటను లేవనియు మొదలైన సంగతులు చెప్పిరి. ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయము బందరులో పెట్టుటనే తీర్మానమును, ప్రభుత్వమువారి కొరటి పంపిరి

భర్తృగుర్విము

కడవిన 12 వ తేదిన, నోబుల్స్ కాకాలలోను, సేనాన దనములోను దచ్చారు కిసోత్సము జయప్రదముగా జరిగినది

పిల్లలకు, అరటిపండ్లు మిఠాయిపొట్టలు మొదలైనవి పంచివె. ట్టి. సేనానదనములో నాయంత్ర మూడుంటలకు, జిల్లాకలెక్టరు టైలరువోగారి రియల్టరుకిందోగభజరిగిరి. దొరగారు, సేనారి రాంజీరావు పంతులుగారి యొక్క గణములను, వారు చేయుచున్నటుంటి దేశసేవను మిగుల కొనియాడిరి. ఆ సందర్భమున, తిక్కాని బాలాజీరావు నాయుగారు, అసహాయోద్యమము బయలుదేరినప్పటి నుండియు పిల్లలకు తల్లి తండ్రులమీదను, గురువులమీదను నిర్లక్ష్యభావ మొటి బయలుదేరిన దనియు, అన్ని వర్ణములవారు కలసి ఇక్కడ చదువుకొనవలెను కాంతి రావు గారి యొక్క మహిమ యనియు మొదలైన సంగతులు జానవ్యసించిరి.

తిరుపతికాశ్రీనిధి

తిరుపతికాశ్రీ మెమోరియల్ క్లబ్ వారు మొన్నటిరాత్రి విరబాబ్బిలి యనువాడకమును ప్రదర్శించి దానికి దచ్చిన అనాముకును వైదిక కొనగిరి.

జిల్లాజ్జి

పుదురు రెవెన్యూమండలక్రిందకు భావోద్ధరాదు, ఆక్రిందు ప్రాచ్యుణ సమాస్తా లందరిని కడవిన సందర్భము 15 తేదీలోపుగా తమవదవులకు రాజీనామా ఇయ్యవలసిగా యొకముత్యులకు ప్రతివారికి వారిచేసిరి. కొందరిని, షర్మపంతుల్యొగింజలో నుంచి తెలవరకవాటిలోనికి మార్చిరి. వీరందఱు లనె మోక్షోద్ధరానికి (నాసిగిరి). మోక్షోద్ధరాదు నాయుము నిర్ధారించి, వెంటనే జిల్లాగారికి తాను వేసినఅర్జీను రద్దుచయ్యవో శలవననగా తెలియిచ్చిరి. అప్పుడు జిల్లాజ్జిగారు తాను వేసిన ఆర్జీరను ఉపసంహరించుకొనిరి దొరగారికి, ప్రామాణ్యులంటి ఇంక ద్వేష మెందుకో?

రాజకీయఖయిదీల విడుదల

రాజకీయఖయిదీల విడుదలను హుగ్లి 14 వ తేదీ సాయంత్రము 4.30లకు చక్క జరుగునని తెలిసియు అసభ జరుగుటకు వలయు నిర్దితసంఖ్య చేరకుండ చేయుటకు చాలవలెంది ఘర్షణ సభకు రావలసిన సావధానమును మొట్టమొదట స్పష్టపరచి సని సుండిత ప్రజలందఱునకు విశ్లేషణ 15 వ తేదీ జరిగిన కాననసభలో నాపరాధింగా అనిషయమంత బిల్లుమొనడి గానని అధ్యక్షుడు త్రొవ్వినెను. రాజకీయఖయిలను చెజనాలనుండి కడలకలె సమీకర్తావమును కాననసభ 14 రామోదించినందులకి త్రొత్త గవర్నరు రాగానే అనగా 15 తేదీ కంకరము గవర్నరు ఎదుట నుంచెదరు. త్వరలో గవర్నరునియాచారసంఘంభవము జరుపవలెనక సరి సరే జిల్లాజ్జిగారు నడిచిరి

పూనాలో రాజద్రోహపుకేసు

ముద్దాయి బి. ఎం. ఫటతుగారు ఒకవిద్యార్థి

“సత్యాగ్రహమిశ్రమోక్షములు” అను శీర్షిక క్రింద కొన్ని పాటల నావిద్యార్థి అమృతయించెను. అమృతయిలో పూనాలో గణపతి సభాగ్రతి మహోత్సవములు జరిగినపుడా క్షియములు ప్రాదబడెను. వాని నమృతయించినందుకు 108 నక్షత్రక్రింద నతనిపై కేసుచేసిరి. 15 వ తేదీని కేసు నివారణ జరిగినది. గణపతి ఉత్సవములలో ముద్దాయి నాయకత్వముక్రింద 300 మంది ఆగేయములను పాడి నిరసించుటకు సాక్ష్యముచ్చిరి. అత్యేపణములు లగుచరణములను ప్రభుత్వవ్యాయవాది చదివెను. నేను విద్యార్థిని. ఆగేయములు గణపతి ఉత్సవములలో ప్రాదబడెను. అండ్లకరిణము సరిలేదు గాన నేరము జరుగ లేదని ముద్దాయి వ్రాతములను నిచ్చెను. ముద్దాయి యునకు దగటచే సర్వోత్తమ భరావతు కట్టకలె సని మేజిస్ట్రేటు ఆజ్ఞాపించెను. తిరిగి ముద్దాయి భరావతు చెల్లిం చెను.

అనామృదాబాదుకాంగ్రెసు నివేదిక

అనామృదాబాదు నగరమున గతసంవత్సరము సమావేశమైన కాంగ్రెసు నివేదిక యావ్యాధిసంఘమువారిచే ప్రకటింప గడిసది ఇప్పటికి జరిగిన కాంగ్రెసుసమావేశములలో తెల్ల అనామృదాబాదు కాంగ్రెసు ప్రాముఖ్యము కపించినది. అనామృదాబాదు కాంగ్రెసు మహాత్మునిరాష్ట్ర మగు గుజరాత్తు ముఖ్యకట్టము అనామృదాబాదు, సుబర్బతీయాశ్రమమునకు సామీప్యమున నున్నది. కాంగ్రెసు ఏర్పాటులన్నియు గాఢి మహాత్ముని నిబంధనల ననుసరించి యుండెను. ప్రతినిధుల కేర్పాటెలేమి, బహు, అన్నియు త్రొత్తనిధముగ గ్రహించి ప్రాచ్యపద్ధతిన నుండెను. కేసుకటికాంగ్రెసులవలె గాక అనామృదాబాదు కాంగ్రెసునకు త్రొత్త నియోజకవర్గ మేర్పడెను. కాంగ్రెసున కధ్యక్షుడుగ మొన్న కొనబడిన చిత్తరంజు దానుగారు ప్రభుత్వమువారిచే సత్కరింపబడి క్రిష్ణవర్ణస్థానము నలంకరించిరి. వివిధరాష్ట్రములందును కలకత్తాలోనుండి కారాగృహముల బ్రవేశించిరి. ప్రభుత్వమువారి నిష్పంధిభావము తీవ్రమునందును. ఈకారణములవలన అనామృదాబాదు కాంగ్రెసు అత్యంత ప్రాముఖ్యము వహించెను.

నివేదికయందు కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడు డను బానుగారియొక్కయు వారిసోదనులు తాతాగారియుగలంకరించిన వాకిం బహుభాషాగారి యొక్కయు, కాంగ్రెసు కార్యనిర్వహయొక్కయు, సన్మాన సంఘాధ్యక్షునియొక్కయు భార్యులనుకలె గాక, కాంగ్రెసు మంటపము ఖాదినగరము, మున్నగువానియొక్కయు చిత్రపటములును ముద్రింప దేయియ్యిది. ఈ పుటలు “ఆర్య” కాగితములం దున్నక, నివేదికలోని మిగిలినభాగంతో యు భారతదేశమందు తయారుచేయబడిన (స్వదేశీ) కాగితములపై ముద్రి పబడి మూడుకు కుక్కనూరకము. “స్వదేశీ”ని ఇట్లు అచరణముందు తెల్లములకు అనామృదాబాదు కాంగ్రెసు సన్మాన సంఘమువారి ప్రభుత్వములని ముద్రితము చేపూర్చియు, అనామృదాబాదు కాంగ్రెసునందు క్రిష్ణా కొండరు హిందీభాషయందును, ఉర్దూభాషయందును గూడ మూటలాడిరి. ఈయన సన్మానముల ఆంగమునకు తిరుమూ చేయబడి ముద్రింపబడినది. కాంగ్రెసు ముఖ్య తీర్మానము ను ప పాదించుచు ముద్రితములకు భావేదికపై నుండునపుడు తీసికొనబడిన భాషమును నివేదికయందు గలదు. ఈ నివేదిక అన్ని విధముల తెలుపుచున్నది. అనామృదాబాదు కాంగ్రెసు అన్నివిధముల నాదర్శప్రాయ మైనది. నివేదికను చదివినవో,

విదేశ వార్తలు

నష్టపరిహారముల సమస్య

బోనరూపాగారి ప్రకటన

ప్రభువులసభలో చర్చ

టీఫ్లు, డిసెంబరు 14:—బోనరూపాగారు కేటడిననురాత్రి కామన్సువర్గంలో నష్టపరిహారముల సమస్యపై మాట్లాడుచు ఇట్లు చెప్పిరి:—

ప్రైవేటువారు మనదేశ నష్టపరిహారములకంటె అధికముగ భవము వచ్చుననియు అభవమును తేలికపెట్టాకరమును విధమున వ్యయపరచుచున్నారనియు నభిప్రాయపడిరి. జర్మనీవారు భవము ఇచ్చుటకు అంగీరించిలేగాని చెల్లించిన సామ్యముత్రము మిగుల స్వల్పముగ నున్నది. జర్మనీవారికి సామ్యము చెల్లించగల రీతి నేర్పెను నున్నదియిది.

ప్రైవేటువారి అభిప్రాయములు

“ఒకవేళ భవము కలుగజేయుక మహాసభ జరిగినది ప్రతి పక్షమునకు జర్మనీవారికి అప్పు చెల్లించు విషయమై కృతః ఇచ్చునుంటిమి. కాని పరిస్థితులు నానాటికి వివరించుచున్నవి. లాభము కలుగుటలేదు. అని ప్రైవేటువారు చెప్పుచున్నారు.

జర్మనీ ఆర్థిక పరిస్థితులు

నష్టపరిహారముల సమస్యను జర్మనీవారు అధికముగ నోట్లు ప్రయోచి తమ ఆర్థిక సౌభ్యమునకు భంగము కలుగునట్లు చేసిరి. నా రిగ్గురు సామ్యము చెల్లి ప లేదున్నాడు. జర్మనీవారు దుర్జేతుతో ఇట్లు చేయుచున్నారని ప్రైవేటువారు నేరొకపక్షము చేయుచున్నారు. ఇట్లు చేయుట జర్మనీదేశ వనశాసనమునకు నున్నది. నా రిగ్గురు తమ ఆర్థికపరిస్థితులను సరిచేసికొనట. మాన్యురిగ్ ప్రయత్నింపలేదు.

ఇంతవరకు సామ్యసౌభ్యముల వలన ఎట్టి లాభము కలుగలేదుగాన కఠినచర్య లకుబంధించెదమని ప్రైవేటువారు చెప్పుచున్నారు.

ఇంగ్లీషువారి విధానము

జర్మనీవారు సందిగ్ధములను పెంపేర్చుట కనుక ముతో ఇంగ్లీషువారు వారికి ప్రతిపక్షమును కొంత కృతః ఇచ్చుటకు అంగీరించుచుండిరి. నష్టపరిహారములను ఇంగ్లీషువారు నిరాకరించవలయు ననియు, మిత్రపక్షమువారు ఇంగ్లీషువారి కియ్యవలసిన అప్పులను చెల్లించ వక్కరలే దనియు ఇట్టి అరిమె కావారు ఇంగ్లాండు ఇచ్చుకలసిన అప్పులను త్రొసివేయవలయుననియు ఇట్లుచేసిన యీ సమస్యపరిష్కారముగ ననియు కొందరు సలహా ఇచ్చుచున్నారు. మిత్రపక్షమువారిలో ఇంగ్లీషువారు మాత్రమే అప్పులను చెల్లించవలసిన బాధ్యత కలిగి యుండవలయు నని చెప్పుట ఎంతమాత్రము సమంజసముగ లేదు. మన ఆర్థికపరిస్థితులు కొంచెము కృత్రిమముగ నున్నవిగాని పౌరులు దుర్జే ననభవించుచున్నారు. ఈ క్లిష్టసమస్య శీఘ్రకాలములో పరిష్కరింపగ కష్టమగునట్లు తుండెన ఇంగ్లాండువారు కూడ అర్థిక దుర్జే వాటిల్లును. జర్మనీ కష్టమండి ఎట్లు భవము వనూలు చేయవచ్చునో అను విషయమై బ్రిటిషువారు ఆలోచించుచున్నారు కాని జర్మనీ ఆర్థిక విప్లవమునకు సమాపించుచున్నదని కృష్ణముగ విశేషమగుచున్నది.

రూపు ఆక్రమణము

ప్రైవేటువారు రూపుప్రదేశమును ఆక్రమించుకొనవలయునని కోరుతున్నారు. ఇందుకల్ల యీ సమస్య వివరించి కొంచెము సామ్యమును రాబట్టునుటకు వీలులేదనియు. కావున ఇట్టి విధానమును బ్రిటిషువారికి మాత్రము అంగీకరింపరు. ఇట్టి విషయ పరిస్థితులలో ఇంగ్లీషువారు ప్రైవేటువారును భేదాభిప్రాయములై యున్న విరోధాభిప్రాయమునకు ఆనరము వాటిల్లును.

లాయరుబార్నిగారు

ప్రధానామాత్యుడు కామన్సువర్గంలో ఇట్లు ప్రసంగించ బోనరూపాగారి విధానము సమంజసముగ నున్నదని లాయరు బార్నిగారు చెప్పిరి.

ఈసమస్య సంపూర్ణముగ క్లౌరులో పరిష్కరింపబడునని నమ్ముటకు వీలులేదుగాని జరుగజూన్ పొరెను సమానశేషమునకు కొంతవరకైనను రాజీ తయారని నమ్ముచున్నానని లాయరు బార్ని గారు చెప్పిరి.

ప్రభువుల సభలో చర్చ

బర్మింగ్ హామ్ ప్రభువుగారు బోనరూపాగారు ప్రకటించిన విధానమును అంగీరించుచు ఇతరదేశములందుకన్న ఇంగ్లాండు నందును పన్నులధికముగ విధించబడుచున్న దనియు, ఇతరదేశములందున్న యీదేశమునందు నికద్యోగుల సమస్య తీవ్రముగ వ్యాపించుచున్నదనియు, ప్రైవేటువారి సలహాలను అంగీరించుట కెంతమాత్రము వీలు లేదనియు చెప్పిరి.

ఆమృతాంజనము

నుందరమైన 1923 ఉత్సాహగమైన

శ్రీ రాధాకృష్ణుల క్యాలండరు

విక్రయమునకు సిద్ధముగ నున్నది

క్యాలండరు వెల 1-కి 0-4-0 వి. పి. ఖర్చులు సహా 0-6-0

వెంటనే వ్రాసుకొనవలయును.

ఆమృతాంజనము

అన్ని నాళ్ళు లకు దివ్యామృతము

ఆమృతాంజనం డి. పో, మద్రాసు, బొంబాయి.

నష్టపరిహారముల సమస్యను పరిష్కరించుటకును, జర్మీ పా ఆర్థిక పరిస్థితులను చక్కపరచుటకును, ఇంగ్లీషువారు తమ అప్పులను పదిలిచేయుటకు అంగీరించుట ప్రశంసనీయమనియు, ఇందులకు అంతర్జాతీయ మహాసభను సమావేశపరచవలయు నని యూ. ప్రైవేటువారు పట్టుదలతో నుండిన ఇంగ్లీషువారుడొకటి శివు విధానమును మార్చుకొనవలయు ననియు చెబుటగ్రేగారు చెప్పి ప్రైవేటువారి సలహాలను ఖండించిరి.

ప్రాస్న

రాజకీయ విషయదత్త

లండను మైక్నూట్రిక పొరెను విశేషము డిట్లు వ్రాయుచున్నాడు:—

ప్రాస్నకందు నష్టపరిహారముల సమస్యపై రాజకీయపరిస్థితులు వివరముగ మాడుచున్నవి. ఇంకను ప్రధానామాత్యు శ్రీ విషయమై ఆలోచించుచున్నందున వార్తాపత్రికలందు గాని కథలందుగాని యీవిషయమై తీవ్రముగ ఆందోళనము నుత్పటించు క్రమము కాదని పొయికేరు గారు నూచించిరి. 15వ తేదీన డి. త్యాటి ఛేబరు వారికి యీవిషయమై ప్రకటనను గావించుటకు పొయికేరు గారు అంగీరించెరి.

కొన్ని ప్రైవేటువార్తాపత్రికలు కఠినచర్యలు వున్నకొనట అవసరమని నాదించుచున్నవి. సామ్యసౌభ్యము లన్నియు నిర్మూలన మైనందున కఠినచర్యలను ఆదేశించుట యుక్తముకాదు. జర్మనీ నుకములను మిత్రపక్షమువారే వనూలు చేయవలయు ననియు జర్మనీకునులను ఆదవులను స్వార్థపరులకొనవలయు ననియు వార్తాపత్రికలు సలహా ఇచ్చుచున్నవి.

రూపు ఆక్రమణమును పెనేటు సభయందలి విశేషాంగ సంఘము వారు ఆదేశించు చున్నట్లు తెలియుచున్నది. కఠినతలు వివరముగ నున్నను ప్రాస్నప్రధానపత్రిక అంతయు చక్కచెట్టల డని ఊహించబడుచున్నది.

లానేనుమహాసభ

రాజీ కుదురుట

టర్కివారు నేషన్సులీగనందు చేరెదరు.

టీఫ్లు, డిసెంబరు 14:—అల్పసంఖ్యాకలనిషయమై మిత్రపక్షమువారి అభిప్రాయములను కర్ణప్రభువుగారు స్పష్టముగ ప్రకటించియుండిరి. అందుకై అల్పసంఖ్యాకలకు సంబంధించిన విషయములను గురించి లీగులకు నేషన్సువారు తీర్మానించవలయును ననుకలహాను టర్కిప్రతినిధులు అంగీరించెరి. కడదిన తొమ్మిదిసంవత్సరములలో రాజకీయ నేరములకొరకు క్షేమించబడినవారి సంఖ్యను కడలిచేయుటకు కూడ టర్కివారు అంగీరించెరి. టర్కిప్రతినిధు డిట్లు అంగీరించుట లానేను మహాసభ విజయవంతముగ కొనసాగుటకు అడ్డుగ నున్నగొప్ప అటంకము తొలగిపోయినది.

కర్ణప్రభువుగారి దెవరిపు వాక్యములవలన లాభము కలిగెడి. ప్రభువుగారు తమ అభిప్రాయములను ప్రకటించిన పిమ్మట ప్రపంచసామ్యభూతిని పోగొట్టుకొను మార్గము వహించుట యొక్క గాదని కలుపున ప్రతినిధులు టర్కిప్రతినిధులకు తెలియచెప్పిరి.

ఇంక అల్పసంఖ్యాకలనిషయమై లీగు ఆఫ్ నేషన్సు వారి ఉపసంఘము ఆలోచించెదరు. టర్కివారిని లీగు ఆఫ్ నేషన్సునందు చేర్చుకొనుటకై జనశ్రయము అసాధారణసభను జరుపవలయు నని మిత్రపక్షమువారు రుద్దేశించుచున్నారు. టర్కిప్రతినిధులు లీగు ఆఫ్ నేషన్సునందు చేరుట అంగీరించగ నే కర్ణప్రభువుగారు సంతోషమును ప్రకటించిరి.

ఇతర ఉపసంఘములు తమవనలను చక్కగ కొనసాగించుచున్నవి.

అర్మీనియను సమస్య

అర్మీనియనులకు కృతఃకము కలుగజేయు సంధ్యమున కర్ణప్రభువుగారు రోగిన సలహాలను ఇచ్చెటుపామగారు నిరాకరించిరి.

కామన్సువర్గ

బై ఎలక్షన్లు

లండను, డిసెంబరు 13:—ఫోర్ట్యునుపురుసందొక బై ఎలక్షను జరిగెను. కాన్సర్వేటివు పక్షమునకు చేరిన కలలు లెన్సి విల్సనుగారు 14301 వోట్లు, ఇండిపెండెంటుపక్షమునకు చేరిన థామసుగారు 8434 వోట్లు పొందిరి. కలలు విల్సనుగారు పార్లమెంటుసభ్యులుగ ఎన్నుకొంటిరి.

న్యూజీలాండు

ఎన్నికలఫలితములు

న్యూజీలాండునం డిటికల జరిగిన ఎన్నికలలో వివిధరాజకీయకక్షలకు చేరిన కభ్యుల సంఖ్య ఈకిందివిధమున నున్నారని యాటరు తేలివార్త పంపుచున్నాడు.

ప్రభుత్వపక్షము	88	కభ్యులు
ఆపొజిషను	20	"
కార్మికులు	17	"
ఇండిపెండెంటులు	5	"

మరల ఫిబ్రవరి 13 వ తేదీన సమావేశ మగును

లండను, డిసెంబరు 14:—కేటడినను కామన్సువర్గంలో పార్లమెంటు మరల ఫిబ్రవరి 13 వ తేదీన సమావేశ మగునని బోనరూపాగారు ప్రకటించిరి.

బొంబయియందు మాంటాగుగారికిలావిగమాము నందు టక్ర దాదాపు 7000 పౌనులవిరాళములు వనూలు చేయబడెను. ఇటాలియను క్లిష్టతను సిగ్గురు వికార్డిగారు కిలావిగమాములను తయారు చేయుచున్నారు.

దుందుభినామ సం||రం మార్గశిర బ|| ౧౩, శనివారము

గ్రంథ పరిచయము

ఈక్రింద వ్రాసిన గ్రంథములు ఆభిప్రాయము నిమిత్తమై మాకార్యాలయము నలంకరించినవి. మా పాఠకులను తత్పరిచయము నొనర్చుకొన బ్రార్థించెదము—ఆం. ప. సం.

నానా రాజన్యచరిత్రము:—గ్రంథకర్త శ్రీరామ వీరబ్రహ్మయ్యగారు. తెలుగుపండితులు. నోబిల్ కాలేజి. బందరు. వేల రు ౩-0-0 ఈ గ్రంథమునందు ఆంధ్రదేశమునందలి వివిధ ములగు సంస్థానములకు జేరిన - ఆంధ్రదేశములగు సంస్థానాధీశ్వరులగురాజులచేత చరిత్రములు చక్కనివైలిలో వ్రాయబడినవి. వేంకటగిరిసంస్థానము త్యాగపాడుసంస్థానము వాసిరెడ్డివారి సంస్థానము మనగాల దేవకోట నూజివీడు (శ్రీయుద్ధానుమున్నగున వాంతరజమిలలో సహ) చామ్రాలో - మంత్రి వెగ్గడ వైలవరము విస్సన్నపేట దక్షిణకల్లుకు కొచ్చెర్లకోట వత్సవాలు మందగమున్నగు సంస్థానములయొక్కయు తదధీశుల యొక్కయును సంగ్రహచరిత్ర లిందు వ్రాయబడియున్నవి. శ్రీయుతులగు రామబ్రహ్మయ్యగారి ఈయద్యము మిక్కిలి జ్ఞాన్యుమైనదియును అత్యావశ్యకమైనదియును సంస్థానాధీశులు మున్నగువారెల్లరు నాదరింపదగినదియును చారిత్రాత్మికమైనదియు నని మాభావము. ఈగ్రంథము వేంకటగిరి జమిందారులగు శ్రీరాజా రెడ్డిపేటకు కలెగ్గటి గోవిందకృష్ణయ్యచేంద బహద్రుగారికి కృతీయాయబడినది.

అనన్త:—గ్రంథకర్త పంధ్యాం వేంకటసుబ్బయ్య శర్మగారు. తెనాలి. ఇత్యది యొక సా. ఖిరగాధను గఱచిన చిన్న పద్యకావ్యము చక్కనివిత్తము. శైలిసరళమును మృదువునై ఇంపు గొల్పుచున్నది.

శ్రీమద్భాగవతసారము:—గ్రంథకర్త ఎలమర్తి శ్రీనివాసరావుగారు (గోదావరిజిల్లా రామచంద్రపురం) ఇది యొకభక్తి ప్రదీపకము గ్రంథము. ఇందు భాగవతముయొక్క మూలమంతయు గాయత్రీభాగవతము - మున్నగునవి చక్కని అంగీకరణములతో సహా విరాజిల్లుచున్నవి. వేల అణాలు 4.

ముస్తఫా కమాల్ షాహా:—గ్రంథకర్త దామరాజు పుండ్లరీశావుడుగారు. గుంటూరు. ఈగ్రంథము:ందు తురుష్కజాతి యోధాధుడుగు ముస్తఫా కమాల్ షాహాగారి జీవిత చరిత్ర ముప జర్జింపబడిది. శైలి చాల సరసమును విషయ పూర్ణమునైయుండి చదువరుల నాకర్షించుచున్నది.

వీర రాజ ఆంధ్రవచన భారతము:—ఇది 17 వ శతాబ్దమున మైసూరు మహారాజుగు చిక్క దేవరాయల మృతి యగు దశవాయిదాడ మహిపాలని పుత్రుడగు కళువె వీర రాజు రచించిన వచనభారతము. ప్రస్తుతము మాయెద్దకు ఈ భారతమునం సభాపర్యములోని రెండుభాగములు మాత్రము చేరియున్నవి. వీరరాజు వచన రచన మిక్కిలి మృదువైన భూయిష్టమై మూలానుసారమై మనోజ్ఞ మగుచున్నది ప్రస్తుతకాలమునందెట్టి సనోజ్ఞులగు వచనరచనములు పూర్వవి లభించుటయే యరుదు ఎంతయో పరిశ్రమచేసి సేరించి చక్కగా ముడించి ప్రకటించినప్పుడుగూడ మనవారికి నాదరము చాలమందిముగనున్నదని వ్రాయుటకు చింతవొడమును. ఇది చాల విచార్యము. ఆంధ్ర మహాజనులందఱును ఈభారతము నాదరించి ప్రకాశకులకు ప్రోత్సాహము నీయగోచరము. కలసినవారు ఎన్. కే. వెంకటేశముగారు. ఎం. ఏ. ఎల్. టి. తత్వరు సీదెడు దిస్ట్రిక్టుకాలేజి అనంతపురం—అని వ్రాయవలయును.

విద్యార్థులారా!!!

మంగిపూడి-వేంకటేశ్వరగారు.
సీ. ఆస్వతంత్రతల్ల వాలవాలందెన
దేశంబు గోడు జింతింపవలదె!
అన్యకప్తంబుల కాటవపైయున్న
జన్మభూమికి సేర నలువలదె!
అజ్ఞానతిమిరస్సటా వృశంబైనట్టి
సోదా లికి చారి జూపవలదె!
ఆపదల్లి నిమగ్నమై నశించుచున్న
ప్రియమాతృభూమి నుద్ధరింపవలదె!
తే. బాతియెల్ల సభోగితి జనుచుండ
నడ్డుపడి యొప్పుతికి నెట్టవరయవలదె!
ఏలమిరికిటి యువేత్తు చాచి! చాలు!
అలసతను మానిరెండు! విద్యార్థులారా!
సీ అతిభూతకథలు జల్యను వాలకథలు మీ
కర్తరంధ్రముల సోకంగలేదా!
అలభిలాభతుకు వాటిలిన యాపత్తు మీ
వీరులకప్పుడు వినిపలేదా!
దేశభక్తులు ముప్పది సహస్రములై శ్ల
గృహియించు మాటల కించలేదా!
వేలకు వేలకాలీలు లీలగ బోవు
వింతైన బలివార్త వినుటలేదా!
తే. నీరవోసిన నిమ్మలై నిమ్మశ్రముగ
తమ్ముగానట్లున్న చందలబిడేమి!
కలదు బాధ్యత మీకిందు గదలరండు!
త్యాగిలును కండు! విద్యార్థులారా!
సీ. గాంధీమహాత్ముండు కారణ జన్మండై
యీ దేశమున నుద్భవించెననియు
అడవుకంపు కార్యములు వెక్కిలునేసి
యతిలోక విభాత్యుడ దయ్యెననియు

నామదేవ చరిత్ర:—ఇదియొక హరికథ. భక్తమహిమను ప్రతిపాదించునది. గ్రంథకర్త గుంటూరుజిల్లా రేపల్లెతాలూకా కాపూరు గ్రామవాసియగు బాలకవి తుమ్మల సీతారామమూర్తి చాదరిగారు. శైలివిశిష్టము. ఇందు చక్కని సుగీతపు మల్లుకలవు. వేల అణాలు 4 లు. గ్రంథములు గ్రంథకర్త యొద్ద లభించును.

తారకనామ ప్రభావము:—కొండపల్లి వేంకటదాసుగారు (జొన్నపాడు) రచించినది. దీనియందు శ్రీరామనామ మహాత్మ్యము కేసురూపమున నెలకొల్పబడినది. శైలి చాల చక్కనిది.

సుశీల:—గ్రంథకర్త మోదవరపులక్ష్మీ సరమాంబగారు. ఇదియొక చిన్న హరికథ తెనాలి రామకృష్ణకవి రచించిన పాండురంగ మహాత్మ్యమునందలి కథయే యిందు హరికథారూపమున వ్రాయబడినది. శ్రీమతి సోదరిసరమాంబగారుచక్కని శైలిలో - మిక్కిలి ఉనోజ్ఞముగా - నీకృతిని తీర్చి వ్రాయగల్గినందులకు చాల సంతసించుచున్నాము. గ్రంథములు నలుయుకారు. డి. వి. రమణారావు మైలాపూరు మద్రాసు అసచోటునకు వ్రాయవలయును.

తల్లికి మొగుడు:—గ్రంథకర్త కోడాలి సత్యనారాయణరావుగారు. ఇత్యది సాంఘిక విమర్శనరూపముగు ఒక చిన్నకథ. గ్రంథము నీతిభోధకమైనను శీర్షికవలె గనపించునేమో! వేల అ ౧-౬లు. విలయవారు యం. ఆర్. ఆచార్య అందు కో ఏలూరు కృపాజిల్లాకు వ్రాసిన పాండగలను.

ధర్మపూతంబు స్వాతంత్ర్య సంధిమా
ప్రజాసంఘం నడిపించు బూనెననియ
అదిపూతువుగ నమ్ముచున్ దోషియటంచు
ప్రభులచే శిక్షించబడియె ననియు
తే. ఎటుగోళి మీదు గుండెలు కరుగకుండ
గండలెలను జేసెనో కంజభవుడో!
కేకిసలు కొట్టుచున్నార లోకులెల్ల
తరలి వేవేరండు! విద్యార్థులారా!
సీ. రాటంబువైమాలు నీటుగా వడవడి!
మేటి తనంబెల్ల లోటునడడు!
భద్రకవస్త్రముల్ కడుగ్రీతిగట్టుడి!
గౌరవంబునకు భంగంబురారు!
జాతీయవిద్యనే చక్కగా జరుపుడి!
జీవోపాధిక జేటురారు!
కృషికవాణిజ్య కృషులభ్యసించుడి
పరువునకేమి లోపలురారు!
తే. వేవభావలనుడిగి వివేకమెటిగి
వస్త్ర జీవనమందె సంతృప్తిజెంది
మెలగ నేర్చిన నరచేత గలదుముక్తి
తత్వనేత్రులకండు! విద్యార్థులారా!
సీ. భూతసన్నిత్య దేశాతిశయంబు తపో
వీరుడే సేనాధికారిగా
త్రిపురనాభద్యమై దీపించుర్యుల
ధర్మమే కడిది కత్తరముగాగ!
కుజనర్మము సాధుజనాశ్రయంబైన
ఘనతరాపింస దుర్గంబుగాగ
సశ్యాగ్రహత సంపాదితం బాత్మ
బలమెల్ల చతురంగ బలముగాగ
తే. తుముకాంతము నితాయుధములుగాగ
రంగమున ధీరుడై నిర్వి భంగపడక
ఆకృశ్మయె రిపుశిక్షయని తలంచు
నద్భుతపు యుద్ధపుష్ప వెన్నాడకండి!
తరుణులారాచుండి! విద్యార్థులారా!

గీతము

వారణాశి లక్ష్మీనారాయణశాస్త్రిగారు.
ఆద్యులారా! విశాంస్కృతమలఫలక
సంకతాభిలషకు వి + జ్ఞానలగురు
చింతసేయక దైవ్యంబు + చెంతభోక
చీకటిజూచి భయమును + చెందనేల!
చండకరమండలోగ్రు మా + ర్రండుబూచి
ప్రకృతిభీషణుగు సము + ద్రమునజూచి
దర్శనాద్భుతమగు పర్య + తమునజూచి
నై జకర్కశమగు నశ్య + రాజిజూచి
అనుమంగిపాతి వృ + షాలిజూచి
భిన్నభిన్నకృతిగ నరు + లున్నజూచి
జలగుపడినామె దైవ్యముల్ + వీడినామె
చీకటిజూచిభయమును + చెందనేల!

బ్రహ్మనిర్మాణమందు వ్య + ర్థంబుకలదె!
చీకటిసృజింపకున్న నీ + జ్ఞానమునకు
నమలమణిగుచ్ఛంకాకు + దైవనిధిని
నల్ల:ల్లనియాకుల + నదురునదురు
మొలచియుండినకుండంపు + మొగ్గలట్లు
నీలనీలాంబరస్థానం + జాలములను
జగతివిడచోసినట్లున్న + చంధికలను
కోర్కెచీరంగ మాచుట + కూడుకోర్కె

తనివిత్తనయానందం * మునుభవం
కనులు చల్లనితనము * గాత్రము ప
మదనపరవశములు * మదిగంధ
బలుగునే! యిట్టి దివ్యర * పంచగవ
చూపియానంద మొనగూర్చు * నోసినట్టి
చీకటినిజూచి భయము * చెందనే!

*** * * *
పగలుడదిన చీకటి * నచ్చుచుండు
చీకటితోలంగ వెలుతురు * చేయచుండు
సుఖముతోగన దుఃఖము * దోచుచుండు
దుఃఖమెదిలినసుఖము * తోనవచ్చు
ఖలులపోయిననల్లనలో * గలుగుచుండు
నల్లనులపోయినన * చుట్టెయొందు
రావలనియం రాముని * రాజ్యమనడే
ధార్తర్యపుంసోధర్మ * తనయవినమె!
సంతతిని భయించు వి * క్షామగునె!
కష్టికైట్లు నుభికి సా * క్షయింబునమె!
క్రాంతిమయలు బోధించు గుణమవిదచి
చీకటినిజూచి భయము * చెందనే!

ప్రహసనము

[కామము - మృత్యుంజయవర్ణ]

చిన్నచిన్న పాత్రములు హాస్యనాటకములగు జను
లతో నాంధ్రదేశమున విస్తరించుచున్నవి. వానిని చదివిన పట్టి
రాని యానందమును గట్టిరాని విచారమును కలుగక మానదు. ఆంధ్ర
భాషా యోగమతల్లికి - కృతప్రాయమగు ప్రబంధయగము-
త్రేతాప్రాయమగు నాటకయగము- ద్వాపరప్రాయమగు నవ
లాయగము-గడచిపోయినవి. కవియొక మైన ప్రహసనయగ
ము జరుగుచున్నది. ప్రబంధనిర్మల కాదగిన కవి బ్రహ్మలు
సంతతి ప్రహసన ములతో కాలజేపమున జేయుచున్నారు. వీరి
సాంఘికవిర్భాషా సాంప్రదాయ నిబంధనములు సాంకర్ష్యమును
బొందుచున్న ఈకవికాలమునందు నిబంధన రహిత ప్రహసనంబున
దేశకాల పాత్రానరూపము కవితా సాంకర్ష్య సౌలభ్యమును
నూచించును. కవులకు స్వకలాకలాదిదృశ్యులకు-జ్ఞానవిజ్ఞానా
భివృద్ధికి సహాయపడకపోయినను పామరులగు జనసామూహమునకు
తాళకజ్ఞానమును గలిగించుటకీ ప్రహసనములు చక్కగా నుపచ
రించును. కవులకు నిత్యగృహ కృత్య కాలజేపము జరుగుట
కయాచిత నులభజినోపాధిని ఇచ్చుచున్నది. ప్రహ
సనకర్త గ్రంథరచనమునందు "నిరంతరకా" అనుటచే నర్వ
తంత్రతాంత్రమై వ్యాజ్యమతి యన్యవదేశమగు నింద ప్రధాన
ముగా నెంచకూడదు. ప్రహసనములయందు సరసకవితా మధు
ర్యము- కల్పనాచాతుర్యము- గథావమృత్యుము- లోక
విజ్ఞానము-అకృత్యభావము- సంకల్పచిత ప్రసంగ వైరుప్య
ము-మున్నగువానిని స్మరచుచుహాస్యరసము నుద్ధరింపవలయును.
కథనజమత్కరించిగాని, పదజేమములకాగాని-భావార్థకల్పనము
కలనకాని- ధ్వనికలనకాని- హాస్యరసము నుద్ధరింపవలయును.
అసంధ్య ప్రసంగాంతర కల్పనము లుండవలెను. స్వభావోక్తికి
దురముకావలెను. అలాగే నుభవమునకు సరిపెట్టి- కథాకల్ప
నముజేసి- కవిత్వ మూర్త్యును బురస్కరించుకొనక- మత,
నైతిక సాంఘిక కాజశీలు సదాచారములయొక్క కట్టు
బాట్లు చెడిపోయి అమరమల దురాచారము ప్రబలి లోకమున
కనిపిచాయకమగునీతో- యకృత దాయాదేశకాల విపరీత
చర్యలు లోలోపల జనసామూహము నవరించుకొనుట మేళన
పూర్వకముగా ముందరించుటయే ప్రహసన ప్రయోజనము.
అందుభావము సర్వసామాన్యముగా నుండవలయునె కాని,
యేకకన్యకీ నిర్దేశము కాకూడదు. అట్లు కానియెడల
నాదృష్టియందు మాత్రమే కవితనకుగల అనూయాభావ
మును బ్రకటింపినవాడగును తనవృత్తికి మనోవ్యధకల్పించి
యగౌరవ మొనర్చుటయే కవియొక్క ముఖ్యోద్దేశమైనచో
లోకమనందు- అట్టి వై నను- అట్టి గ్రంథరచన
వలన- బ్రహ్మజను లేకపోవును. లోకాభిరుచి యవసరము
నెఱింగియే గ్రంథరచనకు నిడగొందకు నేగాని, అవసరకార
ణాంతరకల్పనా వైరుప్యముచే నుపరింపరాదు.

ప్రహసనములకా-ప్రసంగ కల్పనా వైచిత్ర్యముచే న
వృత్తిబుట్టింపు నాటకములు. దేశవిధనాటకములలో నివియొకటి.
వ్యాకరణ విశిష్టముగాని హృదయతైలితో గద్యాత్మికముగా
గాని, గద్యవద్యాత్మికముగాగాని యుండవలయును. ఇప్పుడు
కొందఱు కవులు నాటక ప్రహసనముల కభేదప్రతిపత్తిని గల్పిం

చుచున్నారు. ఏదనగా ఏవిధమునకీ కందర్పమున ననుపాసముగ
నిచ్చిన గుణమిచ్చునో పర్యాలోచించుకొనినో కారణములేని
నవ్య నాటకవిధముల చెడురుపనకట్లుగ నది వికటింపను. అన్ని
సములను వదిలి పంచకోల పాదు మట్టినవ్యనో నయ్యది
ద్యుండ్యులకు లక్షితములగు నపూర్వ నవనాగరక లోకముల
బురయోగించినను భాషానాటి యాలోగ్యతామకమగునో
కాదో విచారించవలసియున్నది.

ప్రహసనములయందు హాస్యనో ధ్వజమొనర్చుటకు
పూర్వ కవిపుంగవులు తమ వాక్యజ్ఞానమును- భాషా వైపుణ్య
మును- మేధాసంపత్తిని- విశేషముగా నుపయోగించిరి. అధునిక
ప్రహసనకర్తల కట్టి బక బంధ ప్రయోగము ఏమాత్రము గూడ
నన్నట్లు లేదు. ఏనో కొన్ని కృత్యభావజడముల లో-మధ్య
వధ్య కర్తలవలన వర్ణాగమ కర్తవ్య కృత్య యములతో
నాంగ్యము తుదపాడి భాషాంతర కడముల ననుదర్శ
ముగాఁ జేర్చి యనుభావ్యభావ ప్రకటనముకొఱకు ద్రాచిడి
ప్రాకారమున మట్టి దూరావృత ప్రసంగాంతర కల్పనముచేసి
కవియొక్క సహజ మాన్యభావ పునస్సారముగా కృత్యం
తర భేదాన్యముతో-నవాంతర పాత్రాపాత్రముల కవి నా
భావ సంబంధమును గలిపి నులభముగా నపూర్వ ప్రహసన కర్త
లగుచున్నారు. ఇరు గ్రామ్యాన్యత్వ కలప మెంత నుండిన
సంత జెట్టివృత్త కాన్పనమగుననియు నట్లుండుట యాధునికా
భిరుచియగును దత్తకృత్య యభిప్రాయముహాసనోక్త్యు
లేనిది ప్రహసనముకాదు గనక యేవిధమునో యేవో కొన్ని
వైరి మొత్తి మాటలతోఁ గొన్ని వికట పాత్రలగు బ్రలసింప
జేసిక జూచుని యాధుని కొద్దేశమయినను భాషా పోషకాభి
లాషుల కర్తవ్య మట్లుండకూడదు. గనక సరసకవికాళక
గంజిచిగు సందోహపూర్వ గద్గింధ పుష్పమాళికలచే నాంధ్ర
భారతి నలంకరించి కవులు ధన్యులగుదురు కాక! ఓంకరత్వతో

ప్రణయపరిచయము

IV

[టీ. నారాయణశాస్త్రి గారు]

నేను కొంతవరకు చూచుచు కథానాపకాళికలక మన
తురమున "తరువాత నేమి జరిగినది. దయచేసి చెప్పమా"
అని ఆమె ప్రశ్నించె.

"తరువాత నేమి జరిగినది? ప్రపంచమున నుభయతే నే
తదనట యెంత నిశ్చయము. నేనె వ్యక్తిని నావ్యక్త్యమున జేసి
నవ్విన లూరుచుంటినో, ఎవరియొక ముచినవెంట నీ ప్రపంచ
మంతయు నర్థప్రాయమై యలరునని తలంచుచుంటినో యా
యనవీ రత్నము నా కరితలామలకమై యుండెనే, ఎట్టి కంఠ
య నుభయనా కల్పియుండలేదు!"

ఇంకొక్కవారము లోనా యుద్యోగమున జేవలసి
యుండెను. గంగాతీరములం వోక మనోవార యధ్యాసనమున
నా యేడుదినములు గడుపుచుంటిమి. ప్రకృతి సౌందర్య సర్వస్వ
మున నోల లాడుచుండెను కాని నుభయనా నెఱుంగని నాయెట్టి
కష్టజీవీకీ నెమ్మది నాపాడింపజాలకుండెను. మాయ సత్యో
పమితయు లేక, నిచ్చలు దుఃఖానంత వదయై యుండెను. నా
యాలింగనములు, నామంజనములు నామెదుఃఖమును కొంతకాల
మఘన మింపజేయుచుండెగాని, తరువాత నెనువడించిన తీక్ష్ణ
భావమునహించి దుఃఖ మామెను వీడించుచుండెను. ఆమె నయ
న సరోజములనుండి యత్రుకణంబులు గాల్పుచు, మోమావలకు
క్రిష్టియొంటు నే నెన్నియోతూములు చూచితిని. నేను దానిని
మాచి బాధపడుచుంటినని తెలిసి, నాతో మాటాడ నుంకించు
గాని, తన మనోగతముల తెలుప కత్తికేమిచే నూరకుండును
చెప్పెను. ఇంకయు నామె నన్ను ప్రేమించెననియే తలంపవల
యునా? నేను నజకమునందున్నా ననుకొంటిని.

అదియొకరాత్రి. మేఘ మాలిక చాటునదాగి చంద్రు
డు యపుడపుడు ప్రపంచమున నేమి జరుగుచున్నదో తీరిగి
చూచుచుండెను. అపుడుమాత్ర మాతని ప్రతిబింబమునదితరంగ
మాలికల తిర్రకలాడుచుండెను. ఆహ! ఆరంగ మెంత మనో
హరముగనుండెను. తీరమున గూర్చునియున్న, మాన్యదయాంత
రాళముల గ్రమ్మిన గాధ తిమిరమును మోక్షతీరు నిమిత్త మీ
మాలిక వింత కోభావమానములైననా యని తలంచితిని.
ఇంతలో నవీధ్యు ప్రదేశమునుండి వీణగాన మొందు విన
నయ్యెను. మాయ విస్మయమున లేచి, తన మనోగత తీవ్రభాగ
ముల నిట్లు వెల్లువెచ్చెను. "ఆరాత్రి యీ గీతకలనే కాదా
నేనిని నది? అకడేనా?"
"ఎవరు?"

"నాపి గాదా :- ఆహ! ఆ గీతకారము నన్ను పర
వకుజేసిది. నేను జేయునదేమియు లేక మూర్ఛకొందిని. నేను
మీ కన్నయోతూముల యావిషయము నివేదింప ప్రయత్నించి
తినిగాని, జెప్పజాలకపోయితిని. తుమింపుము."

ఆమె యేవిషయము నూచించి మాటలాడెనో తెలిసి
కొంటిని. దుఃఖావృతదనై, పరితాపపడుచు, "ఆయ్యా! నాపి
గిర్తోషి. ఆనాడు నిన్ను వంచించియా పాపకృత్యమునకు పా
ల్పడింది యాతడుగాదు. అనిర్యాగ్యుడనేన" యనిజెప్ప
నుంకించు సంతలో లజ్జావేశమున మరి మాటలాడజాలకుంటిని.

"ఆనాటి మధ్యాహ్నము నే నిన్ను ప్రేమించుచున్న
కారణమున నాతని వివాహమాడజాలనని తెలిపితిని. ఒక్క
మాట నేనియు మారాడక యాతడు వెడలిపోయెను. ఆతనికై
నేను దుఃఖించితిని. నన్ను నేనే నందించుకొనును వెల్లున
నేచ్చుచుంటిని. అతని వీణారవమునవిని, నాహృదయము కఠ
గుచున్నదిని తలంచితిని. ఏమియు మూర్ఛనొందించితిని. అపుడు
సిగ్గులేక యాతడు నాగది ప్రవేచి నవహాయమొ నన్నంట
వచ్చెను. దయయించి నన్ను తీమింపుడి. తప్పనా యదికాదు.
మిమ్ములకే నేను ప్రేమించుచున్నాను."

అపుడు నా మానసము కలకల పడసాగెను. సాధ్యమై
నంత ధైర్యమున దెచ్చుకొని నాతనిపేదము నొప్పకొని తీమింపు
మని వేడుకొన బోవ యత్నించుచుంటిని. ఆయ్యా! ఆవాక్య
ము లీనాటికిని నే నుదవజాలకపోయితి నే. మాయ తీలాలున
ఆవేశకమున నేమియు మాటాడక నదితర గమలలో బడి
బాయెను. ఒక్కనిముసమున కేమియు దోచక దిగ్భ్రమం జెంది
యుండి, ఆమెకై నదిలో దూరతిని.

ఇంతిరకు నాకేవలగున్నుండి తనలోదా నేచ్చుచుండిన
మేక గొల్లన మీరు వన్నెలుగంగా ఈమాట లపుడే నాతో
నెల జెప్పవైతికి" అని యేడ్చెను.

అపుడెంతయు తెల్లనారెను. నానుభయల నడ్డగించు
తెంజారి క్రొంచుడెను. "మాయా! నామనోహరి! నీవేనా?"
అయ్యా యంతిరాక గుర్తించ జాలకుంటి నే?"

ఒకనికోకు కాగిలిండుకొని సంతోషాశువుల గార్చుచు
నొకనిమునుము పరకతులైతిమి.

తిమిరపూరితమగు మాపూర్వ చారిత్రమంతయు కడ కట్లు
మఱుకకలగితిమి.

వే మ న

వంగూరి సుబ్బరాయకృత గ్రంథ విమర్శనము

శ్రీ వేమురి విశ్వనాథశర్మ, ఎం.ఎ.,ఎల్.టి.గారు
భిష-కవిత్వము

కవియొక్క స్థలకాలనిర్ణయము లోకయెత్తు. అతని
కవిత్వ విమర్శన మింకొకయెత్తు. మొదటి రెండు విషయము
లు గురించి చరిత్రాభిహులు వెనకలూరుదురు గాని కవి
తానును ప్రహింపక సామాన్యపాఠశాల కవి యొక్కడి
నాడు? ఎప్పటివాడు అను విషయములను గూర్చి పోరాడకు
ఇందుకని సుబ్బారావుగారు తమ పుస్తకములో చాలదూరము
వేచున కవితాప్రశస్తిని గూర్చి వ్రాయుట సహజము.

వేమురి కవిత్వమును విమర్శించుటకు పూర్వము వేదాం
తమునకును కవిత్వమునకును గల భేదాభేదములను గూర్చియు
ఆంగ్ల సారస్వతమున వేదాంతకవుల సుబ్బారావుగారిచే వే
ర్పించడిన యొక జాతికవులను గూర్చియు, వారి కవిత్వ
తిత్వమును గూర్చియు విపులముగా వ్యాసమున వ్రాసిరి. ఈభా
గము వెంకటదీపము సుబ్బారావుగారి హృదయమున నేను
పూర్తిగ ప్రహింపఁగలిగినని చెప్పజాలను. నాగ్రహించిన
సారాంశములు మార్తమిందు టూకీగా చెప్పెదను.

౧ వేదాంత వైరాగ్యమును బోధించును. ప్రకృతికి శత్రు
వు. కవి సంసారతాపత్రయముల గల రాగి. భోగి. శ్రీలోలత్వ
మును కనునట్లు స్పష్టజేసె ప్రేమ తత్వమును బోధించును.
మార్గములు భేదముగాని వేదాంతకవిత్వములకు గమ్యస్థాన
మొట్టియే. (౪, ౫, ౬ పుటలు)

౨ బుద్ధి తీక్ష్ణమై దమ్యర్థావృతములగువారు కవులు.
హృదయకూర్మలు (కాకముతో నానుభూతిలేని నిర్దాక్షిణ్యులు)
వేదాంతులు (౯౦ పుట)

ఈ కథాంతములు సామాన్యముగ నంగీరింపబడవని ప్ర
త్యేకించి జెప్పనక్కరలేదు. పవిత్ర్యంగారముతో నింపిన కొం
దయ ప్రబంధకర్తలు మాత్రమే కవులని పొంపాటుబడి సుబ్బా
రావు గారి సిద్ధాంతముల నేర్పరచిననుట స్పష్టము. శ్రీలోల
త్వము బుట్టునట్లు వ్రాసినకాని ప్రేమతత్వము జనింపదనుట

శనివారము కంటే పాతకమహాకాయల నీచమానునత్వమునే పెట్టిచేయుట యనవచ్చును. కవులు బుద్ధిశక్తుగలవారు కాదు. వేదాంతము దయాశూన్యమున కాదు. కవులకు తెలివితేటలు సంపూర్ణముగ నుండును. వేదాంతము లోకమునై జాలిగనియే తమకే నీ సామర్థ్యములను వాఙ్మయరూపమున ప్రసరింపజేయుదు. వాఙ్మయమునందు భేదములండునుగాని వాఙ్మయనిర్మాతలందరు సమాతీయులే. సారస్వతము స్థూలముగ రెండు తెగలని చెప్పవచ్చును. జ్ఞానదాయకము, భావోద్దేశకము. మొదటి తరగతి వాఙ్మయము విహితముగ వ్యాసమును సమకూర్చును. రెండవతరగతి వాఙ్మయము భావావేశము గలిగించి పాతకులను కార్యదీక్షకు కడంగజేయును. మొదటిది వస్త్రము చిన్నము లేని విజ్ఞానసమదాయము. రెండవది భావావేశ ప్రేరేపకము. లగు వ:సాలంకారేశ్వరీ కృతిమాధుర్యోపేక్షము. భౌతిక కావ్యములు, ఉత్తరమహాసము మొదలగునవి మొదటితరగతి వాఙ్మయములనివి. ప్రబంధాధికావ్యములు రెండవ తరగతి లానివి. ఆచారమును బట్టి మొదటితరగతి వాఙ్మయనిర్మాతలను కావ్యజ్ఞులనియు రెండవ తరగతి వాఙ్మయనిర్మాతలను కవులనియు చెప్పెడి ప్రతీతిగలదు. నిఖంటువును పద్యరూపమున రచించిన మాత్రమున భావోద్దేశము గలగ నేరదు. ఇట్టి జనమరణముల లెక్కలుగాని ఆదాయవ్యయములుగాని పద్యములగ వ్రాయవచ్చును. ఇట్టివాటి వాఙ్మయమంతయు తెలియని సంకతులు నేర్చుకొనుటకు సాధనము. కావ్యమున నిట్టిది కాదు. ఉత్తమకవి వ్రాసిన రణగీతము వాదినపట్టు పిరికిపందయైను పొరువము కపించి యుద్ధమునకు సన్నద్ధుడగును. ద్రౌపదికోకలు ఒలిచిన ఘట్టమున దుశ్శాసనములను దూరని వారెవరు? ఇచ్చట శ్రీరామకవ్యము బుట్టించియు తిక్కన ద్రౌపదియెడ పాతకులలో జాలగలుగునట్లు చేయగలిగినది? పాతకులలో భావావేశము గలిగించి సత్కార్యములకు ప్రేరేపించునదియే కవిత్వము, నూతనపృష్టి యనవచ్చును. ఇట్టి వ్రాయసకాండ కవులు. కావ్యజ్ఞులకు కవులగునాడ సత్యాన్వేషణమే పరమాధి. కవులునాడ స్వభావ విరుద్ధములుగాని మనోహరములగు రచనలచే ప్రజలను సన్మార్గమునకుఁజేసి లోకకళ్యాణమునకుఁ దోడ్పడుదురు. బుద్ధిచాకచక్రములేక కవులు భావావేశము పాతకులలో పుట్టించలేదు. జాలిగుండె లేనిచే కావ్యజ్ఞులు లోకమును అజ్ఞానాంధకారమునుండి తొలగింపఁ బ్రయత్నింపరు.

ఆంగ్ల సారస్వతమున వేదాంత కవులను పేరుతో— ఆధ్యాత్మిక కవులనుట మంచిది—నన్న కెక్కిన యొక తరగతి కవులను, వారి లక్షణములను పేర్కొని వేదనయోగి వేదాంత కవియని నుబ్బరావుగారు నిరారణజేసిరి. ఈ యంగ్లజాతికవులలోఁ జేర్చుట కంటే వేరున్నకు ఆంధ్రులవని జరుగఁగల య న్నాయము కలకటిలేదు. వారి లక్షణము లేవియు వేరున్నకుపట్టవు. కొంచెము విమర్శించిచూచిన యెడల ఈ విషయము స్పష్టము కాగలదు. ఈ యంగ్లజాతికవులలో మొదటి సంక్రదాయము విద్యాధికవ్యము, పాండిత్యప్రదర్శనము. రెండవది వీరి వ్రాతలు ప్రకృతికిని మానవజీవితములకును సంబంధము లేక యుండును. ఈ రెండు లక్షణములు వేరున్నకు వర్తింపని నుబ్బరావుగారి యంగీకరించిరి. నుబ్బరావుగారిచ్చిన వేదాంత కవిలక్షణములు మరొకన్ని జూచుదు.

(౧) వీరి రచనలు చదివిన వారికి కొండ్రెవ్వి యొకను ౧-వస్తువుండును. అనగా శ్రమ పథకము, ఫల పుట్టును.

౧) వారి రీతియల కవ్యములును గ్రహించి యువభల సనుభవించఁ జేయఁగల వ్రాతల వ్రాయులేక....దేవతలు మానవుల చర్యల విమర్శించిన నెట్లుంట్లుచేసిరి. కాని తాముకూడ మానవుల మనుమాట మరగఁగతిలో వేరున్న యంగ్లేయకవుల మించినాడు” (౧౮-పుట)

౨) “వారి వాక్యములలో ప్రేమరసములేదు. వారి కన్నీరులేదు. ఆగమము, శక్యత, ఖండనములయ ప్రకృతిని ప్రేమింపఁగల కవిత్వమును కావ్యత గొట్టుకొనినారు”

౩) “భావ ప్రకటనము కానిభావ యుండును. భావ రూపకము పూర్ణమైయుండును.....ఒకటి రెండు లోటుగా వైవాక్యములు మన వేరున్నకు వర్తింప (౧౦-పుట)

౪) మొదటి లక్షణము వేరున్న కవిత కేతనరకు రనిగ్రహణపొరలు లగు పాతకులే నిత్యయుంఁజేరున్న కృతులలో నూతనాంశము లేని పద్యమున్ను సంభవలలో చాలమంది కీలకమును సంపూర్ణముగ

జట్టును. భావావేశకవ్యము పద్యములయొక్క (కొత్త పాకడలును దిప్ప (కవిభవంతులయొక జనివినను నేర్చుకొనఁదగిన విషయమల్పము.

వేదన లోకావధానమును గూర్చి యొకరు చెప్పనక్కరలేదు. అరిసి బృతులే చాటుఁగలవు. ప్రజలలో కలిసి మెలసి తిరిగి వారివలె తానను కవ్యములును అవధివింపక లోకకళ్యాణహరములను వీరుపోతుండఁ జేరున్నవలె నందివిభులముగ చిత్రించుట యసంభవము వేరున్న పద్యములలోనే తానుకవ్యజీవియై దేశ (ద్రుష్టిగ లోకనిందకు సంయక్తము గుడియై జీవితమును గడపుచుండె ననుటకు కలుపాధారము లున్నవి.

వేరున్న పూర్వయశూర్యుడని మూడవ యాక్షేపణము. అనగా వేరున్నయొక్క లోకఖండనము జాలితోఁగూడినది కాదని నుబ్బరావుగారి యభిప్రాయముని తలచెదను. వేరున్న కృతులు పరుగెత్తుచు చదివెడివారికి యభిప్రాయము కొంతవరకుఁగలుగును. కాని కొంత పరిశీలించినచో నీయాక్షేపణమున కవకాశము లేదని చెప్పఁగలము. వేరున్న స్వరూపుడై ఖండించిన దెవరిని? మాఖ్యముగ మతగురువులను, దొంగయోగులను, డాంబికాచారులను, కేల భావాద్వైతరై క్రియాశూన్యము చేసిన వారిని ఖండించెను. దెప్పెను. పోలేశచేసెను. సామాన్య ప్రజల వర్తనమును విమర్శించునట్లు పరువవాక్యములు బయకలేదు. తిట్టలేదు. వినువుజూచెను. గాని యాగ్రహమును గనుపరచలేదు. “లోకపాల్కలోనున్న చేతఁడు అకలికని మొరచెట్టుయందగా రాతిగుళ్ళుగానన్న చేసెళ్ళకు రానులెందుకు పోయెడు”ని ధనికులను ప్రశ్నించెను. అన్నవాము నెక్కుకలగదెను. బీదల తుదద్దాకు తీర్చినంత యుత్తమకార్యము లేదని వాదించెను. ఇక పామరజను విషయమై “కెట్టులార, కెట్టివనలు, తిక్కనరులు” అను విశేషణము లుపయోగించెను. కాని కవికళ్యాణములను వాడలేదు. ఇట్టి పదములు వేరున్నకు ప్రజలయెడనున్న జాలిన తెలుపునుగాని అనూహనిను, ఆగ్రహమును దెలుపువు. వేరున్న యెఱివి తిట్టించి విమర్శింపక పోవుటజేత నిర్వాక్షిణ్య నిందకు గురియయ్యెను.

వేరున్న కవికాదనియు అతనిది భావప్రకటనము కాని భావయనియు, అని వ్రాతలలో భావప్రకటనాసౌభర్యము పూజ్యమనియు చెప్పెడి యాక్షేపణమును నుబ్బరావుగారి యంగీకరింపరని వాసంపూర్ణకావ్యము. ఏలయు “ఈతని కవి తాళకై యాప్రతిమానము. అధ్యితయును. తెలుగుభాషాజీవము, సటుకవ్యము, పాణకై, మాధుర్యము, సుగీతము, ఈతనికి బట్టు పడినట్లు మఱియొకటికై బట్టలేదు.....రెండేసి యక్షురముల యచ్చు—వాడు—తెలుగు భద్రముల శత్రువంతముగ, పొట్టిగ అన్యాయక్రిష్టతలెండఁ జెప్పిన కవి యింకొకఁడే? కావున వేరున్నకవిని నాన్నాము బ్రహ్మాధ మోకవితా సామాన్య పారసత్వమునకై యెఱ్ఱించెదను.” అని ప్రత్యక్షపీఠలలోనే స్పష్టముగ మరలలేమియు లేకుండఁ (వాసిన నుబ్బరావుగారు ‘కవితా విమర్శ’ (ప్రకటనము) తమ యభిప్రాయమును గట్టచేసెదరని నమ్మెను. (౪, ౫, పుటలు).

“వేరున్న (పాటించుటలో వేరున్న పద్యములలో కావ్యములొక లున్నవి.” అని వీరిలో (౩ వపుట) (వాసి వేరున్న మానవుడనమాట మరచెననియు వాక్యములలో (వేరున్న సము లేనివిగా, అతని దుఃఖములో కన్నీరులేనివియు వేరున్న కవిత్వమును విమర్శించు (ప్రకటనము) తమ యభిప్రాయమును సంపూర్ణముగ మార్చును సంతి నేను గుర్తెనుకొందును. ఇదియొక స్వల్పవిషయమనియు, పాశ్చాత్య వేదాంతకవుల లక్షణమును వేరున్నకు పట్టించుటకును తమ యభిప్రాయము నట్లు మార్పుకొనియుండుదు. కాని వేదాంతకవులవలె వేరున్న కవియే కాండనవాదము నిగికిరించినచో ఇక వేరున్న భావవిషయమై నుబ్బరావుగారి యభిప్రాయమును జూచుదు. “చిన్ని చిన్ని మాటలలో నెదకెద భావములఁ గట్టపడవంద క్లిష్టాస్పయములు లేకుండ ఒండెరి పామరజునవేద్య జాగఁ జెప్పుదుఁడోయి. భాషావిషయకముగ జూచినంత విషయము నంత యాధముగ నంతసొంపుగఁ జెప్పులిగిరి కవి మఱియొకఁడు లేడు. ఇందాతని కాలఁడే పాటి.” (౧౧-పుట)

ఇదియు వేదాంత కవుల లక్షణము పాశ్చాత్య వేదాంతకవులకును లక్షణములలో నొకయైను వేరున్నయందు కాన ను. పాశ్చాత్య వేదాంతకవులు వ్రాయుటకు ప్రభంజనమును సంబంధము లేదు. లోకావధానముతో నిండి ప్రపంచజ్ఞానము సంపాదించుటకు నెన్నిధానమొంది వేరున్న వ్రాతలు. భద్రాంబరము గలిగి భావావేశములను వ్రాతలు వారిని తర్యగిరీతము వేరున్న, ఇట్టి నీతిలో వేరున్నను పాశ్చాత్య వేదాంత కవులలో నెట్లు చేర్చిగో కావ పోషకులులేదు. “వేదాంత” మను పదము ఈ తరగతి పాశ్చాత్య కవులకు వర్తించునని ను

భిప్రాయపడుటచేతను వేరున్న వేదాంతమును బోధించుటచేత ను నుబ్బరావుగారు వేరున్నను పాశ్చాత్య వేదాంత కవులతో జతపరుచుటకు యత్నించిరేకాని, పాశ్చాత్య సారస్వత విమర్శకులలో ఈతరగతి కవుల విషయమై యెట్టి యభిప్రాయము నుడిచియు గ్రహించినచో నట్లు చేయరు. లేదా వారి లక్షణములను ఇతనికి వర్తింపజేయుటకు ప్రయత్నించి వేరున్న వ్రాతల నన్వయించుటలో పొరపాటు బడియుండురు.

పాశ్చాత్య వేదాంత కవులతో పోల్చదగినవారు మన (ప్రబంధకవులే. భావలోనేమి, క్లిష్ట భావముల నేమి అర్థకాలిజ్ఞులననేమి, విషయలేకముననేమి, అలంకారాది కవి శమయాదరణముననేమి, ప్రపంచజ్ఞాన రాహిత్యముననేమి మన ప్రబంధక కవులలో చాలమంది పాశ్చాత్య వేదాంతకవులతో విషయమందగలరు. వేరున్న వారి సుహృద్దక్ష రాఁడు. ఇంకొక చిన్న విషయముఁ జెప్పి యాభాగ మింతటితో ముగించెను. వేరున్న వంటి కవులవిషయమై రాశ్యపల్లి అసంతకృష్ణకర్మగారు వ్రాసినది తమ యభిప్రాయమునకు దోహద మిచ్చునని పొరపాటుబడి నుబ్బరావుగారు కర్మగారి యభిప్రాయమును పూర్తిగ ననున దించిరి. వీరియపుడ యభిప్రాయములకు సమాసాంతము వార యున్నది. “సహాపేక్ష లేక...కేల జిహ్వచాపల్యమును దీర్చుదునుటకు స్వాభావికముగఁ గడనములవారు.....అత్యాశు (నిర్బంధములను) ద్రెంచుకొను సామర్థ్యముగల కవులు—త్యాగరాజు, జ్యోత్సన....వీరియ నూతనముగ నభిరుచిని గల్పించువారేకాని యున్న యభిరుచి కేయుదాహరణము లిచ్చు వారుకారు. వ్యాకరణ శుద్ధి, ఛందోనియమును, అలంకార విభేదములు, మొదలగు సారస్వత నియమములను వీరు గమనింపరు” అని వేరున్న తరగతి కవుల లక్షణములుగ కర్మగారు నడిపిరి. పాశ్చాత్య వేదాంతకవులలో ముందుకైనను దొంగని లక్షణము లివియే. ఇట్టి నీతిలో కర్మగారి యభిప్రాయము తమ యభిప్రాయమును బలపరుచునని నుబ్బరావుగారు భావించుట యాశ్చర్యముగ నున్నది. కర్మగారుకూడ వేరున్న పాశ్చాత్య వేదాంతకవులలోఁ జేర్చి నేమో నాట దెలియదు. వైలక్షణ్యము చెప్పి యట్లు చేసినయెడల పొరపాటుని నాయభిప్రాయము.

(సకేమము)

మ హా క వి - ధ ం డి.

IV

గ్రీష్మర్తువర్ణనమున

తస్మిన్కౌశ్య సమయే రతిసమరవిధివికారవతుమనశరతి విసీగజన జ్వలనజ్వాలా.....వలీషు, చ రాజపురంధ్రమాహ రజతోత్తరీయాంతుఃకతిషు, సకలజాత్వసోద్యేల రాగసాగరత రంగవేణికాను, వికసంతిషు, రక్తఘరవ కాకోశలీలః. పారి భద్రదాడిమజప్తరాజిషు, రమణీయచరణానితాడితాళోకకోవ ప్రోత్సహితాశేషవసమహృతకళిఃరళలావిధ్రమేషు, నిరం తరపత....యఖ్యవకరరజ్జుతన్యక్షిణి?రణవివిధవృక్షిగ్రహానవత ర్షణు...బుధేషు, అంధకమధుఃపమస్వగంధు క్షిణేక్షణాశు కుక్షిణిక్షిపీతవృన్యాయోచ్చయ భస్మభానులేషుస్మేరేషు కరీర శేసరేషు, నీలిసింధువారవతుల సాలిలచరమాలికాశేషు, లలిత మాధవపీడనాశ్రిణి, మధుఃకవనధర్మిద్విద్విధిభూతకప్రకలే (మ) స్ఫుట్ట నికటకింకరాతకర్ణికారచంపక ప్రకలేషు, స రాజా మత్తేవారణ ఇన వకాభి ర్మత్తకాశినిభిః కరిష్యతో మధు మత్తి మధుకర క దం బ కాం ధ కా ని త క్రో ధా స క్రిదావనాశ్వనా గాహతః.....తత్త చ మదరక్తకత (కి) కామినీ కపాలరాగసంధ్యాగమవిధురత సుశ్శృంకవాకమిధునరాని బద్ధుక్, సాగోష్ఠియందలాని త్రివిధ మేదినిరు...కాలతరదిన్యక్షయా కాతుకాదివా వ్యవస్థితగ నానాన్య భేదద (ల) వాల క్షరక్తమేషువల్లవాని భ్రాంతికందర్భభవితీయదో.....గీత మూగవ్యక్రమాపదానాని చ పశ్యక్,....యంతిదోబ్రామేఖ తానాం శోమలతుచమకీలయోత్తరవృక్షాను, విలోలకల్ల వాంతిప్రకమపనాలలోలిత లత్యాహోదరమజిత...రచీనాం కుకాతరీయాణా మనీ కరకఖుజిరక్తియంతిరత్తక్షేణాల ను యూఖజాలజల్పి రుమాతీకర్మకాం, అసంప్రెనుబడిణా మూజితంతిత్తేశ్వరీతులాళోటి పాకీకూర్వాగదాని, ప్రేఖ్యోఖితహరసిధితి ప్రకరకర్పూరమార్ద్రాశయ్యమాన శ్రమగ్నిష్టకుచ తలాని, చధువివాదదత్త దంతచ్చరచ్చిన్న సుధి సుతికమాధా నదత్త సదయలీలామంబనాని, గాధాలింగనమృదికంతదామ ప్రతిసిధిత్త ప్రయత మేక్షణకువలయస్రంజి, మంజువిమాంగ భంగిరాతి (కి) ప్రపంచమూర్త్యాంజలిదాహావేగాని. (కి)

విలాసము పి. డి. సావంత్రి
నెం 144 పనసవాడీ, బొంబాయి

అల్పకల్పనము

“నీవే బంధనము-నీవే ముక్తి”

అ పిల్లలందు చిల్లర దుకాణములు మిక్కిలము. పెద్ద దుకాణములు గూడ కొన్ని గలవు. అందులకు జను లెవ్వరు క్రిక్కిరిసి యెటుంటు నిడుగుచుండును. ప్రాంతండ్లు మోటారులు జట్కా-గుడ్డు విరామము లేక బడుచుండును. ఒక దినమున రెండుగంటలవేళ నొక పిల్లవానిమార్కుగ మోటారుబండి పోయెను. ఆగ్నేటి జన భద్రుడొక యెంజిన్లోను బిలమమ్మబండవానిని దిట్టుచు పరుగిడినట్టి పిల్లవానివట్టు మార్గం. పాపము పిల్లవాడు చనిపోయెను. డివిరాడుటలేదు అని కొందరును. కాదు ప్రాణమున్నది అని భరికొందరును నడుపుచుండిరి. అపిల్లవాని శరీరము నకు దెబ్బలు తగులలేదు. కాని తలకపూత్రము దెబ్బకొనెను. తల యందుకొద్దిగ నెత్తున నడుపుచుండెను. చానివారును ఏదేనిమిది యేండ్లుండును. నన్నగ్రామపేటలోఁబాపగ జనిమట్టుచుండు మించి మిగిలినలాడుచుండెను కాటుక కండ్లు. మోటారునంద ముగిసినట్లు. చానిచిచ్చు తిరుమాళ్లవైపునకు పులకారబొమ్మను మెచ్చియందలి నం ప్రహరము మిగిలినట్లుగొలుపుచుండెనుకాటాడు మైపురబి నిద్రింపుచున్నట్లు గన్నట్లేను. కొంటు కంట్లును దొడుగుకొనిన యొక యాకుకు అగుంపున సమీపింప నేను దాక్కును. గంధర్వండ్ల దెబ్బ యొక్కడ తగ్గిలిందో చూస్తాను అనుచు గుంపులానుండి పిల్లవానిని సమీపించెను. అబ్బాయిని పరీక్షించి చివరకు తలమీద బలమగు దెబ్బ తగ్గిలేదని నడుపుచు పిసికి అనుభవతికి దీసికొని వెళ్ళలేదాయును. అలసిందిన ప్రతుకుట దుర్గము అని చెప్పుచుండ ప్రక్కన నిలుచుండిన ఒక పెద్దమనష్యుడు బండికొరకు పరుగిడెను. ఇంతలో ఒక మోటారుబండి యాకుకు వచ్చి నిలచెను. అబ్బాయిని నుండి యొక స్త్రీ తొంగి చూచుచు ఏమిటిది? ఏదీనది? అని యడుగ నొక పిల్లవాడు బండి క్రింద పడిపోయినాడు. చావు ప్రతుకుటతో నన్నాడు. అని యొకడు ప్రత్యుత్తర మిచ్చెను ఆ మాట వినినంత నే యా స్త్రీ బండినుండి దిగిగమి బడచుచు గుంపుచుండ త్రోవ చేసికొని పడి యున్న బాలుని సమీపమునకు వచ్చెను. ఆమె పేరు భవనోటి. కాని చెప్పిపట్టుకుందా మెనునగనినామ లేదు. ఆమె పేరులు మిగిలిన వస్తువాసాములు భవనోటియును సుప్రసవదీయులు. మరియూ నాపురమునామె పేర్లులేని గ్రామలోనుగాని పోటోగ్రామము గానిలేదు కాణాములుగాని కన్పించవు. అందులకున వట్టెలున్న వారు కోయంబుత్తురు భవనోటియు యనుకొనుచుండిరి. భవనోటి పిల్లవానిని చూచి ప్రక్కను నిలుచుండిన దాక్కురు వంక దిగి యిట్లుయె: “అయ్యా, ఈ బాలుకు దెబ్బ యెచ్చట తగిలినది? ప్రాణాపాయము లేదుగదా” అన దాక్కు లెట్లనియె: “వెంటనే యానుభవతికి దీసికొని వెళ్లి యెవల ప్రాణాపాయము దప్పునవును. కాని యాలగ్యముమాత్రము నూడదు.” అని నుడిచి తొందరపడుచు ప్రక్క నున్నవారి చూచి “బండి వచ్చినరా?” అని యడిగెను.

భవనోటి-నామోటారుమీద దీసికొని వెళ్ళవచ్చును. అని మోటారుద్రయంకును విలవ నాతిడు మోటారును పిల్లవానిసమీపమునకు నడిపించుకొని వచ్చి యటు నామెకు. భవనోటి-అయ్యా పిల్లవానిని నేను మోటారులో యెక్కించెదను.

దాక్కురు-బాగ్రత్రమమా. బహు బాగ్రత్ర. అనాయాసముగ కనుచెప్పబాలులో బండియందు పరుండ బెట్టవలయును. భవనోటి-తనపయిలచెందు నవరక్ష్మిభవితరుకు కట్టడా యొక్కింద వోపుకొనియాబాలుని ఒకానొకొక కన్నులెట్లని బోలి యెత్తుకొని బుజముమీద తల నానించుకొనెను. అప్పుడామెమోయున విరాల్లజియండిన మాతృప్రేమను గాంచి, చూపయల పూరమునాలు కరిగిపోవ తొచ్చెను. నేత్రయు. శిమునుండి యశ్రుబిందువులు రాలుమండెను. అప్పుడామె నెన్నుడి: బండిలోనికెక్కి బాలునితోడ నటుల నె గూర్చు. యె.పయిలచెఱుగు లాగి బాలునిమీద గప్పి దాక్కురుతోడ నిట్లనియె. “అయ్యా, కనుపతికి తిరుగు దయచేయవలసివచ్చెను.” అన దాక్కురు బండి మెక్కి వారి కెదురు గూర్చుండి. బండి బయలుదేరెను.

(2)

జరలూ పోస్టులు గుచ్చుము కడ మోటారు నిలగెను. భవనోటి బహు నేర్పుగ బాలునితోడ బండిదిగి చానికేగి కొంత కాలము నడచివచ్చుట కొంటలయందము లుండు కాలలో ప్రవేశించి బాలుని మంచముమీద బసంధిపెట్టెను. అప్పుటికి పిల్లవాని కలహమాత్రమైనను తెలివి లేకుండెను. కాని చూచుటకు ఖచ్చిత పోవుచున్నట్లు లుండెను. పిల్లవానితో వచ్చిన నెక్కువ అనుభవతి దాక్కురుకు జరిగివెను మును దెబ్బ యాకుకుండి చానున నిద్రించెను. భవనోటిని యెరుగనివా నెవ్వరు. దాక్కురట్లు నున్నయొక గుర్చిమీద నామెను గూర్చుండు ముగిసి పోతుచేసి బాలునితలకు కట్టుకట్టి యాబాలుడు నిక గును? అని ప్రశ్నించెను.

భవనోటి-నాకేమియును గాదు, కోడ్డుమీద బడియంద దీమీద దీసికొనివచ్చితిని.

దాక్కురు-తలమీద బలమైన దెబ్బ తగిలినది. ఈ రాత్రి లోపల తెలివినట్టివ భయము లేదు. లేనియెడల ప్రమాదమా. కాని యాలని తలినందలనుగూర్చి మిగులూడ తెలియ నను కొనెదను. అందులకు నిట్లుచే బోలినున్నవను అక్షిణకు తెలి పోనునో చెప్పినాను.

ఈబాలుని తండ్రిపేరు రంగారావుగారు. ఆయన చెన్న పట్టణయందు ప్రసిద్ధికెక్కిన నకీల ఆయనకీడికొక్కచేపుత్రుడు. పుత్రికలుగూడ లేకు. ఆబాలుని పెండ్లికిని బొని యొక నపుకద బహుశాను వచ్చెను. కావలసిన కన్నులతలకొని వానిని మూటగట్టి బుజముమీద చేసికొని కిరిగి యెంటికి వచ్చుచుండెను. కాని కొంత దూరము వచ్చిన పిమ్మట పురవిహారియన వస్తువులు జ్ఞాపకమునకు రాగా వానినికొనుటకై తిరిగి బహుశానువరమును దుకాణమునకుకు చు బాలుని యాకుకుండును చెప్పివెళ్లెను. కాని యాలని వచ్చు నప్పటికి పిల్లవాడులేకు. కాని యాగ్నేటన్నవారికడ జరిగిన విషయమును విని యొక్కచు బలమైనవరుకు గృహమున కేగి రంగారావుతో బాలుని బండికిందపడిపోవుట. భవనోటి మోటారుమీద బురలూ చూస్తేటలకు దీసికొని వెళ్లుట. మోటారు కను యములకు చచ్చెను. ఆచార్త విని యొక్కచు యాకుకు భాగ్య పంకజయ్య భర్తవేషు వచ్చెను. కాని యాదంపతులపూరయ నేరకను వట్లించు తెట్లు! వెంటనే వారిరువురు స్వతమోటారు కారు నెక్కి జరలూ పోస్టులకువచ్చి రోకులయందము లుండు కాలబాస కేగి. పంకజయ్య రంగారావుగ కన్పించుచుండుట వలన సమ్మంభించితి నంచముమీదవచ్చు బాలుడామెకు గన్నిం పకుండెను. అప్పుడామె అయ్యా? నుండరా? వాడెడి? ఎక్కడనున్నావురా? అని యెలుగెత్తి యెద్దసాగెను రంగారావు ‘పంకజా? నీయెంటికి మంచముమీద నే నుండకున్నాడు. తిన్న గామాడు ఏద్యును ఇది యానువత్తి? అనగా నామెన్నులందుచుకొని బాలునిమంచముమీద గూర్చుండెను. బాలుని తలవెల్పున గూర్చుండిన నన్ను “అయ్యా! భయములేదు. ఏద్యుండదు? నయనును, కాని యెప్పుడును రోగికడ నేడ్యురాను.” అని నుకపు చుండునంతలో యామె కన్నీరు కట్టుకుండెను. కాణామేమని యడిగిన చెప్పుట గుర్తును. కాని, యామె ప్రాణము నేత్రయు గగనముండి బాలుని చూడెను. అది ప్రవేశించెనని దోచుచున్నది లేనియెడల దానిమిదు: బోలి చెప్పుచున్నాన బాలుని పీక్షింపుచుండు తెట్లు”

మంచము ప్రక్కను నిలుచుండి రిచేకనికగా బాలుని తల కింపుచుండిన భవనోటిని చూచి రంగారావుయిట్లనియె. “భవనోటి నీవు నాపుత్రునికొరకు పడిన శయన దాక్కురులకు మార్గంకు విన్నాను. కాని నీబుజునుకు నేను దిద్దుకొనజాలను. నీవునాకు మహాపాపకార మొనర్చితి. నాకుదప్ప మెట్లుండిన యట్లుకు కాని నీవ్యాదయముమాత్రము వెల్లడియెదది.

భవనోటి యరనిముగము కడకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చుక తల వంచుకొని బాలుని పీక్షింపుచు ఇట్లనియె, “అయ్యా, భగినదను గ్రహములకు నకుతు కావచ్చును. గండము తప్పినది. కాని నేను మీకు చేసిన మహాపాపకార మునుమాత్ర మైనను లేదు. ఆదాక్కురు పేరు నాకు తెలియను కొత్తగా వైద్యకృత్తియందు బ్రవేశించి నటుల దోడుచున్నది. కాని యాయనమాత్రము మనకృతజ్ఞతకు పాత్రుడు.”

రంగారావుగారు:—లేకని యాయనను దర్శించును. కాని నీవా వచ్చిమీద గూర్చుండును.

చీటి పడుచుండెను. పిల్లవాని కనుచెప్పుల కొద్దిగ కదల తొచ్చిన ఉచ్చాపనిశ్వాసములు పూర్వముకంటె కొంచ ము బిగ్గరి విరళింపుచుండెను.

రంగారావుగారు:—భవనోటి! ప్రార్థనాపుత్రుమైనది ఇక యెంటికి వెళ్లు. పంకజ రెండుగంటలనుండి మా నేపయం చే యున్నావు.

భవనోటి:—(తలవంచి ప్రార్థనాపూర్వక మును స్వరము తోడ) అయ్యా. అట్లగుటకు, నన్ను వెళ్లుమని చెప్పవచ్చు. మీ తోబాలు నేకక్కడనే యుండును.

అని యామె బాలుని మోముకు సంస్కంపు చుండెను. రాత్రి పంకజు లాయెను. దాక్కురువచ్చి పిల్లవాని చూచి రంగారావుతోడ నిట్లనియె. “ఇక భయము లేదు. గండము తప్పింది. ఒక్కపాపుగంటలో బాలుడు మిమ్ము పంకజరింపగలడు.” అని నుడిచి యాకుకుండి దాక్కురు ఇంటికి వెళ్లెను. బాలుడు కన్నులు దెరచియాచెను. రంగారావు ‘నుండరా? అని పంకజరింప లెర్చిడి పంక దృష్టినిగడిచి ‘నాయనా! అని యాచెను. కొంచెము మాపువచ్చి ‘అయ్యా! అని యనినంత నే తల్లి ‘నాయనా! యని మోముమీద మోమునానించెను. బాలుడు తల్లిని కాగరించుకొని నిదురపోయెను.

(3)

స్వప్నకామునుండి భవనోటి తెల్లవారక పూర్వమే, య నుపత్తికి వచ్చెను. అప్పుడామె బహుశానిల్లును ధరింపక అతిసామాన్యచుకు వస్త్రమునమాత్రము ధరించియుండెను. భూ పకముల నన్నిటిని దీసివెడెను. ఆమె కనిగొనిన బాలు: మంచముకడకు వచ్చి నిలుచుండ పంకజయ్య యిట్లనియె. “భవనోటి! నిన్న నేను నిన్నుకలకరించలేదు. నామన సైన్యపుటనో యుండెను. అందులకు నాకీ పవంచమె గూర్చుమాయెను. నీ వొక్కొక్క మహాపాపకారముననే నెప్పుడును మరుగుననుమా! కాగ్గో! మంచము నానుకొనిన బల్లమీద.

భవనోటి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుక కని బాలుని ముఖమండల మును పరీక్షింపుచుండ దాక్కురు వచ్చి పిల్లవానివట్టుకు భంగము గలుగుటకు మోదచేయవలసిని మేముకాలము చూచి యిట్లు నియె. “అయ్యా! ఇక భయములేదు. ఎనిమిది తొమ్మిదిగంటల వేళ మీబాలుని మిరింటికి దీసికొని పోవచ్చును.”

అని నుకపుచు దాక్కురునుండి వరియు: రోగికడకేగెను. బాలుడు కన్నులు దెంచెను. చివరపు మొలకలెత్తె తెల్లని చూచుచు నీమేక కాల ముండి యిట్లనియె. “అయ్యా! ఇదిమన యిల్లేగా? కావలె బండ్లు చే! ఏద్యుకు నన్నాను?”

పంకజయ్య:—ఇది మంచయిల్లు కాదునాయనా! అనుపత్తి. నీకు దెబ్బ తగిలెను వలన నిటకు వచ్చితివి. కాని యెప్పుడే యెంటికి వెళ్లుదును. గండము తప్పినదిగానుండరా!

బాలుడు అవునో? తలబాధగానున్నది? నా కెక్కడ దెబ్బ తగిలినది? ఆమోటారు అని గజగజనకక సాగెను. పంకజయ్య నుండకునీవీపును చేతితో కట్టుచు, కనులనిండ నీటిగముక్కొక యిట్లనియె. “నాతండ్రి? భయము లేదు. గండము దప్పినది. వంక పేళ్ళరస్యమికి నీమీద కరుణ గలిగినది. భయపడకు.”

నుండకుచు మిక్కిలి తెలివిగలవాడు. జ్ఞానకక్షి మిక్కిలము. అయ్యాకున అంతతెలివి లేటలు గలవారు చాలయరుడ. నుండకు: డెటుంటిమాచి భవనోటిని పీక్షించి యిట్లనియె “అయ్యా? ఈమె యెవరో? నాదగ్గర గూర్చుండుమని చెప్ప”. పంకజయ్య:—నీ కామె నెప్పుడు చూడలేదు. ఇప్పుడే చూచుచున్నావు.

నుండకుచు. — కాదే అయ్యా! నేనెరుగదును. భవనోటి:— (వృదులధుర స్వరము) ‘చూడకుచ్చును నాయనా! అనేకమంటలు చూచియుండవచ్చును. నుండకుచు. — అయ్యా! నిన్నాచా! నే నెరుగని ఇప్పుడు చెప్పు చూతామా?

పంకజయ్య:—అవునురా నుండరా! నాకు మరుపెక్కన నీ పీమెకు కలుమార్లు చూచియుండువు? నుండకుచు. — ఏన్నో దుకాణములలో యామెను చూచినాను.

అమాట విని పంకజయ్య భవనోటిని చూచి చివరపు నవ్వును; బాలుడు భవనోటినిచూచి యిట్లాజ్ఞాపించెను. నీవు నా మంచముమీద గూర్చి? అ: భవనోటి పంకజయ్య కే నీ చూచి బాలునిమంచముమీద గూర్చు చేతితోడ శరీరమును నిమగ్నసాగెను. అప్పుడామె నేత్రములు విప్పాచెను. దివ్యదృష్టి బహుమండెను. నుండకుచు. — (భవనోటినిచూచి) నీవు కాళ్ళు చాచుకొని కూర్చుండుము: నేను నీకడిబందు తలపెట్టుతును పరుండును.

అన భవనోటి మంచముమీద బాంక గూర్చుండి, కాళ్ళు చాచెను. నుండకు దామెయెడియంతకు తలపెట్టుకొని పంకజియిట్లనియె. భేష బాగున్నది. బాలీకుకంటెకు బాగున్నది.” అన భవనోటి నేత్రము: నుండి యానందాశ్రువులు చిందుచుండ బాలుని ముద్దు నెట్టుకొనెను

బాలుడు:—ఎందుకు ఏద్యుచున్నావు. ఏమయినది. భవనోటి:— ఏమీలేదు నాయనా! బాలుడు:—ఏద్యుకు కన్నులు తుడుచుకో! బాలుని యజ్ఞానసారముభవనోటి చేలాంరలముతోడ కన్నులు తుడుచుకొనెను. పంకజయ్య యా దివ్యదృష్టియందు కన్నులెరిగిడిర గ్రోలుచుండెను.

విధిలోనుండి రంగారావు లోనికివచ్చి యిట్లనియె: “భవనా! మోటారువచ్చినది. నుండకుని యెంటికి దీసుకు వెళ్లుదును. అనగాపంకజయ్య తేదీనిబుచుండెను. భవనోటి రంగారావిమాచి యిట్లనియె. అయ్యా! బాలుని నే నెత్తుకొనిమోటారు వలకు వచ్చెదను.

రంగారావుగారు:—భవనోటి! నీవు నుండకుని యెత్తుకొని రాగలవా?

భవనోటి:—నేనే నిన్ను యెత్తుకొని వచ్చినది. నుండకుచు:—నన్ను నీవే యెత్తుకొని వెళ్లు.

అనిచేయు బాధను, ధనకోటి సుందరుని యెత్తువని బుజ
నువూడ వలంబునై యున్నాను. బాధను దిగ్విజయము ననుభవించు
పుడు, బృహద్రథుడు మందహాసమున తల్లిని వీక్షింపుచుండెను.
తాను వచ్చితిమి నుండి మోక్షాదుకడకువచ్చితి. ధనకోటి "మిత్ర
బాధియొక్కకు నిల్లవాని నందిచ్చెదను అనిననుచు కార్యవ్యయం
డియెక్కి తూర్పునడిరి. ధనకోటి బాధని యందిగ్విజయము కంకబు
బాధని వీక్షింపి యెడియందు సూర్యుండవైయున్నది తలబుజును
మీద నానించుకొనెను. కాని బాధను చిత్తున తలయెత్తి చూచి
ధనకోటితోడ నిట్లనియె, నీవు బండియొక్కా?

ధనకోటి:- నీ నిష్కమురాను. ముందు మీరు బండి,
తల్లిని నేను వచ్చెదను.

బాధను:- అమ్మా, ఆమెను బండి యొక్కనుని చెప్పవ.
పంకజమ్మ-ఆమెను చెప్పెదను చివ్వుయన్నది. తనకున్నను
దిగ్విజయమును చెప్పెను నీవీదా నామెకు మిక్కిలి నేమ.
సుందరుడు (ధనకోటినిచూచి) బండియొక్కా.

ధనకోటి:- ఇప్పుడురాను, పనియొన్నది. తేపు తప్పక వచ్చె
దను. నీలయిన నాలుగుంటలవేళ వచ్చెను.

సుందరుడు:- కాదు. ఇప్పుడే బండియొక్కా. మాయంటికిరా.
ధనకోటి:- నాయనా! తేపు తప్పక వచ్చెదను.

అని సుందరుడు బండియొక్కా మెట్టుమీద నాలుగైట్టి
సుందరుని ముద్దుపెట్టుకొని నిగ్గున తలదీర్చి క్రిందవిరుచుండెను.
మోక్షాదు వచ్చితిమి. ధనకోటి నీలయించి నీలవలనంకెను.
మోక్షాదును చూచి బాధింపడు స్వప్నమాదృశమున బంధులు
వచ్చెను.

మరలిన ముద్రానున ధనకోటి రంగాచార్యునిమునకు
వచ్చి, బాధనితోడ నొకరినొకరు చూపుండి స్వప్నమాదృశమున కేగెను.
మోక్షాదును చూచుచు నామెరాతేడు అందులను బాధను చూడ
యను ముద్రామెకలను చూచుచుండెను. పంకజమ్మ "ఇప్పు
దువచ్చును. సాయంత్రము వచ్చును. రాత్రికివచ్చును," అని చెప్ప
చు బుజ్జరింపబడినాను. కాని బాధ నామెకలకు కలవరింప
సాగెను. ధనకోటి మరుదినమున నూడ రాతేడు. తలిదండ్రు
చెప్పి బుజ్జరించి పరిపీఠపజ్జావినను, సుందరు డామెను మరుద
కుండెను. మాటిమాటికి యడుగుచుండెను. రాత్రులు కలవరింప
సాగెను. అందులను రంగాచారి ధనకోటికి క్రింద వివరించుట
నొకకాండ ప్రాసెను "నిల్లవాడు బెంగుబెట్టుకొని యెక్కు
చున్నాడు ఎప్పుడు నిన్నే స్మరింపుచు కలవరింపుచుండును.
కావునదానయించి తేపు మాయంటికివచ్చి చి! సుందరుని చూచి
వెళ్ళవలయును."

ఆకాండ మాచిన తరుణమే బయలుదేరి, ధనకోటి రంగా
చారియంటికి వచ్చెను. అప్పటికి తామె బాధనిచూచి భదిరియు
లయించి, చేతులం దొకపువ్వునుచ్చుకొండెను. ఆమె చూచి
పంకజమ్మయిట్లనియె "నీకోరిక బాధను కలుగరింపుచున్నాడు.
ఎన్ని చెప్పినను వినుడు. మరలించిన మరువడు. ఏమి చేయుదును?
వంచననుండి లేచి క్రిందకాలుబెట్టువరకు ప్రతిదిన మొదలు
వచ్చి చూచిపోవాలవా?

ధనకోటి:- నామంటిమిగిలి తదుచుగ మాయంటికి వచ్చుట
కుంచించికాదు. అందులను నే నేను పని దిగ్విజయగ రాతేడు."

పంకజమ్మ యామాటకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుక, "ఆమె
యేది ఆమెయేది ఎప్పుడువచ్చును? ఏందుకురాతేడు?" అని
యదురహము మొదలు రాత్రి సదుకొనువరకు ఒకటే కలవరిం
యని నుడువుచు ధనకోటిని వెంట నిడుకొని బాధని కడకేగెను.

అప్పటికింకను గాయము బాగుగ ననుముకా లేదు. అందు
వలన సుందరుడు వంచనాదిగ నడువజూతుండెను. ధనకోటిని
మాచినంతనే పడుకొనియొండెన సుందరుడు లేచి, మంచము
మీద కూర్చుండి యిట్లనియె: "ఇప్పుడే నీవు రాకుండుటకు
కారణ మేమి? నాకు నీమీద కోపము కచ్చినది. నీతో నేను
మాట్లాడను."

ధనకోటి:- నను బండిరాతేడు. నీకోరికపూవుల దెచ్చితి.
సుందరుడు:- పూలంటే నాకు మిక్కిలి ప్రేమ.

అని నుడువుచు, ఆ పువ్వునుచ్చుచును దీసికొని పరమా
నందధరిం దై ధనకోటి మోమును దిలకింపుచు, తిరిగి యాపూల
కు ద్రుంచి పారవేయుచు, ఆమె మోమును వీక్షింపుచుండెను.
ఇట్లు నాలుగయిదు నిమగ్నములు గడచి: పిమ్మట యిట్లనియె.
"నీ నగలను ఏమిచేసితిని? నానిది భరింపకుండుటకు కారణ మేమి?
ధనకోటి:- ఎప్పుడు నగలను భరింపను. నానిది యినుప
పెట్టెనుం దుంచినాను.

సుందరుడు:- "నగ లన్నిటిని భరించి తేపు చూయంటికిరా,
నాని నేను చూడవలయును. (అరనిమిసము యొచించి) నీచే
లేమిటి, నాకు తెలియదు."

ధనకోటి:- నామెకు కోయంబుత్తూరు ధనకోటి.

సుందరుడు:- (పంకజమ్మకు) బలేపేరు. అయితే నీ
దగ్గర కోరికరావాయ బున్నవా?

ధనకోటి:- అంతధనము నాదగ్గరలేదు తండ్రీ!

సుందరుడు:- ధనకోటి:- కోటిధనం అంతాధనమే-అన్నీ
రూపాయలే. బలేపేరు.

(5)

బాధనితూజ్జానుసారము, ధనకోటి మరుదినమునదయమున
నీలయించు లగు సుందరధరణముల భరించి, రంగాచారి

యంటికి వచ్చెను. పడుకొనియున్న సుందరుడు నగల చప్పుడు
విని యులికిపడి లేచి గూర్చుండెను. ధనకోటి మెడయందలి
హారములు- ముంతేలికంకణములు- మొదలగువానిని చేతితో
పట్టుకొని సవరింపుచు, ఆమె మోమును దిలకింపుచుండెను. నాలు
గయిదు నిమగ్నము లయి: పిమ్మట సుందరుడిట్లనియె. ఈనగలవల
యెంత?

ధనకోటి:- ఇంతయని చెప్పలేను. ఒక్క యీ చిచ్చుల
పతకము ఏదివేల రూప్యమున.

సుందరుడు:- ఇందులను నే నీకు ధనకోటి! ననుమేకు
వచ్చినది. భేష్ నగలు బాగున్నవి. కాని వీరిని నీ కెవరిచ్చినారు?
కాని యామాటకు ధనకోటి ప్రత్యుత్తరమిచ్చుకొనెను.
సుందరుడు ప్రత్యుత్తరము కొర కెనునమాదక యిట్లనియె. ఈ
నగలను నీవేమి చేయుదువు!

ధనకోటి:- బుద్ధిగట్టిన నేను భరింతును కాని ధారణ
ముగ పెట్టెనుండుండును.

సుందరుడు:- నిల్లలకిచ్చెదవా?

ధనకోటి:- నాకు నిల్లలు లేదు!

సుందరుడు:- డెల్లలు మొగిల్లలు.

ధనకోటి:- అవెల్లలు. లేదు మొగిల్లలు లేదు

సుందరుడు:- కిరీటము!

ధనకోటి:- కిరీటమునకు అన్నదమ్ములులేరు అక్క
కెల్లెండులేదు

సుందరుడు:- ఎప్పుడెలా? ఒక్కచావేనా?

తనకొక్క ప్రత్యుత్తర మిచ్చుటకు ధనకోటి కొంచెవును
మానించెను. నాకెప్పుడు లేనిది నుడువజూతుండెను. సుందరుని
కాటుకకండ్లు వారపూరింతులాయెను. "నీ కెప్పుడెలా? ఒక్క
చావేనా? నీవు దుఃఖించుచు నీకేము? ధనము" అని బాధ
డనెను. ఆదియంతయు నిశ్చయమాయెను. ఎల్లరు మానుషధరించి
కదలమెదలకుండిరి. అడవిబాధని స్వాధికారంకరమునండి,
కరుణాప్రసాదము పొంగిపొరలుచుండెను. ధనకోటి హృదయ
ము శల్యదీర్ణ సాగెను. సుందరుడు ధనకోటి మెడమీద చేతులు
వైచి గొగిలించుకొని యామె మోముకడ మోముంచి కన్నీరు
గారుతుండ అస్పృశ్యము మకు కంఠస్థమున నిట్లనియె నేను
నీవుతుడను ఆమె నాకు తల్లి అయినటులనే, నీవునాడ నాకు
తల్లివి. నీవు ధనకోటి కల్గితి

ధనకోటి యశుప్రవాహనమున కంగ మెక్కిడ! ఈ
దృశ్యమాను చూచుచున్న పంకజమ్మ చేలాంచలముతోడ శత్రు
ములు నుడుగుకొనుచుండెను.

అచ్చట నున్న సుందరుని తలిదండ్రులు నాకరులు చాక
రులు మొదలగువా రెల్లరు నిశ్చలముగ నుండిరి. అనుహానిశ్చల
మునందు నెక్కుగ సుందరు డిట్లనియె ఆమె! నీ కెప్పుడు లేదు?
పాపము? నీ నీమెచేయుచున్నా? ధనకోటి: తల్లి! అన్నయితే మల
కులమాడుచు దిగుచుండు బీదలారిని చూడలేదా?

ధనకోటి:- చూచినాను. వేలకొలది బీదలను చూచినాను.

సుందరుడు:- ఈ ముగియి వారికి భోజనము పెట్టు.

ధనకోటి:- పండితి తండ్రీ! అన్నదామతో సమ నుగు
దానము మరయొకటిలేదు.

సుందరుడు:- అట్లయిన నగలమ్మ బీదసాదల కన్నములెట్లు.

ధనకోటి:- నీవు చెప్పినటుల లేవెట్లండి చే నుదును.

అచ్చటనున్న వా రీప్రసంగమును నివ్వకపడి వినుచుండిరి.

బాధ దొకంతనేపు ఎచ్చటనో చూచుచు మానముగ నుండి ధన
కోటినిచూచి యిట్లనియె. ధనకోటి: తల్లి! రెండుమాడు కీర్తనలు
పాడు. నీసంగీతము వినువలయు నని యున్నది!

ధనకోటి పంకజమ్మ పంకజాడ నామె యిట్లనియె
"వాదకొడుకు. నీవు తల్లివి. నాని యాజ్ఞప్రకారము నీవు పాడక
తప్పదు. నాకు వినువలయు నని యున్నది. కాని నిన్నుడుగ కాల
కున్నాను.

ధనకోటి:- సుందరుడు చెప్పెంటుల చేయవలసినదే. కాని
మాకుపలుకుటకు వీలులేదు.

పంకజమ్మ:- హాకోనియము దెప్పెంటునా?

ధనకోటి:- అద్దు. హాకోనియముకద్దు ఫిడెయిద్దు.

అని ధనకోటి సుందరుని చేతులు మెడవైన వేసికొని
యాతని మోముమీద తనమోము నుంచి యొకంతపడి యొచించి
యొక్కిందికృతికి కీర్తనలు బాడెను. ఆమె గానము క్రమక్రమ
ముగ మోయుచుండెను. స్వరముమోచి క్రమక్రమముగ దరుగు
నప్పుడు అది నున్నచాని వ్యవధయలు కరగెను. ధనకోటి
వ్యవధయవేదన వెల్లడియై: కొలదిని వా రెల్లరు కోయ్యబామ్ముల
బోలి కదలక మెదలక నిలచి: చూచుచుండిరి.

(కృతి)

నీనుచరణములే రామ నీనుచరణములే
గతి యని నెనమియినవాడనో రామ.
వేదవేదాంత వినుకు డని పెలము సత్యం రామా! నీ!
పాపకర్మపుంకులరా యిందు బాధపడ నే జాలరా
యేమిది వైస నేలకో త్యాగరాజునకే! నీనుచరణములే!

కీర్తనలు

(1) "పొయ్యెట్లప్పుడు వెంటరాదు ఒకపుచ్చి వక్కయినా"

(2) "నెలవా మాకేక నెలవా?"

నెలవా నను కీర్తన పూర్తి యయినంతనే పంకజమ్మ
కన్నీరు గాల్చెను. రంగాచారి నిశ్చలముగ వాకిలితలుపు నిట్లు
కొని నిలుచుండెను. సుందరుడు ధనకోటి చేయబట్టుకొని యామె
మోమును నీక్షింపుచుండెను. ధనకోటి యను తేపుకూర్చయము
నుండి సుధామృతధారలు పొంగి పొరలుకొచ్చెను.

(6)

సుందరుడు వరండానుండు మడతకుర్చీమీద గూర్చుండి,
యాకాశము కేసి చూచుచుండ పంకజమ్మ వచ్చి యిట్లనియె.
"సుందరా! ధనకోటిని నీవు నగలమ్మ బీదల కన్నము పెట్టుచుని
చెప్పిన మాట వ్హాపక మున్నదా?

సుందరుడు:- ఆ జ్ఞాపకమున్నది.

పంకజమ్మ:- నీవు చెప్పెంటుల స్వంతమేదను అన్నసత
మున కిచ్చి మిగిలినవాని నమ్మి బీదల కన్నదాన మొనర్చి
యొక్కడితోపోయి: దు? ఎవరి? తెలియదు.

సుందరుడు:- నాకు తెలియదు?

పంకజమ్మ:- నీకెట్లు తెలియదు? నీతో చెప్పినదా?

సుందరుడు:- అకోజున పాపింకీర్తనలు నీవు వినిలేదా?
పట్టణములయం దిప్పుడు ఆమె గానమును వినువలయు లేదు.
ఇందువలన వనములనుండలి పక్షి బృంహమునకు గానమును
వినిపించుట కేగినది.

పంకజమ్మ:- ఆమె గారకు నీనున్ను తల్లడిల్లుట లేదా?

సుందరుడు:- తల్లడిల్లు కేమి? కాని యిప్పు డామెగారకు
నే నేడ్వను. ఎక్కడనున్నదని తెలిసికొనుటకు ప్రయత్నింపను.

పంకజమ్మ:- ఆమె యిక పట్టణమునకు రాదా?

సుందరుడు:- రాదు రాదని తోచుచున్నది.

పంకజమ్మ:- కాని నీతో చెప్పినదా?

సుందరుడు ఆకాశమునం దెచ్చులతో చూచుచు తల్లిమాటకు
మరుమాట చెప్పక కొంతపడి మానము బూరియుండి చివర కిట్లు
నియె. "ఆమె చాల దిగ్విజయవరుడు రాదు. కాని మెప్పుడోయొక
ప్పుడు వచ్చి నన్నుమాత్రము చూచిపోవును. ఆమె పాడి: కీర్తనల
యందలి భావ మదియేదా!

(7)

కొన్నికక్కనములు గడచెను. చెన్నపట్టణమందలి ప్రజలు
ధనకోటి పేరు మఱచిరి. సుందరుడు మోక్షాదునుండు పోర్త
ఫారము జరుపుకొను చుండెను సుందరుడు ధనకోటిని మరచెనని
తలిదండ్రు లనుకొనుచుండిరి. కాని యశుప్రభువును పంకజమ్మ
తలపునకు ధనకోటి వచ్చుచుండెను

ఒకదినము నాలుగుంటలవేళ దాసివచ్చి పంకజమ్మను
చూచి యిట్లనియె. అమ్మా! ఒకసన్యాసినివచ్చి నువగున్నయ్య కడ
నిలచున్నది. ఆమెనిన్ను చూచి మాట్లాడవలయునని చెప్పుచున్నది.

పంకజమ్మ:- ఇప్పుడు నాకు పనియొన్నది. మేడదిగుటకు
వీలులేదు. చిచ్చులు వెట్టి పంపించు.

దాసి - అమ్మా! ఆమెను విచ్చ వక్కరలేదట. నీతో
మాట్లాడుటకె యిటుకు వచ్చి: చాని చెప్పుచున్నది.

పంకజమ్మ:- ఎందుకు?

దాసి - 'నాకు తెలియదు. నేడనుగ లేదు. ఆమె నాతో
చెప్పలేదు. మేడమీదికి దీసికొనివెళ్తునా? ఆమె మహాయోగినివలె
నున్నది?

పంకజమ్మ - తీసికొనిరా?

ఆ సన్యాసిని మేడమీదికివచ్చి నిలచుండిన పంకజమ్మను
చూచి చేతులెత్తి "కర్మాణ మస్తు, చిరసుఖభీషణ" అని యాశీర్వ
దించెను.

అనివ్యమూర్తి యగు సన్యాసిని మోమునందు నుకాంతి
తరంగము లీనుచుండ ఆమె దృక్కులు త్యాగవైరాగ్యముల
నుద్యోధింపుచుండెను. పంకజమ్మ నిశ్చేష్టియై యామెను గాంచు
చుండ, సుస్థిగ్ధ చతురస్యమున సన్యాసిని యిట్లనియె "నన్ను
గుర్తింపలేదా? పంకజమ్మా?"

పంకజమ్మ - ఆ గుర్తించితిని. నన్ను చూచి యెన్నివత్సర
ములయినది? నిన్ను నేను దలచుకొనని దినమే లేదు.

గదిలో చదువుకొనుచుండిన సుందరుడు, గబగబ వచ్చి
"ధనకోటి! నీ! యని యామెపాంశులమీద బడెను.

సన్యాసిని తలచుచి సుందరుని లేగదీసి కాగిలించుకొని
ముద్దుపెట్టుకొని యిట్లనియె "సుందరా? ఈ సంసారమందు నా
కు నీవే బంధము నీవే ముక్తి"

కౌ. (శ్రీ). శా. (శ్రీ).

చెలుగు గడ — యంత్రములు

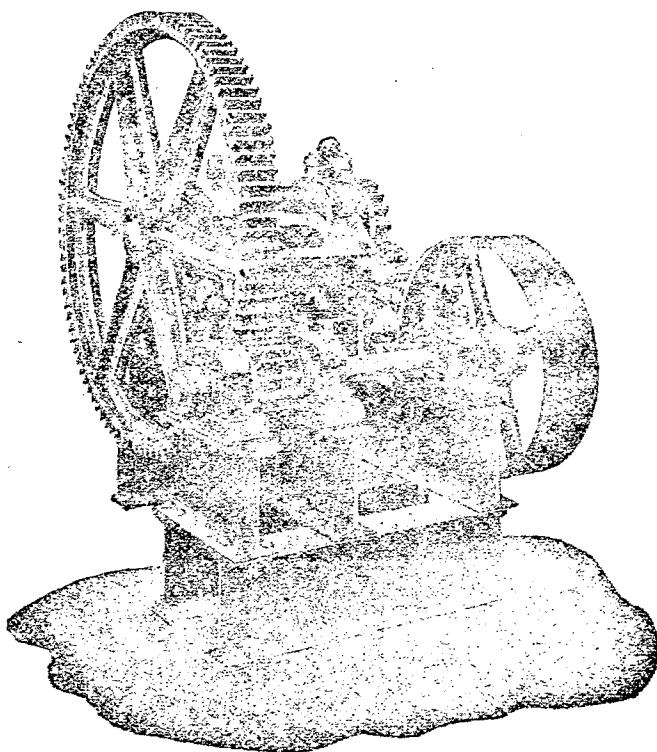
స్వయముగ తయారు చేయువారు

మాసీ ఆండ్ కంపెనీ (లిమిటెడ్)

ఇంజనీర్లు

పోస్ట్ బాక్సు 554,

మదరాసు.

చెన్నపట్నములో
తయారు చేయబడినది

మేలయిన
ఇంగ్లీషు రకములు

మిల్లుయాంక ప్రతిమ 8" 8" నైజు

MASSEY & Co, LTD., Engineers, Post Box 554 MADRAS.
TELEPHONE 1085. Telegraphic Address : MASSEY, MADRAS.

అఖిలభారత ఆయుర్వేద సమ్మేళన ప్రదర్శనములలో ఉత్తమయోగ్యతాపత్రములను,
బంగారు పతకములను పొందియున్న,

ఆయుర్వేదభూషణ నోరి రామశాస్త్రి అవారి శాస్త్రీయోష ధర్మములు

వసంతకుసుమాకరము తులం రు 37, పూర్ణచంద్రోదయము తులం రు ౧౬, మకరధ్వజము తులం రు ౨౦, శతపుక కృష్ణాభ్రక సిందూరము తులం రు ౧౦.

ఇంకను అనేక ప్రసిద్ధాద్యధర్మములు గలవు వలయువారికి క్యాటలాగులు పంపబడును.

ఈ యోషధర్మములు యంత్రసహాయ మేమూలేమును లేక ప్రాచీనాశ్రు సాంప్రదాయముల ననుసరించిని. మత పరంపరవస్తువును అనుభవమునుట్టిని తయారుచేయబడినవి.

ఆయుర్వేదనిలయము బెజవాడ.

గ్రంథవిమర్శనము

తొలకరి

శ్రీయుత ఆడివి బాపిరాజుగారు

గ్రీష్మతృతులకు తొలకరి చినుకులతో కావ్యరస పిపాసు పులకే "తొలకరి" యెంతయు తాపోపశమనము గావింపజేసి యున్నది. కావ్య మన ప్రబంధమేయనియు, ఛందస్సనగా పద్యములును వృత్తములునే యనియు భావించువారి కీగ్రంథముచింతితకపోవచ్చును. కాని రజనీయార్థప్రతిపాదకకల్పమే కావ్యమను పండితరాయలవాక్యమును "రసాత్మకం వాక్యం కావ్యమ్" అను విశ్వవాదపండితుని నిర్వచనమును ప్రమాణములుగ నంగీకరించురసికులకుమాత్ర మిగ్రంథమాదరప్రార్థ మగుచున్నది. గేయములు, అనగా పాటలు పదములు ఏలపాటలు అక్షరగానములు జంగమకథలు మొదలగునవి కావ్యగౌరవమునంద నర్హములాయన విషయము నిర్ధారణజేయుట యావశ్యకము ప్రాతవాసనల కలవాటుపడినవారును లక్షణదాసులును నగు పూర్వపండితులు వానిని కవిత్వాసామ్రాజ్యమునండి వెడల నడువదలచినను నిస్సర్వపరిభావంతములగు గేయములు ప్రజాసామాన్యదరణము పెన్నటికిని గోలపోవజాలవు. మీరుమిక్కిలి

ప్రజాసామాన్యమును మా: సోల్లాపమును నుత్తేజమును లింగించుటకు మధురఫలములు గల గేయములు చాలినట్లు కవిసమయములను సంప్రదాయములు నూతనగా గొనియెడు పద్యకావ్యములు చాలవు. తిన్ననై త్రోవ తీయనై పయని లతో నొప్పుగేయములు రసకల్పితములగు కావ్యములను గౌరవమునకు తిప్పక తగునని మామతము.

ఈ "తొలకరి" యందు నవీనకీర్తిని రచింపబడిన గేయములును, పదములు, నా, పద్యములు నానకములు కలవు. కవి పాశ్చాత్యవాద్యులపతమున మనస్సంచలనమునంది మాన్యభావము నూతనముగా శోభితము నొనరింపగుతూనాలుడై యీ "తొలకరి"ని రచించెను విశ్వప్రము. పూర్వకాలమునందు నైకము త్రిపురాంతకోదాహణ కర్తయగు రావిపాటి తిప్పన్న భద్రాచల రామదాసును పేరబరగు గోపన్న, త్యాగయ త్తేతరు మొదలగు కవిశేఖరులే రచింపబడిన గేయములును, త్రినాధాచలచే రచింపబడిన జంగమకథలును, యాలపాటలును యక్షగానములును రసకల్పములుగ బరగుచుండెను. పాశ్చాత్యరీతములలో క్యా ఫో, బరన్స్ బ్లేక్, మొదలగువారి గేయకావ్యములు విశేషమగు ప్రభావతి గాంచెను. ఈ కవియు ప్రజారంజకమగు గేయకావ్య ఫకి గ్రనలంబించుట కుభావము. కావ్యశైలి నిమమబద్ధమై సంప్రదాయ శృంఖలాబద్ధమై సులక్షణాంధ్రభాషయును పెద్దపేరుతో ప్రచారమునందు గ్రాంధికభాష కాక నిర్మలమగు

రక్తమై కిద్దమై రసకల్ప మై నుబోధకమై యొప్పు జీరదాంధ్రభాషయై యొప్పునది. గ్రంథమునందలి గేయములలో నెల్ల అశోక వృక్షచ్ఛాయ, ఒడవచానికథ, గంగిరెద్దు, కాకి కాకి గంటవేయ, మనసేలలేదు? తొలకరి మొదలగునవియు, పద్యకావ్యములలో నెల్ల పటము కాసారము మొదలగునవియు, ప్రత్యేక ప్రశంసార్హములు. "విచారమును" "తగినయల్లుడ నాడునో" యను నీతిముల భాగమునకు తీరముగనున్నను అంతచక్కనిశైలిలో సంతరింపబడి యుండలేదు. సంస్కృతము నుపయోగించుట కవి యింకను తగినంత యాదిత్యమును కల్పసౌష్ఠ్యమును పాటించదగునని మా హితము. మోకాలిమీద చేయి నూని దానివై మోము జేరి యశోక వృక్షచ్ఛాయ ను, అనతి దూరమున నున్నయల లహోద విసక కనకవన సోభాగ్యులు, వీడినక భారమున వేడి కన్నీరొలికి శారచీరతడునదూరయై వైచిధిని, పచ్చని చెట్టుపయిని నడవినట్టి పూవునలె నొప్పుచు గూడె చున్నట్లుగ నీతను గూర్చి చేయబడిన కల్పన మెంతయు రసవత్తరముగనన్నది. గ్రంథము ప్రాస్తావకీయ్య సంప్రదాయానుసారముగ శ్రీ ఓ. జే. కూర్చేగారికి గురుకట్టుముగ సమర్పించబడినది. కూర్చేగారు పీఠికలో గ్రంథకల్పన గేయవాద్యము ప్రాకృత్యమును గూడ నవీనాంధ్ర రసిక శిఖామణులకు నాదసాగ్రములని వివరించిరి.

2. అప్పారావు.

వాతావరణ నిర్ణయి

1922-వ సంవత్సరం డిసెంబరు నెల 16-వ శనివారము.

దినము	గరిష్ఠ ఉష్ణోగ్రత	గరిష్ఠ తేమోగ్రత	గరిష్ఠ తేమోగ్రత	గరిష్ఠ తేమోగ్రత	గరిష్ఠ తేమోగ్రత
జనవరి 1-వ
ఫిబ్రవరి 1-వ
మార్చి 1-వ
ఏప్రిల్ 1-వ
మే 1-వ
జూన్ 1-వ
జూలై 1-వ
ఆగష్టు 1-వ
సెప్టెంబరు 1-వ
అక్టోబరు 1-వ
నవంబరు 1-వ
డిసెంబరు 1-వ

మిత్రమా! నీ సలహా యేమి?

ప్రతి క్యాకర్ ఓట్స్ డెవలప్మెంట్ నివాస ఆరోగ్యకామంధము నా హాండ్ ముఖ్యమంత్రిగారు పరమం లక్ష్యములు ప్రకటించి బడినవి గాని నీ వేమైన నాతన సలహా ప్రదించున నేనవేయి జనల యువయోగార్థ మొసంగ గలవని వాచియున్నాము.

ఆరోగ్యకామంధమై, రక్త పుష్టికరమైనట్టి యా హాండ్ ము క్యాకర్ ఓట్స్! కనువులకు, యువకులకు కారకాభివృద్ధి కరమైన నాహాండ్ ము క్యాకర్ ఓట్స్! నిజమే కాని, జనాభా రుచింపజేయుటెట్లు?

ఈయన హాండ్ ము క్యాకర్ ఓట్స్ రుచింప జేయుటకు ఉత్తమ సలహా యేమి, దానిని దక్షిణమున యీక్రింది చిరునామా ద్వారా (వాయ ప్రాంతము).

MULLER & PHIPPS (India), Ltd.
Wholesale Agents

Madras, Bombay, Calcutta, Karachi, Rangoon.

Quaker Oats

పాండురోగము
Serravallo
టోనిక్ వైన్
Tonic Wine
టానిక్ వైన్

బలహీనత
బుడ్డి 1-కి ధర రూ 3-8-0, 3 బుడ్డు ధర రూ 9-8-0.

డబ్ల్యు.ఇ.స్మిత్ అండ్ కో., (లిమిటెడ్) మాంట్ రోడ్, మద్రాసు
W. E. Smith & Co, Ltd., Mount Road, Madras.

చెన్న పురి రాజధానికళాశాల

విద్యా శేఖర ఆర్కిరాజు ఉమాకాంతంగారి
మొదటి ఉపన్యాసము

వాఙ్మయభాష్య ప్రవచనము-దృష్టి భేదాధికరణము

ఈనెల 11 వ తేదీన వాఙ్మయభాష్యమునందలి కొన్ని మూలములను శ్రీ విద్యా శేఖర ఆర్కిరాజు ఉమాకాంతంగారి తులగాలు వచనము ప్రసేదించి కాలేజీ సంస్కృతిలోపన్యాస మందిరమున భాష్యమును వివరించిరి. ఆ భారతీయ దృష్టి భేద మును వివరించుచు బుద్ధుడు కాకద్వంద్వబంధమునను నూర్వో సాక్షుల రాజవంశములోనివాడనియు ఆ భారతీయత్వ వంశ్యుడనియు తెలిసిరి

భారతీయ మయొక్క యేతత్వమునకు శ్రుతిస్మృతి పురాణేతిహాసములందలి మనుత్వబుద్ధియే కలంబనమనియు తెలిసిరి తులగాలు భట్ట శంకర దురయ్యగారు పాఠాభివలయొక్కయు ప్రయత్నములందు ఈ సుస్థానైకత్వవేత్తావనమే గృహితమై గోచరించుచున్నదనియు చెప్పిరి. భారతీయ మన కంఠముల పూర్వపు అద్వైత ప్రవక్తబుద్ధియే న భారతీయతలంబున భేదము కలిగించు తెలియముల అతనియందు తన్నామముతో తద్రూపముతో మూలము భారతీయ మను ఆదృశ్యమునకు మనకు శ్రేయస్కరమే యైనదనియు సంస్కారైకత్వమును ఆరాధించుచు శ్రీ శంకరభాగవాద్గురులు ఆ బుద్ధిని అద్వైతమునే ప్రతిష్ఠితము చేయులగి రనియు యిట్టి శ్రేష్ఠవికరణమును నిర్దించు అగ్రసమాజప్రయత్నములందుగూడ ఆట్టి ధర్మమే బృహత్తును చున్నదనియు చెప్పిరి. నేటి విశ్వవిద్యాలయము లందలి విద్యార్థుల సంస్కారదాన్యములకు మిగుల వగచిరి.

గౌ. శాస్త్రిగారు

పునరా భారత సేవక సంఘమున నుపన్యసించుట

విమర్శనలకు సమాధానము

15 వ తేది సాయంత్రమున వై సంఘమున నుపన్యసించుచు తనవర్తమానమును సూచి భాగింపబడిన విమర్శనలకు ప్రత్యుత్తర మొసరుచు శాస్త్రిగారిట్లు చెప్పిరి-ఆస్ట్రేలియాలోని శ్వేత బాతుల వాదమునకు లొంగిపోతినని కొంతమంది నన్ను తేసింపిరి. కాని 1918 వ సం॥ మాన సామాజ్యసమావేశమున భారతీయ ప్రతినిధులవను మంత్రులవను చట్ట జరిగినమాధానమున యథాపూర్వముగా ననువదించితిని తెల్పితిని. ఆస్ట్రేలియా మంత్రిని భారతీయ కార్యకర్తలతో నింపివేయవలచితిని తలచిన వారెదుకో యుండిరి. లిబరల్ పక్షము యూనియన్ రాజకీయ కక్షల నేల దూషించితిని జని కొందరు నన్ను తేసింపిరి. భారతీయులు ప్రభుత్వమువారిచే బ్రసాదించబడిన సంస్కరణముల తిన్నగ నుపయోగించుకొనుటయు, అసహాయ వాదులు రాజుమారునిన గౌరవించుటకుల కాలములను సామ్రాజ్యమునుండి చిల్చిపోతెనని తలచుటకుల కారణములను భారత జాతీయవాదముతోన సుభావమున వ్యక్తము చేసి గాంధీమహాత్ముని ఋజువర్తనమును సర్వవాక్సరతను సూచి వారిలో నదిభిన్నాయము వ్యాపింపజేసితిని. సామ్రాజ్యము సూర్యయే పోగడితినని నావత్తుమువాదమునై తిహించితిని. లిబరల్ పక్షముయొక్క విలక్షణత్వము సామ్రాజ్య స్వపరిపాలనము నెడ గల విశ్వాసమే యగుటచేత నే యిట్టి ప్రకటనగావించితిని.

ఎస్. ఆర్. యు. సామ్రాజ్య.

వాతావరణ శాస్త్రజ్ఞుడు.

ముఖ్య గమనింపు (2942)

దేశాగ్రహణములు

(6) బెనారస్ సిటీలో నుండు, దుర్గా మెడికల్ హాలు వారి బహుమూల్యవారికి నాకు అత్యద్భుతమైన గుణము నిచ్చింది. ఇప్పుడు నా కావాల్సిన లేదు. ఇందుకై వారికి నేను నా కృతజ్ఞతాపూర్వకమయిన కందనములు చేయుచున్నాను.

రంగూన్ } బాబులాల్,
80-6-19 } హైదరాబాద్.

పౌరుషలీల-వెల రు 0-6-0 మాత్రమే.

(రెండవవలసల బద్ధకావ్యము; కథ అద్భుతాంతము; శైలి లలితము; మయిలనరపు వేంకటరామయ్య బి. యి. యల్. టీచే విరచితము) దేశమపుస్తకములు ఒకపాటి లీనికొను వారికి ఒక పుస్తకము ఉచితముగా నియమించును.

పి. వి. రమణయ్య అందు సక, గుంటూరు.

పాల్నూ, దీక్షించుచుండి-రక్క బాసననభా నమానకమున
 బీహారు దేశమునాడ సామ్రాజ్యమును ప్రదర్శనమున పాల్గొను
 టనుకొనిచి ప్రత్యేకముల నేకములు జరిగెను.
 దివాన్ బహదూర్ విజయరాఘవాచారి
 గారు ప్రభుత్వమువారి తరపున బీహారుదేశము ప్రదర్శనమున
 పాల్గొనిన బాధ్యునియై ననుచు ప్రక్షలపత్రములను లెక్కించి, నేక
 దత్తుగారు, రాజుబహదూర్ ద్వారకనాథుగారు బిహారు
 ముగ ముఖ్యులును, ప్రభుత్వములకు బీహారురాజ్యమున నేమి
 యు లేదనియు ధనము లేక ప్రజలు సూద్రులందఱ కనికమాలిన
 ప్రభుత్వములై ధనము వ్యయముచేయుచున్నారనియు లేదని
 చిరి ప్రదర్శనపంఠము నేర్పరచుట కశక్తులు సమర్థులనిచి రని
 తెలియుచున్నది.

చెన్నై పరి ఆంధ్రనభ

విద్యాభ్యాస అక్కిరాజు ఉపాధ్యక్షుల గారు

పూర్వరంగాధికరణోపన్యాసము

నీర్మల సాయంకాలము, 15 గంటలకు ఆంధ్రపత్రికాభవనమున విద్యాభ్యాస అక్కిరాజు ఉపాధ్యక్షుల గారు 'పూర్వరంగాధికరణ' అను విషయమున గూర్చి చెప్పగలగటమునకు సన్నద్ధులైరి. ఆంధ్రపత్రికాభవనమున వచ్చిన ప్రముఖులందఱు నీర్మలగారి సభకు వచ్చిరి.

విషయము వాఙ్మయము, ఈ విషయమునుగూర్చి వారు కొన్ని ముఖ్యములను ప్రాసించి, అనంతరములలో సభాగమనకు మాత్రమే వాఙ్మయ ప్రాసించున పూర్వరంగాధికరణమునకు వెళ్లిరి. తక్కినవాఙ్మయ యింకను పూర్తికాలేదు. పూర్తియైన యిప్పుడు మరియొకసభలో వివరించెద ననిరి.

పూర్వరంగము ప్రతి వేదవేదమునందు ప్రబలము విమలత కలిగిన సమయమున నెలులైన యజ్ఞులగాదికర్త ప్రాధాన్యమును పొందుచును నిలపుకొనుటకు తత్ఫలితములు మనస్సులకు దృఢమై నూతనవిషయములను చేర్చుచుగల వానిని తీర్చి ప్రాసించి. తత్ఫలితములను ప్రాసించిగా గొని సుప్రసిద్ధి మహావైభవమునకును పరిమాణమును నిర్ణయించిరి. వేదముల పాఠములు అనిరి, అనగా వేదపుస్తకములు యుగయుగములకు వలె వలె వివరించుచున్నట్లు అనిరి. వేదపుస్తకములైన పరమేశ్వరుడే బుద్ధి పురి నోటగూడ వివరించెద గాన వేదముల కట్టిపాఠములు కలలో బుద్ధివేపుని నీతిత్వములకు గూడ కట్టిపాఠములు కలవని తాత్పర్యములు వానిన దాని కుదాహరణ ప్రకృతి ప్రకృతి నీతివాలకపోయితి తర్కములను బోధించుచు గొనవలసిన వేదములపాఠములును బలవదాధారమును నిర్ణయించిరి. నా రట్లు చేయుట ముద్దేశముతో గాదు, కర్మకాండ యందు వారి కట్టిపెట్టినట్లుగను గలను. బుద్ధిమూర్తి యజ్ఞముల యందు పకు పకు నిశ్చయించి నీతి ప్రాధాన్యమును మతమును బోధించుటచే ప్రజల తృప్తికముగ బుద్ధివేపుని బోధనకు కకు లగుచుండిరి అట్టికరిని వేదమతము నెలులనుట్లు కనుపడెను. వేదమతము నిలవకున్న మహావైభవము కలుగనని వైదికమతమువాత తలచిరి. బుద్ధియు సామాన్యమోపును. వేదములు దైవప్రసాదములగాన బుద్ధిని బోధనములకంటే వేద వాక్యముల క్రేమములని వారు జనసామాన్యమునకు బోధించుట కింక యుపాయమును బూనిరి. తమవాదమును బలపరచు కొనుటకు దుర్బుతులని బుద్ధినికలమున తలంపబడిన పూర్వ వారముల ననగా నియోగవద్ధతి మున్నగువానిని లోలగించుటకు మనుస్మృత్యులలో క్రొత్తధర్మములను చేర్చి వానిని తీర్చి ప్రాసించి. మనుస్మృతి కలియునునకే ఉద్దేశించబడినది. తనస్మృతి కధికప్రాధాన్యము కలుగవలెను తలంపుతో పరా శరము మనుస్మృతి కర్మయగమున ఉద్దేశించబడినదేనగాని కృతయగమున ధర్మము నాల్గు పాదముల నదనుచుండుటచే నా యగమునకు స్మృతిని పరిలేరని మనోబ్రాసెను. మనుస్మృతి లోని విషయములన్నియును కలియుగమునకే కర్మయగమున అన్యాయములు అబద్ధపుస్తకములు వానికే ప్రాసించితిమలు మున్నగువి మనుస్మృతిలో నున్నవి. ధర్మయగమున కృత యగమునకట్టి అధర్మకృత్యములే లేవు యుగ్యమునందు చతు ద్యుగప్రసాదములేదే. త్రేతాయగమునందు ధర్మము మాయ పాదములనగా శ్రీరామచంద్రమూర్తి పాదములండి వానిని కథించుట మనుగూతాధ్యక్షులవలన ధర్మమును పాదము నని చివరనుభావము. ఎటులయును ప్రేతాయగమున ధర్మయగము మత్తిధికము ధర్మప్రచారము తక్కువమని రామాయణములన తెలియుచున్నది వ్యాపకమున ధర్మము చెందుపాడే. భారతము నందు ధర్మ ప్రకారమున కృత్యధికముగాని ధర్మవర్ణము చాలతక్కువ యని భీష్మములు పాం డవులు మున్నగు ధర్మపురస్కృత్యులవలన గూడ తెలియుచు న్నది. భీష్మము తన్ను గెల్పు సహాయమును రహస్యముగా పొందవులకు బోధించెను. ధర్మరాజు అశ్వత్థామ హతుడయ్యె నను నమృతము ప్రాసించున కలుగజేసెను. ఇట్టి పెన్నియో కృతి వారాది అధర్మములనుగూడ కలవు.

విషయమున ధర్మ మేక పాదమే అనిరి. కృష్ణనిర్వాణ మతో కలిప్రవేశమును స్థిరపరచిరి. అతిరక కెంజరుబ్రహ్మలు గలిగిరి యింకను దెంచు గలిగినవలెనో నిర్ణయించుటకు సా ధ్యుపదేశము. అనంతకాలమును వాంకవిధముగ నిర్ణయించ ప్రయ త్నించియైన మేర్పడిరి. బుద్ధివేపునీతి అపరిపాకము లగుటచే నరనినూప భగవంత్తార మని వాంకపుస్తకముననుసారము. వేదములు యుగయుగములలో నిండియున్నవి. ఆయా యుగయుగ భవద్దు యుగి మున్నగువి గూవు. అయుగివలన అయుగ్యు ధర్మముని తేలుచున్నది గాన వేదములు యుగి పో

క్రములు. ఇంతవరకు వైదికాధ్యక్షులుగూడ సంగీతంబిరిగాని యు ఘలు మంత్రకృష్ణులు మంత్రములైవలెనొక్కవనిరి. యుగ్యమునం దు ఇంద్రునకు మహోన్నతస్థాన మియుండును. పురాణకాలము వాటికి విష్ణునకును కురునకును ఉన్నతస్థానము లభించినది. వా రిలో బ్రహ్మగూడ చేర్చబడినది. ఇందును ముఖ్యులైవలె సుర మీంపడువాడుగా పదమృతు డయ్యెను. అటులే అగ్ని వాయు వాదులుగూడ వేదకాలమువాటి ప్రాధాన్యమును వాసిదిక్కుల కు లు గా మారి పోయిరి. కురుదు త్రి మూర్తులలో నొక్కడ యుగి కప్పల క త్వము ను గూడ వలలెను. ఇంద్రునకు కురునకు సమునికేసిరి. ఇంద్రునకు విష్ణువు సోదరుడు కురునకు కురుడు (వియనిత్రుడు. ఇట్టి వన్నియును పురాణకాలమునందు జరిగినమాటలు. కర్మమార్గ ధర్మమార్గముల సంధికాలమున పురాణములు ప్రాయశః డెను. అని యిట్లుచేక విషయములను ప్రమాణ స్థోకములతోగూడ విద్యాభ్యాసము వివరించిరి. విమల పండి త గానాల రామమూర్తిగారు విద్యాభ్యాసముల కందనముల నిర్ణయించిరి. వారి అభిప్రాయముల నన్నిటిని మన ముహూపించి యన ఆమోదింపకున్నను వారు అత్యధుర్యతను గ్రంథకరిగోధన గావించి రని చెప్పకలేవదు. ఈవాద్యులకర్తవ్యవలన ప్రపంచ మున కంతటికిగూడ నూతనమార్గమును విద్యాభ్యాసము చూపిం చిరిగాన ఆంధ్రవేదమున కపారమగు యజ్ఞమును చేపూర్వకలవా రైరి గాన నంతులకు ఆంధ్రులందరను వారిపట్ల కర్మవర్మకు కృతజ్ఞతను చూపగలరు. ప్రభులు స్వర్గులు ఉపవనత్తులు పురాణములు మున్నగు సహగ్రంథకాలమును ఓడిపోవరి కోధించి వివిధ వ్యాఖ్యాతల విమర్శలను చదివి ఓడితపో నీవాగములను విద్యాభ్యాసము ప్రాసించి వినిపించినందులకు సభ్యులపక్షమున వందనముల నిర్ణయించెదనని పండిత రామమూర్తి గారు నడిచిరి.

క్రొత్త జాతీయవాదపత్రిక నవయుగ

అలహాబాద్, డిసెంబరు 15:— పండిత గౌరీశంకర మిశ్రాగారి సంపాదకత్వము క్రింద కాలనా దినపత్రిక యొకటి నవయుగ యను నామాలితమున ప్రచురింపబడును.

కలకత్తా డిసెంబరు 15:— డిసెంబరు 14 న లేదిన రీడింగు ద.పత్రికలు కట్టుకుంటుంటుంటే ప్రభుత్వభవనమున విచార గించిరి.

రీడింగు ప్రభుత్వ రాష్ట్రీయ ఆస్పత్రిని తిలకింప పోయి యుండిరి.

సరిహద్దు ప్రాంతముల కలతలు

అలహాబాద్, డిసెంబరు 15:— గతమాసమున కధిదు వారుబ్లాలో దొంగలు కొన్ని స్థలముల దోపిడీలుచేసెను. కధిరం వారనకు సమావేశమున అహమ్మదాబాద్ బ్లాలో కొన్ని స్థలాలైతులయి డ్లలో లూటీ 20 గను. పోలీసు ఇన్స్పెక్టరు, కాన్స్టేబులులై కలతల సహాయము చేయరాగా గాయముల తగులుదాక కొట్టబడిరి. అహమ్మదాబాద్ మిలిటరీ బ్యారక్కు నందు 17 పిస్తోలులు యీ దోపిడీ గాంధ్రు దొంగిలించిరి.

మదరాసుజిల్లా ఆంధ్ర జాతీయోపసంఘము

ఈసంఘమునకుమాన ఈజిగువవారు గయాకాంగ్రెసు కుట్ర ప్రతిఘటనగా నెన్నుకొనబడిరి-కా. వాగ్గేరరావుగారు, ఓం ప్రకాశంగారు, గద్దె రంగయ్యగారుగూడ, వేమవల్ల రామరామగారు, స్వామి ధర్మారంకారు, గో. వెం. నుబ్ర చ్చయ్యంజెట్టిగారు, కె. శివరామకృష్ణరావుగారు, నరసింగరావు అగర్వాలాగారు, చందన మెకట రామరామగారు, వి. యల్. కామ్రెగారు.

మరియొకరైల్వే ప్రమాదము.

అయోధ్యలోహోఖండ్ రైల్వేమార్గమున డెర్రీమూరా దాదాదులకుధర్మ నున్న మూకేప్రేమకాద్ద రాత్రి 9 గంటలకు కొంచెము ముందుగా రాకగిరిన ఎగువమెయిలుబండి యొక నొ తిన్నపనిచేయకుండుటచే డ్రైవరును డ్రైవరును దిగి పరిశీలించుచుండునంతలో నొకగూఢుబండి వెనుకనుండి వచ్చి మెయిలు బండిని యెదురుదాట్రోసెను. డ్రైవరు డ్రైవరులనులొప్పునను మృతిచెందిరి. ఒకభారతీయ ప్రయాణికుడుగూడ మృతిచెందినది. 4 గురు భారతీయప్రయాణికులకు గాయములు కలిగెను.

కలకత్తా ఐరోపీయ ఉచిత పాఠశాల

రాజప్రతినిధిగారి ప్రసంగము

డిసెంబరు 16:— డిసెంబరు 15 న లేదిన కాబ్రతి నిధిగారు కలకత్తా ఐరోపీయ ఉచిత పాఠశాల వార్షికోత్సవ సమయమున కట్లు ప్రసంగించిరి.

లేదినము నాకాశంధము పాడబడుచున్నది. ఈపాఠ శాలకును రాజప్రతినిధులకును తరతరములుగా సంబంధముకలదు. 184 సంవత్సరముల క్రిందు కార్మ వాల్మీకపుత్రుగారు భారత వేశమున విరోహిదేవీయుల విద్యాభివృద్ధికి యీ పాఠశాలకు శంఖస్థాపన మొనర్చిరి. ఆగవయమున 1788 సంవత్సరములనుండి యీ పాఠశాల చేయుచుండిన మహాపాఠశాల నాతడు జ్ఞప్తియందుంచు కొనియే యుండవచ్చును. అట్టినుండి రాజప్రతినిధు లంద రీపాఠశాలకుభివృద్ధికి చాల పాటుపడుచున్నారు. 1855 సంవత్సరమున బెంటిన్ ప్రభువుగారు ఈ పాఠశాలకు పోషకులైరి. అప్పటినుండి ప్రతి రాజప్రతినిధియు పోషకులుగాకేర రాము సాహాయ్యముచేయుచున్నది. లాన్డ లాన్డెస్సగారు 1868 సంవత్సరమున రైస్సామిగారి కేర బహుమతి యొకటి వాంకొకటి వారికొకటి ప్రతి సంవత్సర మొకంబడునట్లు ఏర్పాటుజేసిరి. ఈకేరములనుండి వచ్చు సాంప్రదాయము ననసరించి యీ పాఠశాలకువహో క్యమున పొల్లన చాలసంతోష మొనవుచున్నది. ఈపాఠ శాల యాదర్శము లత్యున్నతములు. ప్రస్తుతము భారతవేశమునందు విరోహియలసంఖ్య హెచ్చినది. అందులో ననేకకుటుంబములవారు చాల దీక్షితులుం యున్నారు. ఇట్టి సమయములందు నా లీజువారులకు అన్నదస్త్రవిద్యాదానముల నుదాహరణమున జేసి జీవనాధారముల జూపు పాఠశాల నెన రాదలించుకే ఈ పాఠశాలవై నాకున్న గౌరవము సాదరభా వము జూపుటకే నే నీనాడు తిలకింపవచ్చును. లేదినము నాచే తికి ప్రసిద్ధిపాలు మీదగు 8 నివేదిక ప్రత్ర మొకటియు, విరోహియ పాఠశాలల ఇన్స్పెక్టరు కేపుర్రు గారి నివేదిక ప్రత్ర మొకటియు రెండు నొకంబడినవి.

వీనిని తిలకించి యిట్టియాదర్శములు కల్గినపాఠశాల కొక పోషకుడుగా నున్నానని గర్వపడుచున్నాను. కేపుర్రుగారు చాల నూత్నమరీతుచేసి యీరాష్ట్రమునం దభ్యున్నతవిద్యను గలపు కళాశాలలలో నీపాఠశాల తు. తూకచున్నదని నీవేదించిరి. భవము కంకవిరముగ నున్నను, భవనవస్తులు చాల నున్నను, చాల క్లాఫనీయముగ కృషియుచుండినంతయు అయి రోపీయుల యువాభాగము జూపుచున్నదిగాని చేకగాదు. నరీకులందు విద్యార్థుల అంధిభరితముల యాశ్చర్యము గాంచి యీ పాఠశాల యందు గలప బడు విద్య మహా శ్రేష్ఠమైనదని తెలియవచ్చును. ఈ పాఠశాలలో విద్యార్థుల సంఖ్య హెచ్చినది. ఈ కాలమున విద్యార్థులకు తగునవ్యాసనల దొంగట కృతకరమైనన, నరీకులందు విజయమొంది సంసారము ప్రవేశించున్న విద్యార్థులకు ఉచిత మైన నూద్యోగము నిప్పించ కృత్యములేదని ప్రసిద్ధిపాలుగారు ప్రాసించిరి. ఇవి యం తయు ఈ పాఠశాల లాభి కారుల క్రేడాభివృద్ధినికరము. వాల వాలి కలకు కడ పు నే జెప్పువోపుడేదనగా మీపాలికు కంచి విద్యకాల చిక్కినది. వీనిఫలముల నుచితరీతి చనుభవింపుడి. ఆంగ్లేయ సామాన్యమున భారతవేశ మొకమఖ్యస్థానమునపొందవచ్చుది. అ తరి తమరందరు ఆంగ్లేయభక్తికొరవము నిల్పుకొనునట్లు అచరించవలయును. మీయాదర్శముల నెరవేర్చవలసి సామా జ్యకంఠము నెదురుచూచుచున్నది. సత్యవంధర, రైల్వే ము, స్వార్థత్యాగము, నిశ్చలరాజధర్మ ఇతయే మీరు కాపాడుకొన వలయును.

ఒకవిలేంతు వివాహము

నాంబాయి, డిసెంబరు 16:— వైశువకర్ణు డను జయసిం గోభాయి మోహాలాల్ మగారు దక్షిణ ప్రాంతము నిలకింతు చంద్రాబాయిగారిని వివాహవివాహమున ప్రకారము వివాహ ముడిచి.

దంతచూర్ణము

నెల దమ్మీ 1-కి 0-2-0
ఈ ధంతచూర్ణముతో పండ్లతోముటవలన చిగుళ్లనుండి రక్తము విగ్రంథవలయును. నోట దుర్గంధములేక యుండును.
అమృతాంజనము డిపో, మద్రాసు.

అ మె రి క దే శ ము న ం దు త యారు చేయ బ డి

ప్రపంచమందు అంతటను అతి సుందరమైనదని

వేరు పొందిన సేష్టి మంగల కత్తితో (2)

మీ రే ఔరము చేసికొనుడు

Brownie

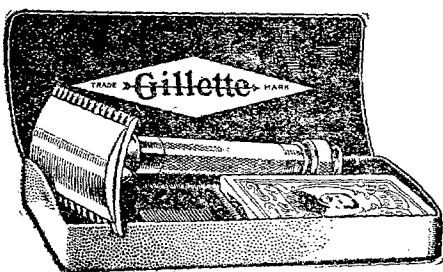
బ్రౌనీ

ధర రూ. 4-8-0 లు మాత్రమే.

ఇంతవరకు గిల్టెట్లు రేజరులు

రూ. 12-0-0 కంటే తక్కువ ధరకు

విక్రయించ బడలేదు.

క్రొత్తగా అభివృద్ధి చేయబ ర గిల్టెట్లు రేజరు

ధర 1-కి రూ. 21-8-0 అంతకు గా యుండును.

Gillette Safet Razor Co.,

BOSTON, U. S. A.

Representatives: Muller & Phipps (India) Limited, Calcutta, Bombay, Madras, Karachi, Rangoon

సులభము!

మంచి గిల్టెట్లు కత్తిని రేజరులో నుంచి
సబ్బు తడవి, ఔరము చేసికొనుడు.

సుఖముగా నుండును!

సులభముగా ఔరము చేయును, ముఖ
ము శుభ్రముగాను, చల్లగాను, అంద
ముగా నుండును.

అపాయము లేదు!

గాయములు కలుగ నీయకుండను, చర్మ
మునకు మంటలు లేకుండునట్లును, శుభ్ర
ముగా వెంట్రుక లన్నిటిని పూర్తిగా
తీసివేయును.

ధర సులభము!

ధర అతిచౌక ఒక కత్తి (బ్లెడు) అనేక
ఔరములకు ఉపయోగ పడును.

నూతన ప చురములు

బమ్మెర పోతనామాస్వప్నచరితము

ఆంధ్ర భాగవతము 1-కి 6-0-0

డిటో మేలుపతి 2 సంపుటములు 8-0-0

ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-కి 5-0-0

ఆనందరంగరాట్టాదము 1-కి 1-8-0

ఆనంతునిభందము 1-కి 0-14-0

అప్పకవీయము 1 కి 2-8-0

అధర్వణకారికలు, సటీక 1-కి 1-0-0

ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మావద్దదొర
కును. క్యాటలాగులు చూడకొరీనాము.

వావిళ్ల - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292, ఎస్టేట్ స్ట్రీట్, చెన్నరట్నం.

దివ్యోషధము

శిలాజతుర సాయనము

ప్రతివారికి ప్రాణసమానమైనది.

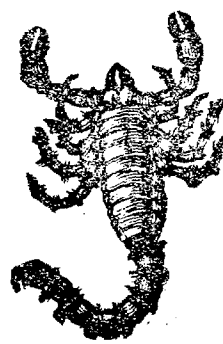
రోగకారణము లగు వాత-పిత్త-కఫములను సమానావస్థ
యం దుంచి ఎట్టి రోగమైనను ఏవయిన గల వారి కై నను
రానివ్యవహారములు చిరకాలమువరకు జీవింపజేయును.
రస-రిక్త-శుక్రాదిభాతువులను శుభ్రపరచి వృద్ధిజేయును. వేదా
వనోజిత సర్వరోగముల అతిశ్రేణుముగ బోగొట్టును. వేయే?
జీవించియున్నందుకు ఏ రోగమైనను, నిరోగమైనను దీని నొక
సారియైనను తప్పక పుచ్చుకొని తీరవలయును. వర్తక దాంభికపు
మాటలు గాని, ప్రచురము గాని మాదికాదు. ఇండియాలో
అనేకజల పుచ్చుకొని ప్రళంపించి తిరిగి రోగుయన్నారు. మీరేల
పుచ్చుకొనరు! మీరు మీ బంధుమిత్రులు కలిసి యప్పుడే
పుత్తరము వ్రాసి శిలాజతుర సాయనము డబ్బాలు తెప్పించుకొని
నేవింపుడు. రోగరహితమై చిరకాల సుఖమునుభవించెదరు.
ఈ డిసంబరు నెలాఖరువరకు డబ్బా రూ 6-8-0 లు మాత్రము,
పిమ్మట డబ్బా ఖరీదు రూ 8-0-0 లు.

మా నిలాసము: ఆయుర్వేద రత్న పండిత

బి. శ్యామసుందరరావు బ్రదర్స్,

ఆయుర్వేదావధాలయము, బరంపురం. గంకం ఇండియా

భయపడవద్దు

తేలుకుట్టిన తక్షణమే ఈ
వేదము వాడిన విషమును
తీసివేయును. బుడ్డి 1-కి కల
రు 0-8-0. 1 బుడ్డి మొదలు
8 బుడ్డవరకు పోస్తేజ 0-8-0
రు 4-8-0 చుడియారరు తేసిన
వారికి 1 డబ్బా బుడ్డు పోస్తేజ
భేదంప పంపబడును.
పక్షవాతము, పిచ్చు, కుప్పము
క్షయము, మూలము, అరి

మూత్రము, గర్భవ్యాధులు మొదలగునాటి కన్నీటికి
నమ్మకమైన యౌషధములు గలవు.

క్యాటలాగునకు వ్రాసినచో ఇనాముగా పంపెదము.

మీకు గల బాధలను వ్రాసి మంచి యౌషధమును
జూచుడు. (119-850)

Telegrams: Rajvaid Sri Bamandasji Kaviraj
Rajvaid 152, Harrison Road,
Calcutta. CALCUTTA.

A Sure Remedy of Nature for all Eye-dis-
eases. Cures Cataract, Glaucoma, etc.,
without knife. No failure; absolutely safe.
highest testimony. Particulars free.
L. H. SELLER, D. Samta (Bengal).

SANTI OIL

Simple, harmless, external application for
rheumatism, neural weakness, Loss of Manhood,
etc. No irritation, no discolouring, no
nausea. Particulars free. Correspondence
confidential.
HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

ముద్రణమైనది. క్యాలికోబైండింగు బైండింగులోనున్నది.
4 బాగములు! ఇతర కవులచరిత్రము పెద్దపీఠిక!!

కర్త:— వంగూరి సుబ్బారావు

శ్రీ మహామహాపాఠ్యాయ

వేదము, వేంకటరాయశాస్త్రిగారి పీఠికతో (456)

చిత్రకటములతో వెలువడుచున్నది.

కంచెర్లగోపన్న, కవిచౌడప్ప, కాసులపురుషోత్తమ, మారవికద్రకవి, కవిరాజుమహా
అశ్వానుకవి మొదలగు 200 మంది కవులచరిత్రము.

క్రీ. శ. 1200 లగాయును 1900 వరకుగల ప్రాచీనాధునిక కవుల సంపూర్ణ వివరము
లున్నవి. ప్రతికథకమునుండి నవరత్నములు, పంచరత్నములు, ద్వికములును వచ్చి శైలిపద్యము
లుదాహరించెడివి. కవిస్థల, కుల, కాలనిర్ణయములు శ్రద్ధగా జేసితిమి.

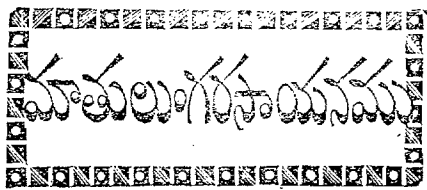
వెల 1.కి 5—0—0లు. ఆర్డరు రిజిస్టరు చేసికొనవచ్చును.

ఆంధ్ర పత్రిక ఆఫీసు

ఓపాలాపెట్టె 212 మదరాసు

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

గర్భిణీ స్త్రీలకు

సంజీవని

గర్భిణీ స్త్రీకి గలుగు, వాంతులు, చెక్కిళ్లు, బలహీనత, సోమరితనము, అజీర్ణము, కలనోష్ఠి, చిక్కిపోవుట
ఎడమప్రక్కనములు బాధించుట, హృదయము కొట్టుకొనుట, చెక్కిళ్లు, కండ్లలోనికి పోవుట అన్నియు మామము
చేయును. స్త్రీలు గర్భము ధరించినది మొదలుకొని ప్రసవించువరకు విడువక సేసింపి ఎట్టివాధయు లేక సుఖప్రసవము
చేయెదరు. వెల బుడ్డి 1 కి రూ 1-12-0

ప్యాకింగు పోస్టభియ్యలు ప్రత్యేకము. క్యాటలాగు ఉచితము.

తంతివిలాసము

వైద్యరత్న పండిత డి. గోపాలాచార్యగారి

ఆయుర్వేదాశ్రమం

41, ఆచారప్పకోవిటి, జి. టి., మదరాస్.

పండిట్ దమరాస్

వేలు కంపెనీచరి ప్రత్యేకపు బేషదములు

ఈ క్రింద దెలుపబడిన బేషదములు శరీరకాస్త్రమునను, రోగ చికిత్సకును సంబంధించినవి మా వైద్యులచే
రసాయన కాస్త్రజ్ఞులచే కాస్త్రపరిశోధనానుసారము యేర్పరుపబడినవి.

మా బేషదముల తయారుజేయు కాలలో వలయు సామగ్రి యంతయుగలదు. ఇది యిండియాలో నెల్ల చాల పెద్ద
ప్రస్తుతము కావలసిన వస్తు సామగ్రి యంతయుగలదు. అచట మూలికలు వృక్షకాస్త్రప్రకారము, రసాయన కాస్త్ర
ప్రకారము, భూ తద్దముగుండ గుండ పరిశుభ్రతయబడును. అచట బి. పి. స్టాండ్డు ప్రకారము రసాయనములు మూలికలది
తయారుగును. కావున యీ బేషదములు పారిశుద్ధ్యతయన్న, నమ్మకమున్న యేమాత్రమును అనుమానింప వక్కరలేదు

డాక్టరు యాన్సన్న సిరపు

సిరపు ఫెర్రీ ఫాస్ఫేటిస్ కాంపౌండు క్వినైను యెట్ స్పిక్వియా

ఈసిరపు డాక్టరు యాన్సన్నపద్ధతి ననుసరించి విరసఫాస్ఫేటులు, క్వైనా, స్పిక్వియా
యియన్నియుజేసి దివ్యముగ తయారు జేయబడినది.

ఈ బేషదము అతి ఉష్ణప్రదేశములోగని యిండియాలో నుండుటవలన గలుగు దుర్బలత్వ
మును పోగొట్టుటకును, మానసిక జీవహాదాగని దుర్బలత్వమునుగని పోగొట్టుటకును ప్రపంచ
మంతటను ప్రసిద్ధికెక్కిన దివ్యబేషదము.

వెల పెద్ద బుడ్డి రు 2-8-0 మీడియం నైజా బుడ్డి రు 1-4-0. చిన్నబుడ్డి 12 అణాలు.

కెమికలు ఫుడ్డు

ఇది విరక, లైము, పొటాషు, సోడా ఫాస్ఫేటులసిరపు

కుళముగనుండును. అడుగున సత్తయేమియు నుండదు. ఫిలడల్ఫియా యెడ్వర్డ్ పారిషుగారు
చెప్పిన పాల్లాప్రకారము తయారుకాబడినది.

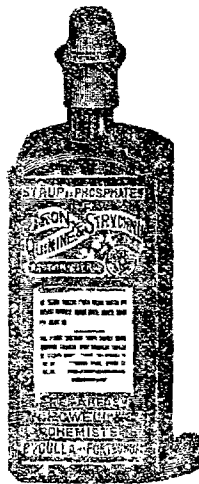
ఇది పిల్లలకు అత్యంతోపయోగకరమైనది. ఇది బలమునిచ్చు మంచియోషదము. రుచిచానుండును. మంచిరక్త
కృత్తిగావించి శరములకు పుష్టినిచ్చును.

పెద్దనైజా బుడ్డి రు 1-12-0, మీడియం రు 1-0-0, చిన్ననైజా 10 అణాలు.

వలలు కంపెనీచరి సరుకులకు మా మందులను వివరించుచు వ్రాయుడు.

N. POWELL & Co., Manufacturing Chemists, Bombay.

(3421)

మంచినిమాయము! నేక కలు కర్మచడినవి!! నేక దొంగత్వ!!

మేలైన జపాక పట్టు పంచలు

నేక పంచలు కర్మచడినవి!!
ప్రస్తుతం భూలు తగ్గించియున్నాము.
వాచకలారా! కృంగారమున్న
కాగితమును గలమేలైన ఆంగ్ల
పట్టుపంచలు కండుగజినా నా
దముకొరకు తెప్పించి విక్రయించితి
పోగా మిగత కొద్ది పంచలుమూలకే
యున్నది. ఇందులో ఎరువు, కచ్చ
అరువచ్చ, రోహ, మేకువర్ణం, ఇత్యాదిరంగులు గలవు. క్రి
నియమైట్టిని. త్వరపడు. తపాలభియ్యలు జేతు.
2 1/2 మాసానిదిన్ని 2 1/2 మూర పెడల్పుగల పట్టుపంచ 1 కి రు. 4-0
చిరునామ:— రాజలక్ష్మీ కంపెనీ,
980 గిం 4 1/2 సంబులవచ్చున వీధి, మదరాసు.

డయబిన్

మిక్కిలి పనికి వచ్చునది

అతిమూత్రము ఎంతకాలమునుండి యుండి
నను, ఈ డయబిన్ పోగొట్టును. నేటికిని గొప్పవై
ద్యులచేతను పొగడబడుచున్నట్టియు, అనాదిప్రసిద్ధ
ముగ నీజేశమునందు దొరకుచుండెడి యమూల్య
ములైనట్టియు, స్వచ్ఛము లైనట్టియు మూలికలతో
ను, దినుసులతోను వైద్యశాస్త్రానుసారముగ చేయ
బడినది. దీనిని కొంచె మువయోగించిన మూత్ర
మునకు నెడలు పర్యాయములసంఖ్య తగ్గును.
మూత్రములోని టీపి పరిమాణమును తగ్గించును,
ఈ మందునే మరకొంత కాలము తీసికొనుచుండిన,
మంచియోగ్యము కలుగును. సీసారు 4-8 0.

శ్రీకృష్ణన్ బ్రదర్స్,

323, తంబు శెట్టివీధి, మదరాసు.

యిరాం! యిరాం!!

60 సం॥ రముల అనుభవముగల సర్కారు
వైద్యాధికారి రావు సాహెబు డాక్టరు దాసుగారి
సుఖజీవిత రహస్యపుస్తకము

ఇనాముగా పంపబడును. ఈ దిగువవిలాసము
నకు వ్రాయవలెను. (3395)

ఈ పుస్తకములు ఆంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

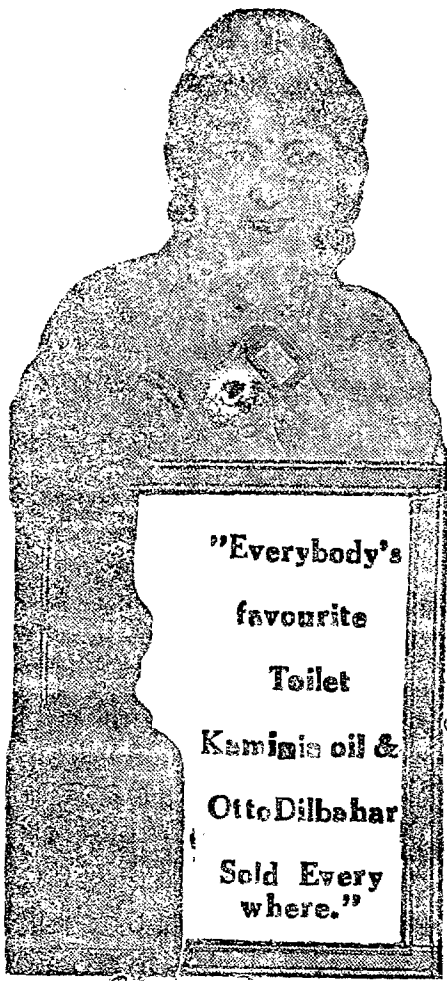
The swasthya Sahaya Pharmacy,
20-2 Harrison Road, Calcutta

క్యాలెండరు 1923

అ 3+2 సైజున అర్జువేషరుమీద 90
మంది దేశనాయకులు, మధ్యభారత స్థూత కిరీ
టమహా ధర్మించినట్లు అందమయిన రంగులతో
ముద్రించబడినవి. కాపీ 1కి 0-12-0 వర్తకులకు,
యేజంట్లకు మంచికొనిపను యిచ్చెదము. వివర
ములకు వెంటనే వ్రాయుడు. 434
స్వదేశీస్టోర్సు 82 చెనాబజారు, మదరాసు.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

(2118-688) ఈ అపూర్వగ్రంథములో జర్మనీగారడి, యో
కృష్టిహస్తలాభము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంగళకాస్త్రము,
భూతజైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చీట్లకేక రిమా
నాలు విచిత్రవిశోదవిద్యలు గలవు. ఇంతేగాక మనుష్యుని
మాయముచేయుట, మామిడిపెట్టును పుట్టించుట, శివునితో
సమాధియగుట, శరీరములేని తలకాయచేత మాటలాడుంచుట
భూమిపైన గజముయెట్లైన గాల్గిలో మనుష్యుని నిల భారముగా
నిల్పట మొదలగు విచిత్రములు అనేకము లున్నవి. ఈ పాత్రము
తెలుగుభాషలో అతి ముఖ్యమైన తెలివి వ్రాయబడి యున్నది.
ఈ గ్రంథమును చదివిన అత్యుత్కృతముగా మేజిక్ చేయగలరని
గ్యారంటీ యిచ్చుచున్నాము. దీనివెల రూ 4-0-0. త్వరపడు,
పి. ఆర్. జనార్దనసంపాదకుడు, బంగళా, గుంటూరుజిల్లా

వెంటుకలే అందము.
రాలిపోకుండ, జాగ్రత్త!

వెంటుకలు దుబ్బితో టూడి రాకముననే త్వరచేయు.
దీనివల్లము వెంటుకలెట్టినయెడల వెంటుకలు పొడవవును.
అంతరకు రానీయవద్దు.

కామినీయా నూనెను

వాడుట మొదలు పెట్టుడు.
ఇది రిజర్వ్ చేయబడినది.
వెంటుకల కెట్టి రోగ మున్నను, కరో మాంస్య మున్నను,
యది విశ్వాసధర్మము.
వెంటుకలు చిట్లుట గాని, గరుడుగ గాని యుండదు.
మా వెంటుకలు వరకు యెట్లుటే మెత్తనమున గల్గి వట్టు
కాదు నుండి మెరయుచుండును.
ఈ రోజుననే దీనిని పరీక్షించి చూడుము.
వెంటుకలు యెట్లు వృద్ధి యగునో కనిపెట్టుడు.
కామినీయా తలమున నిన్ను నశ్వోత్సాహమున కేయును.
తల జుట్టి 1-కి 2-కి చూపాయి. డి. డి. చాట్టిని ప్రత్యేకము.
అన్ని పోట్లతోను ఈ క్రింద తెలుపబడిన ప్రకారము
వికలించుచుండుచున్నది.

కొత్త ముద్రానన ప్రవృత్తి, లేక అల్లెల కావలసినవృత్తి
"ట్యూబ్ దిల్ బహారు" ఈ వ్రాయుడు.
ఇది విశిష్టమైనది. అత్యుత్తమమైన గుణముగలది.
1 కొన్ను జుట్టి 1-కి 2-కి 0-0-0
1 కొన్ను " " 0-12-0
1 కొన్ను " " 0-8-0
కొన్ని చక్కగా శుభి రుదాలయందు చుట్టిన మిక్కిలి
మనోహరమైన గానన చుట్టుప్రక్కలకు వ్యాపించును.

ఇది మందులమొక్కా రింజిరింగునందు, నరకు అమ్మ
వాడకడను నూడ కొరకును, లేకున్న
సోలు యే వెంటుకలు:-

ఆంగ్లేయిండియా క్షణ అందు
కెమికలు కంపెనీ
(125) 1922 జూలై నెలను, బొంబాయి.

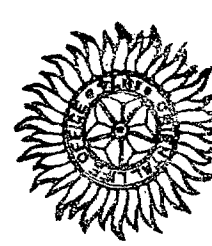
ఆత్మ తాంజనము

వాయువునొప్పులకు వజ్రాయుధము

ఆత్మతాంజనము సకలవిధ నొప్పులకు సంచీవివరించి
వంచ భాష చీటి చూచి కొనిన మోసము గలుగదు
తలనొప్పుల మాన్పును,
వాయువుపోట్ల బాపును,
పార్శ్వపునొప్పుల బారదోలును,
పోట్లపోగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును
వాపుల రూపుమాపును
దగ్గును తగ్గించును
మరదను తొలగించును
ఆత్మతాంజనము
ఒంటి తలనొప్పికి వరప్రసాదము
తేలుబాధను తీసివేయును
వేలకువేలు విక్రయము.

ఆత్మతాంజనము గాయము పుండ్లకు ఘనమయినమందు
తామర తైలము డబ్బీ 1-కి 0-6-0
రాజారాణి గుర్తుగల తామర తైలము తీట, గజ్జి చాల మంచిమందులో తయారు చేయబడి
అనేక యేండ్లనుండి యున్న తామర నాలుగైదు సారులు దీని రాచిన మాయమగును.
దంతచూర్ణము డబ్బీ 1-కి 0-2-0
పండ్ల పోటుకు తీపులకు ఈ దంతచూర్ణముతో పండ్లు తోముటవలన చిగుల్లనుండి రక్తము
స్పృశించుకుండును. నోట దుర్గంధము లేక యుండును. పండ్లు ముత్యములవలె తెల్లగా నుండును.
మోహనీ తైలము 5 తు|| నూనెగల సీ|| 1-కి 0-12-0
స్త్రీ పురుషులు వాడుటకు మోగ్యమైనది
ఇది మనోహరిత్రము జేయు విద్యాధులు, ప్రియార్థులు, ఉద్యోగస్థులు మొదలగు వారికి సుఖనిద్ర
విశ్రాంతినిచ్చును. సుందరల మోహలావణ్యములకు ప్రాపగ కురులను బెంచి కాపాడును.
ఆత్మతాంజనము డిపో బొంబాయి లేక మదరాసు.

ఓరియంటల్ గవ
ర్నమెంటు సెక్యూ
రిటీలైఫ్ అన్యురన్సు
కంపెనీ లిమిటెడ్.

1874 సం|| స్థాపితము, హెడ్ ఆఫీసు, బొంబాయి.
గడచినసారి వచ్చిన ప్రకారమే పంచిపెట్టబడిన సంక్షేప
భృతి (Maintenance Bonus) గాక

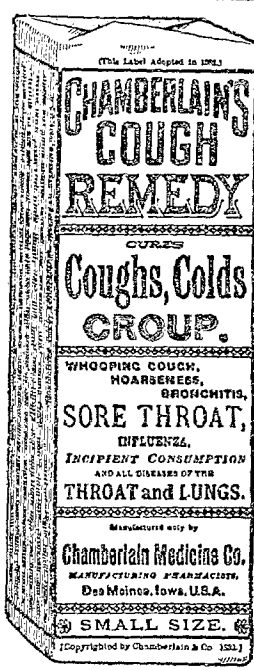
16వీ నియంత్ మదింపు

మూడు సంవత్సరముల కొకపర్యాయము పంచిపెటు లాభము
ప్రకారము రు 22,00,000 లు

వచ్చినది

జీవిత పర్యంతము చెల్లించు పాలిసీలకు రు 1000 కు
సం|| రు 1 కి రు 10/- చొప్పున చెల్లించవలెను.
ఎన్ డౌ మెంటు పాలిసీలకు రు 1000 కు సం|| రు 1 కి
రు 8/- లు చొప్పున చెల్లించవలెను.
మిక్కిలి తక్కువ మదింపు ప్రకారము చూచినను ఇంకా
నుపు మిక్కిలి తృప్తిరమైన లాభము రాగలదను నూచినలు
గలవు.

ఈ కంపెనీలో నిర్ణయముగా ఫీచు చేయవచ్చును.
వెంటనే ఫీచులకు కొనువారికి రాబోవు 1924 సం|| ర
ము దివసమున 31 వ తేదిన వేబోవు మదింపు ప్రకారము తక్కు
వ మే 3 సం|| రముల లాభమును పొందగలరు.
వివరములకు ఈ దినపత్రిక చిరునామాలకు వ్రాయవలెను
Oriental Assurance Buildings } F. E. Vaid
Post Box No. 8, Madras. } Branch Secy.
Bangalore Branch :- St. Mark's Road,
Bangalore
Trivandrum Branch :- Trivandrum.

చేంబర్లెన్ గారి
దగ్గు నివారిణి

దగ్గు, జలుబు, కాక వా
యువు అను బిడ్డలకు వచ్చు
రోగము, గొంతుపుండు
గొంతురాపు, రొమ్ముపడి
నెము, కుక్కదగ్గును, అన్ని
రకముల గొంతు వ్యాధులు
మొదలగునవి పటా పంచ
లై పోవును, అన్నిజాగా
లలో విక్రయించ బడు
చున్నది. (1)

పుటల
180 పుస్తకము ఉచితము
ఆరోగ్యమును శాశ్వతశుభమును పొం
దుట స్వాభావికమైన కొన్ని విధులను అనుస
రించుటవలననే కలుచున్నది.
ఈ ఉత్తమమైన పుస్తకము ఆరోగ్యమార్గమును
కలుగజేసి శరీరసౌఖ్యమును వృధాగాత్రమును ఆయుర్వి
ధిని ఇప్పించును.
ఈ పుస్తకము ఇశాముగా నీయబడును.
పోస్టుచార్జియు మేమే భరించి పంపెదము.
వెంటనే వ్రాయుడు.
వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
ఆతంక నిగ్రహ బొంబాయియును.
26. బ్రాడ్వే, మద్రాసు